

Meerjarenbegroting 2016-2019

Son en Breugel

Voorwoord

Voor u ligt de begroting 2016, inclusief meerjarenramingen 2017-2019. Uitgangspunt bij het opstellen van deze begroting is de kadernota die op 8 juli 2015 is vastgesteld door uw gemeenteraad, alsmede het collegeprogramma Samen duurzaam verder. De speerpunten van dit programma zijn gericht op het bereiken van de kernwaarden samenhang, betrokkenheid en duurzaamheid.

Nieuw

Ten opzicht van eerdere begrotingen hebben wij een aanpassing gedaan in de beleidsbegroting. Wij hebben het kopje "Wat willen we bereiken" bij de beleidsteksten in een schema gegoten. Daarnaast hebben wij een overzicht opgenomen van de relevante beleidsnota's. Wij gaan er vanuit dat daarmee de leesbaarheid wordt vergroot en het u meer inzicht geeft. In de komende P&C producten zullen wij dit verder doorontwikkelen. Daarnaast treft u door een wijziging van de BBV in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicomanagement financiële kengetallen aan. Het gaat om de kengetallen voor netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, structurele exploitatieruimte, belastingcapaciteit en grondexploitatie.

Kadernota

In de kadernota heeft u ons de kaders meegegeven waarop deze begroting is gebaseerd. Zoals we in de kadernota al schetsten zijn samenwerking en het sociale domein in 2016 wederom belangrijke thema's.

De uitkomsten van de evaluatie van Dienst Dommelvallei zijn begin 2016 bekend, op het gebied van veiligheid wordt de samenwerking met de Dommelstroom gemeenten geïntensiveerd en de Metropool Regio Eindhoven (MRE) wordt verder doorontwikkeld. De MRE staat voor belangrijke besluiten over thema's als wonen, bereikbaarheid, detailhandel en bedrijventerreinen die ook impact op Son en Beugel gaan hebben.

Nu de transities Jeugdzorg en Wmo hebben plaatsgevonden, we toenemende zorgvragen zien en een afnemend budget, **moeten** we in 2016 doorontwikkelen en transformeren.

Voor wat betreft de doorontwikkeling investeren we in het stroomlijnen van processen en het inzetten van ICT-oplossingen in de backoffice. Ook zetten we samen met onze subsidiepartners en zorgaanbieders in op het verbeteren van de toegang en de innovatie van producten en arrangementen. Hierbij investeren we extra in de 0^e (preventie) en 1^e lijn (laagdrempelige ondersteuning). Dat kost nu geld, maar de verwachting is dat in de toekomst de zorgkosten (2^e lijn) hierdoor zullen afnemen. Daarnaast werken we aan een regionaal werkbedrijf.

In de kadernota hebben wij de lastendruk en een sluitende meerjarenbegroting benoemd als speerpunten. Het uitgangspunt is dat de lastendruk van de burger niet meer mag stijgen dan de inflatie. Met de lastendruk voor de burger wordt het totaal van de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de OZB bedoeld. Met het niet verhogen van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing en het met 1,1% (is inflatie) verhogen van de OZB stijgen de lokale lasten minder dan de inflatie en voor de burger die geen eigenaar is van een woning blijven de lasten zelfs gelijk.

Als uitgangspunt hanteren wij dat de begroting meerjarig structureel sluitend is. Verder wordt als uitgangspunt gehanteerd 100% kostendekkendheid voor afval, riolering en leges.

Septembercirculaire

In de voorliggende begroting hebben wij zoals u van ons gewend bent de septembercirculaire verwerkt. Ten opzichte van de meicirculaire stijgen de netto gecorrigeerde rijksuitgaven. Dit werkt voor alle jaren door in een hogere omvang van de algemene uitkering. Daarnaast is de algemene uitkering opgehoogd met de onderschrijving van het btw-compensatiefonds (BCF).

Ontwikkelingen en risico's

Er zijn ontwikkelingen gaande die wij nog niet hebben kunnen meenemen bij deze begroting, maar die hoogstwaarschijnlijk wel financiële consequenties hebben voor 2016 en verder.

De wet modernisering Vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen treedt per 1 januari 2016 in werking. De vennootschapsbelasting wordt zodanig aangepast dat overheidsondernemingen die economische activiteiten verrichten op een markt waarop ook private ondernemingen actief zijn, op dezelfde wijze aan de heffing van vennootschapsbelasting worden onderworpen als die van private ondernemingen.

Ook is er een voorstel gedaan om de BBV (Besluit begroting en verantwoording) aan te passen . Deze wijziging zijn nog niet vastgesteld. De invoeringsdatum kan 1-1-2016 of 1-1-2017 zijn. De wijziging betreft o.a. maximale duur van de GREX, kostentoe rekening aan Bouwgronden in Exploitatie, Strategische gronden en rententoe rekening aan de GREX. Indien het voorstel van de commissie BBV ongewijzigd wordt vastgesteld zijn er financiële consequenties voor de begroting en financiële consequenties voor de GREX waar nog geen rekening mee gehouden is in de begroting.

Vóór de vaststelling van de begroting 2016-2019 willen wij de (financiële) consequenties van zowel de wijziging in het BBV als voor de invoering van de Vennootschapsbelasting in beeld hebben. De invoering van de Vennootschapsbelasting en de aangekondigde wijzigingen van het BBV vragen om besluitvorming van uw raad over een aantal beleidsinhoudelijke keuzes. De financiële gevolgen voor de begroting 2016-2019 worden aan uw raad voorgelegd via een begrotingswijziging.

Daarnaast worden er kanttekeningen geplaatst bij de extra inkomsten vanuit de septembercirculaire, zeker met het oog op de meerjarenraming. In de Rijksbegroting is het BCF-plafond verhoogd met het accres, zonder rekening te houden met een groter beslag dat door gemeenten op het BCF gelegd zal worden. Als gemeenten weer meer gaan uitgeven, investeren of uitbesteden zal de ruimte in het BCF mogelijk eerder afnemen dan toenemen ten opzichte van de magere jaren die achter ons liggen. De vraag is dus in hoeverre we in 2017 en verder op dit voordeel mogen rekenen.

Ten slotte

Ondanks de genoemde risico's en de voorzichtigheid die wij in acht willen nemen kunnen wij stellen dat met de aanbidding van deze sluitende meerjarenbegroting wij er tot dusverre, in zijn geslaagd om onze ambities te vertalen in concrete acties. Deze moeten hun vruchten gaan afwerpen voor onze inwoners en ondernemers zowel in hun fysieke leef- en werkomgeving als in de samenwerking die ontstaat als gevolg van actieve deelname in de gemeenschap die wij als gemeente Son en Breugel willen zijn: Samen duurzaam verder!

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	5
1. Algemene inleiding	7
1.1 Samen duurzaam verder	7
1.2 Proces van kadernota naar begroting	7
1.3 Vertrekpunt kadernota	8
1.4 Stand van zaken na de kadernota en voor de begroting	8
2. Beleidsbegroting	15
2.1. Algemene toelichting en inleiding bij programma's	15
2.2. Programmaplan	16
2.2.1 Programma 1: Bestuurlijke en economische zaken	16
2.2.2 Programma 2: Publieke Dienstverlening	21
2.2.3 Programma 3: Veiligheid en Handhaving	24
2.2.4 Programma 4: Verkeer en vervoer	27
2.2.5 Programma 5: Onderwijs, sport en cultuur	29
2.2.6 Programma 6: Openbaar groen en openluchtrecreatie	33
2.2.7 Programma 7: Sociale Zaken	36
2.2.8 Programma 8: Zorg en welzijn	38
2.2.9 Programma 9: Milieu en duurzaamheid	43
2.2.10 Programma 10: Ruimtelijke inrichting	47
2.2.11 Programma 11: Algemene dekkingsmiddelen	53
2.3. Paragrafen	59
2.3.1. Lokale heffingen	59
2.3.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	65
2.3.3. Onderhoud kapitaalgoederen	78
2.3.4. Financiering	84
2.3.5. Bedrijfsvoering	87
2.3.6. Verbonden partijen	92
2.3.7. Grondbeleid	109
2.3.8. Kernegegevens	112
3. Financiële begroting	113
3.1. Overzicht van baten en lasten	113
3.2. Toelichting overzicht van baten en lasten	114
3.2.1. Overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten	114
3.2.2. Overzicht beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	116
3.3. Uiteenzetting van de financiële positie	117
3.3.1. Jaarlijks terugkerende arbeidskosten	117
3.3.2. Overzicht van investeringen	117
3.4. Reserves en voorzieningen	119
3.4.1. Overzicht van reserves en voorzieningen	119
3.4.2. Toelichting op de reserves	121
3.4.3. Toelichting op de voorzieningen	128
3.4.4. Beleid t.a.v. bespaarde rente	129
3.5. Toelichting op de financiële positie	131
3.6. Eigen begroting raad	132
Vaststellingsbesluit	133

1. Algemene inleiding

1.1 Samen duurzaam verder

Op 3 juli 2014 heeft uw raad ingestemd met het collegeprogramma 2014-2018. In deze collegeperiode willen we nog meer oogsten op basis van de in de vorige periode opgestelde visiedocumenten en voorbereidingen. Dit doen wij aan de hand van een aantal uitgangspunten en aangescherpte kernwaarden voor ons beleid. Waarden die afgeleid zijn van de reeds eerder benoemde kernwaarden samenhang, betrokkenheid en duurzaamheid.

Uitgangspunten:

1. *Son en Breugel Gemeenschap*

Ook in het collegeprogramma 2014-2018 staat de gemeenschap van Son en Breugel centraal. Niet de gemeente of de gemeentelijke organisatie is het middelpunt, maar bewoners en bedrijven vormen het hart. Zij vormen het fundament voor ons denken en handelen.

2. *Son en Breugel in de regio*

Son en Breugel is een kleine maar ook krachtige gemeente. Dat kan zo blijven door oog te hebben voor ontwikkelingen en omgeving. De rol van de regio, de betekenis ervan voor Son en Breugel en de positie die Son en Breugel inneemt, zullen een belangrijke kader voor ons handelen vormen. De positie in de regio (brainport, landelijke ontwikkelingen, decentralisaties, stedelijk gebied) is ook belangrijk voor de positie in de discussie over de bestuurlijke toekomst.

3. *Son en Breugel Netwerk*

a. Van buiten naar binnen: actief, interactief, participeren

We willen consequent van buiten naar binnen denken. In het coalitieakkoord wordt al gesproken van een actieve houding in de samenwerking met de 4 O's (overheid, onderwijs, ondernemers, overige maatschappelijke partners). De gemeente moet een klimaat creëren waardoor de gemeenschap kan, mag en wil participeren, waarbij het accent ligt dat de gemeente interactief ophaalt uit de samenleving in plaats van eenzijdig brengt.

b. Regie: integraal, duurzaam, maatschappelijk, innovatief en ondernemend

Son en Breugel is een regiegemeente. Dit betekent dat de gemeente verantwoordelijkheid neemt voor haar wettelijke en sociaal-maatschappelijke, ecologische, economische en ruimtelijke taken (MEER!), maar per definitie aanwezige kennis en kunde in de maatschappij actief opzoekt en waar gewenst inschakelt. In een tijd van grotere verantwoordelijkheden, zoals de transities, voortdurende economische veranderingen en vernieuwingen, noodzaak van duurzaam denken en handelen, maakt samenwerking met de 4 O's ons nog sterker. Op deze wijze zullen wij goed in staat zijn om in de periode 2014-2018 inhoud te geven aan een "duurzaam, maatschappelijk, innovatief en ondernemend" beleid.

4. *MEER Son en Breugel*

Wij willen in deze raadsperiode bij elk voorstel verantwoording afleggen over de relatie met MEER!. We hebben bij ieder besluit oog voor Maatschappelijke, Ecologische, Economische en Ruimtelijke aspecten. De Telosdriehoek met de drie P's (planet, people, profit), onder andere de basis van onze werkwijze bij de Toekomstvisie, krijgt in Son en Breugel met MEER! haar eigen vorm en dimensie. Bovenstaande uitgangspunten hebben wij verder uitgewerkt per programma.

1.2 Proces van kadernota naar begroting

Het proces van de kadernota naar de begroting bestaat uit drie delen, waaruit duidelijk blijkt dat dit een doorlopende lijn is.

Januari - juni 2015

Terwijl de laatste hand werd gelegd aan de jaarrekening 2014 zijn in april en mei de voorbereidingen getroffen voor de kadernota 2015, die behandeld werd in de raad van 2 juli 2015. Bij de kadernota zijn de eerste maanden van 2015 financieel in beeld gebracht (1^e berap) en zijn kaders aangegeven voor een sluitende meerjarenbegroting. In de kadernota zijn de effecten van de meicirculaire opgenomen.

Juni-november 2015

Daarna is de kadernota vertaald naar de op te stellen meerjarenbegroting 2016-2019.

Deze uitwerking behelst: de effecten van "going concern" in de periode april tot en met augustus, raadsbesluiten, de maatregelen uit de kadernota 2015, en het gedetailleerde rekenwerk bij de vele staten, zoals inzet personeel, reserves en voorzieningen, kapitaallasten en renteberekening. Deze berekeningen en aanpassingen, die daaruit voortvloeien hebben we verwerkt in de primaire begroting. Dit is het boekwerk, zoals dat wordt aangeboden met alle programma's en paragrafen.

Bij de kadernota was een sluitende begroting gepresenteerd. Na doorrekening van alle autonome ontwikkelingen en de septembercirculaire is de begroting meerjarig sluitend. Vaststelling van de meerjarenbegroting 2015-2018 vindt plaats op 5 november 2015.

September-december 2015

In deze periode wordt gestart met de voorbereidingen van de 2^e berap over 2015, te weten over de financiële mutaties tot en met 31 augustus. De 2^e berap wordt behandeld in de commissie AZ van 12 november en raad van 17 december, maar sturen wij u half oktober al toe, zodat u bij de begrotingsbehandeling op 5 november kennis heeft kunnen nemen van deze mutaties. Met deze 2^e berap zijn gelijktijdig de voorbereidingen gestart voor de jaarrekening 2015.

1.3 Vertrekpunt kadernota

Bij de kadernota hebben we het volgende beeld geschetst:

Onderwerp	2016	2017	2018	2019
Begrotingsresultaat cfm p.30 kadernota	-958.617	432	20.284	41.029
Onttrekking reserve vrije bestedingsruimte	958.617			
Stand meerjarenbegroting	0	432	20.284	41.029

Alle maatregelen uit de kadernota zijn verwerkt in de primaire begroting en zitten in dit tussentijds resultaat.

Algemene reserve vrije bestedingsruimte

Bij de paragraaf reserves en voorzieningen geven wij inzage in het verloop van de algemene reserve vrije bestedingsruimte. Hierbij een samenvattende tabel, die inzicht geeft in het verwachte saldo op 1 januari 2016:

Verloop algemene reserve vrije bestedingsruimte	
Saldo	
Jaarrekening 2014	7.349.650
Totaal toevoegingen	3.619.714
Totaal onttrekkingen	4.218.012
Saldo	-598.298
Saldo per 31-12-2015	6.751.351

1.4 Stand van zaken na de kadernota en voor de begroting

Tussen het opstellen van de kadernota en het opstellen van de begroting in de periode tot en met half september 2015 zijn nieuwe mutaties opgetreden. Het is een dynamisch proces, waarbij in de financiële huishouding van de gemeente voortdurend veranderingen optreden. Deze mutaties kunnen liggen in concrete besluitvorming op onderwerpen, meevallers en tegenvallers ten opzichte van de

geraamde bedragen, circulaire van het rijk en het doorrekenen van de diverse staten van personeel, investeringen, reserves en voorzieningen en rente.

Nieuwe mutaties na de vaststelling van de besluitvorming over de kadernota zijn de volgende:

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
Autonome ontwikkelingen						
1	Correctie kadernota	S	-7.476	-7.476	-7.476	-7.476
2	Salarissen en jubilea	S	-32.786	-35.383	-37.623	-42.683
3	Kostenverdeelstaat	S	24.488	24.488	22.648	22.648
4	Aanpassing rekenrente aanvullend	S	-39.504	-52.566	-62.747	-72.132
5	Aanpassing staat van activa excl. herrekening rekenrente	S	-22.855	-85.846	-21.561	-23.598
6	Aanpassing bespaarde rente excl. herrekening rekenrente	S / I	-3.323	-12.098	-12.701	-12.180
7	BTW Afval	S	11.689	-21.823	-25.392	-29.039
8	BTW Riolerings	S	1.889	1.819	-1.095	-7.812
9	OZB herberekening	S	30.600	49.700	31.400	58.200
10	Actualisatie jaarschijf 2019	I	0	0	0	4.000
11	VNG contributiewijziging	S	-1.863	-1.863	-1.863	-1.863
Beleidsaanpassingen						
12	Vennootschapsbelasting	S	PM	PM	PM	PM
13	Informatiebeleidsplan 2016-2020	S	PM	PM	PM	PM
14	Legesopbrengsten Wabo	S	2.000	2.000	2.000	2.000
15	Onderhoud gebouwen	S	0	0	0	0
16	Telefonie	S	-39.943	-32.943	-32.943	-32.943
17	Subsidie Lumens (Schoolmaatschappelijk werk)	S	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
	Subsidie Lumens uit transitie-middelen	S	15.000	15.000	15.000	15.000
18	Rente over aanschafwaarde pand ivm BP evenementen	S	-12.375	-12.375	-12.375	0
19	Aanpassing div. budgetten	S	-4.761	-4.761	-4.761	-4.761
20	Leerlingenvervoer	S	70.000	70.000	70.000	70.000
21	Participatiewet (declaratie-uren)	S	-22.883	-29.608	-44.609	-44.608
22	Minder kosten werkervaringsplaatsen	S	10.000	10.000	10.000	10.000
23	Minder kosten versterking organisatie	S	15.000	15.000	15.000	15.000
24	Septemercirculaire	S	155.695	137.246	258.990	305.375
Totaal			133.592	13.511	144.892	208.128
Begrotingssaldo			133.592	13.943	165.176	249.157
Waarvan structureel			190.677	232.431	79.651	201.750
Waarvan incidenteel			-57.085	-218.488	85.525	47.407

Toelichting mutaties na kadernota:

1. Correctie kadernota

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
1	Correctie kadernota	S	-7.476	-7.476	-7.476	-7.476

Bij de kadernota was per ongeluk het Rijk van Dommel en Aa als voordeel gepresenteerd, terwijl het gaat om een nadeel. Dit is gecorrigeerd in deze begroting.

2. Salarissen en jubilea

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
2	Salarissen en jubilea	S	-32.786	-35.383	-37.623	-42.683

Jaarlijks worden de kosten voor de salarissen opnieuw berekend, op basis van de laatst bekende gegevens over de formatie, inschaling, sociale lasten en de te verwachten loonontwikkeling.

3. Kostenverdeelstaat

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
3	Kostenverdeelstaat	S	24.488	24.488	22.648	22.648

Door middel van de kostenverdeelstaat worden de algemene kosten van de gemeente verdeeld over de productieve uren. Voor 2016 is het uurtarief bepaald op € 92,- (2015 was € 88,-). De stijging van het uurtarief wordt veroorzaakt door de inflatie over de kosten, en hogere algemene kosten, zoals bijv. de bij de kadernota geraamde bedragen voor versterking van de organisatie en gemeenschappelijke regeling Dienst Dommelvallei in het kader van de transities. Daarnaast zijn de kosten van het werfdeel van het combigebouw vanaf de huidige begroting opgenomen in de algemene kosten.

4. Aanpassing rekenrente aanvullend

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
4	Aanpassing rekenrente aanvullend	S	-39.504	-52.566	-62.747	-72.132

Bij de kadernota was een grove indicatie gegeven van de effecten op de exploitatie door verlaging van de rekenrente. Bij deze begroting zijn alle staten doorgerekend met de nieuwe rekenrente. De consequenties hiervan zijn hoger dan verwacht. Dit is het aanvullend effect.

5. Aanpassing staat van activa excl. herrekening rekenrente

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
5	Aanpassing staat van activa excl. herrekening rekenrente	S	-22.855	-85.846	-21.561	-23.598

Door actualisering van de kredieten in de meerjarenbegroting zijn de kapitaallasten veranderd. Het verschil komt voornamelijk door verschuivingen in investeringen met betrekking tot scholen.

6. Aanpassingen bespaarde rente excl. herrekening rekenrente

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
6	Aanpassing bespaarde rente excl. herrekening rekenrente	S / I	-3.323	-12.098	-12.701	-12.180

Door actualisering van de reserves en voorzieningen verandert het totaal van de bespaarde rente.

7. BTW Afval

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
7	BTW Afval	S	11.689	-21.823	-25.392	-29.039

De baten en lasten voor het product afval zijn opnieuw doorberekend. De btw hierover wordt meegenomen in de berekening van de afvalstoffenheffing en komt ten gunste van de algemene dienst. Door wijziging in het kostenniveau valt het btw bedrag in 2016 hoger uit. Omdat vanaf 2017 een flinke kostenreductie wordt verwacht door het dalen van het verwerkingstarief van afval valt het btw bedrag vanaf 2017 lager uit.

8. BTW riolering

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
8	BTW Riolering	S	1.889	1.819	-1.095	-7.812

De baten en lasten voor het product riolering zijn opnieuw doorberekend. De btw hierover wordt meegenomen in de berekening van de rioolheffing en komt ten gunste van de algemene dienst.

9. OZB herberekening

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
9	OZB herberekening	S	30.600	49.700	31.400	58.200

Op basis van de laatste WOZ-waarden en de verwachte areaalontwikkelingen worden de OZB-tarieven berekend. Een waardedaling of waardestijging van de woningen en niet-woningen wordt verwerkt in het OZB-tarief waardoor dit netto geen wijzigingen in de te ontvangen OZB met zich meebrengt. Wijzigingen in de opbrengsten van de OZB komen alleen doordat de totale WOZ-waarden in de gemeente, zonder de prijsontwikkeling (c.q. waardedaling / stijging) toeneemt of afneemt, door bouw, verbouw en sloop. Het is gebruikelijk dat bij de begroting de totale opbrengst geïndexeerd wordt met de daarvoor geldende inflatiecorrectie. Dit heeft als gevolg dat de burgers en bedrijven iets meer OZB betalen dan voorgaand jaar.

10. Actualisatie jaarschijf 2019

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
10	Actualisatie jaarschijf 2019	I	0	0	0	4.000

Het jaar 2019 was een exacte kopie van het jaar 2018. Bij de kadernota zijn al diverse posten geactualiseerd voor het jaar 2019. Ten behoeve van de nieuwe meerjarenbegroting zijn alle posten nogmaals doorgelopen. Dit brengt een kleine correctie met zich mee.

11. VNG Contributiewijziging

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
11	VNG contributiewijziging	S	-1.863	-1.863	-1.863	-1.863

De contributie van de VNG wordt jaarlijks aangepast met een percentage o.b.v. de ontwikkeling van het accres gemeentefonds en een nacalculatie als gevolg van gemeentelijke herindelingen. De contributiewijziging voor 2016 bedraagt 4,23%.

12. Vennootschapsbelasting

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
12	Vennootschapsbelasting	S	PM	PM	PM	PM

De wet modernisering Vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen zal per 1 januari 2016 in werking treden. De vennootschapsbelasting wordt zodanig aangepast dat overheidsondernemingen die economische activiteiten verrichten op een markt waarop ook private ondernemingen actief zijn, op dezelfde wijze aan de heffing van vennootschapsbelasting worden onderworpen als die van private ondernemingen.

Via de kadernota is aangegeven dat wij de consequenties hiervan willen verwerken in de begroting 2016-2019. Gelet op de late verschijning van de notitie lukt dit echter niet bij de aanbidding van de begroting in september. Een aanvullend voorstel wordt aangeboden voor de raadsvergadering van december om deze alsnog voor de wettelijke ingangstermijn van 1 januari 2016 te kunnen vaststellen en via een begrotingswijziging te verwerken in de begroting 2016-2019. Hierover is de gemeenteraad reeds geïnformeerd via een raadsinformatiebrief.

13. Informatiebeleidsplan 2016-2020

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
13	Informatiebeleidsplan 2016-2020	S	PM	PM	PM	PM

Het informatiebeleidsplan 2016-2020 is bijna gereed. Hierover moet nog besloten worden. De financiële consequenties zijn nog niet helder en zullen bij de volgende P&C-cyclus voorgelegd worden.

14. Legesopbrengsten Wabo

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
14	Legesopbrengsten Wabo	S	2.000	2.000	2.000	2.000

Een paar keer per jaar worden de te verwachten legesopbrengsten per project vergeleken met de ramingen en volgt een bijstelling. Door verschuivingen in de jaren van de te verwachten aanvragen is bijstelling noodzakelijk.

De leges van de reguliere vergunningen voor (ver)bouw van woningen is meegenomen conform de ramingen en de leges voor projecten (zoals bedrijfsbouw en woningbouw) is op basis van een gemiddelde voor de jaren 2015 tot en met 2019 meegenomen. Indien bij de jaarrekening in enig jaar blijkt dat er fors meer ontvangen is kan bij de jaarrekening een voorstel gemaakt worden om deze ontvangst beschikbaar te stellen voor het volgende jaar waarin dan zeer waarschijnlijk minder wordt ontvangen.

15. Onderhoud gebouwen

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
15	Onderhoud gebouwen	S	0	0	0	0

Het MJOP gebouwen wordt u nog dit jaar aangeboden. Voorgesteld zal worden om de voorziening eenmalig op te hogen. Met de huidige structurele middelen is er dan voldoende budgetten voor uitvoering van het te verwachten onderhoud conform het MJOP.

16. Telefoonie

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
16	Telefonie	S	-39.943	-32.943	-32.943	-32.943

De kosten voor telefonie zijn doorgerekend. De huidige budgetten zijn al een paar jaar te laag. Voorgesteld wordt om de budgetten aan te passen naar de te verwachten kosten.

17. Subsidie Lumens (schoolmaatschappelijk werk)

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
17	Subsidie Lumens (Schoolmaatschappelijk werk)	S	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
	Subsidie Lumens uit transitie-middelen	S	15.000	15.000	15.000	15.000

De reguliere werkzaamheden van Lumens nemen steeds verder toe, met name het schoolmaatschappelijk werk. Door de taakverandering van Bureau Jeugdzorg is het beroep dat de scholen doen op het schoolmaatschappelijk werk toegenomen.

Lumens heeft binnen het cmd ook de taak gekregen om gezinsplannen te schrijven en de beschikkingen voor te bereiden. Verder komen er door de taakverandering van Bureau Jeugdzorg meer en zwaardere casussen van jeugd waarover binnen het cmd regelmatig overleg plaats vindt en waarbij de expertise en de inzet van het schoolmaatschappelijk werk nodig is.

Bekostiging kan plaatsvinden uit de transitie-middelen.

18. Rente over aanschafwaarde pand i.v.m. Bestemmingsplan evenementen

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
18	Rente over aanschafwaarde pand ivm BP evenementen	S	-12.375	-12.375	-12.375	0

In 2015 zijn er afspraken gemaakt over de aanschaf van een pand. Voor de periode dat het pand in bezit is van de gemeente zullen er rentelasten zijn.

19. Aanpassing diverse budgetten

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
19	Aanpassing div. budgetten	S	-4.761	-4.761	-4.761	-4.761

- Raadsbudgetten: Hogere kosten omdat de presentiegelden voor burgerleden hoger zijn dan de huidige raming. Daarnaast is extra budget geraamd voor lidmaatschap van raadslid.nu.
- Onderhoud bermen en watergangen: Aanbesteding van onderhoud bermen en watergangen (exclusief stortkosten) valt € 1.538,- structureel duurder uit.
- Financiën expositiecommissie: Voorgesteld wordt om met ingang van 2015 op de post Amateuristische Kunstbeoefening structureel een stelpost van € 2.000,- te ramen voor de Expo-cie.

20. Leerlingenvervoer

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
20	Leerlingenvervoer	S	70.000	70.000	70.000	70.000

Er is een doorrekening gemaakt van de effecten van het nieuwe beleid leerlingenvervoer op de benodigde budgetten. De kosten vallen een fors stuk lager uit, waarmee onze gemeente op het kostenniveau van omliggende gemeenten komt.

21. Participatiewet (declaratie-uren)

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
21	Participatiewet (declaratie-uren)	S	-22.883	-29.608	-44.609	-44.608

Bij de participatiewet, onderdeel re-integratie en WSW, sluiten we aan bij de decentralisatie-uitkering in het gemeentefonds. We hebben de mutatie conform de meicirculaire doorvertaald naar het budget binnen programma Sociale Zaken.

T/m 2014 (voor invoering nieuwe Participatiewet) was sprake van een specifieke uitkering, geormerkte rijksbijdrage dus. Een aantal jaren geleden dreigden we geld terug te moeten betalen aan het rijk omdat we teveel budget overhielden. We konden toen direct geschreven uren toerekenen aan de uitgaven, en zo voorkomen dat we geld moesten terugstorten naar het rijk. Vanaf toen is € 50.000,- in mindering gebracht op het te besteden budget.

Nu de specifieke uitkering is vervallen, komen we ineens tekort op de begroting, zeker nu de budgetten steeds harder teruglopen terwijl we er een doelgroep verkrijgen. We zouden bij wijze van spreken mensen moeten ontslaan nu de constructie met de declaratie-uren is vervallen. Dat is natuurlijk niet de bedoeling. Het voorstel is om dit bedrag, dat als een soort negatieve stelpost op de begroting staat, stapsgewijs te verlagen naar € 0,-.

22. Minder kosten werkervaringsplaatsen

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
22	Minder kosten werkervaringsplaatsen	S	10.000	10.000	10.000	10.000

In 2015 is gestart met de werkervaringsplaatsen. De kosten blijken lager dan vooraf ingeschat.

23. Minder kosten versterking organisatie

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
23	Minder kosten versterking organisatie	S	15.000	15.000	15.000	15.000

In 2015 is de organisatie versterkt. De kosten blijken lager dan vooraf ingeschat.

24. Septembercirculaire

Nr.	Voorgestelde aanpassingen begroting	I/S	2016	2017	2018	2019
24	Septembercirculaire	S	155.695	137.246	258.990	305.375

De septembercirculaire laat een groot positief voordeel zien. Dit komt door aanpassing van het accres en door onderbenutting van de ruimte voor het BTW-compensatiefonds. Tussen het Rijk en de gemeenten is een plafond afgesproken voor de claims via het BTW-compensatiefonds. Indien minder wordt benut dan het plafond wordt het restant in het gemeentefonds gestort. Het Rijk schat in dat er structureel sprake is van onderbenutting.

2. Beleidsbegroting

De beleidsbegroting bestaat uit het programmaplan en de paragrafen. Hiermee wordt er toelichting gegeven over het in 2016 te realiseren beleid.

Het programmaplan bestaat uit de te realiseren programma's. Het programmaplan bestaat uit 11 programma's.

Onder deze paragraaf worden de toelichtingen per programma weergegeven. Dit wordt gedaan middels de drie "wat"-vragen:

1. Wat willen we bereiken? (Doelstelling)
2. Wat gaan we ervoor doen?
3. Wat gaat het kosten?

Bij het onderdeel "Wat gaat het kosten?" is een analyse toegevoegd van de verschillen tussen het saldo van de baten en lasten in het jaar 2016 van deze begroting (2016 nieuw) en het jaar 2016 van de meerjarenbegroting 2015-2018 (2016 oud). In deze begroting en in de vergelijking van de cijfers is al rekening gehouden met verschuiving van de beleidsproducten over de programma's conform datgene wat besloten is bij de begroting 2015-2018.

Bij elk programma is het onderdeel "doorbelasting uren en tractiekosten via de kostenverdeelstaat" opgenomen. De kostenverdeelstaat is de methode om de algemene kosten van de gemeente zoals o.a. salarissen, huisvesting, bedrijfsvoering (samenwerking met Dienst Dommelvallei) door te verdelen naar de diverse beleidsproducten en programma's. Verhoging van de algemene kosten zorgt voor een hogere doorbelasting. Bij programma 11 is naast de verschillenanalyse van programma 11 een verschillenanalyse gegeven van de mutaties bij de kostenplaatsen (oftewel de algemene kosten). Deze mutaties zorgen voor de mutaties genoemd bij "doorbelasting uren en tractiekosten via de kostenverdeelstaat". De mutaties per programma kunnen verschillen door wijziging in de toe te rekenen uren per programma.

2.1. Algemene toelichting en inleiding bij programma's

De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-. +/- zijn voordelen en -/- zijn nadelen.

2.2. Programmaplan

2.2.1 Programma 1: Bestuurlijke en economische zaken

Portefeuillehouder(s): Hans Gaillard; Robert Visser (economische zaken incl. Ekkersrijt)

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Beoogd maatschappelijk effect	Collegeprogramma	Operationele doelstellingen
Betrokkenheid en interactie: Participatie	Samen Duurzaam Verder Regiegemeente en participatie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Klimaat creëren waarbij de gemeenschap mag, kan en wil participeren 2. Inzetten van communicatie als strategisch instrument 3. Toegankelijke en begrijpelijke beleidsvoorlichting 4. Intensiever gebruik digitale en interactieve communicatiemiddelen 5. Actieve pers- en publieksvoorlichting: actieve openbaarheid 6. Communicatie-inzet bij verschillende grote projecten
Integere overheid	-	<ol style="list-style-type: none"> 7. Notitie integriteit rond gemeenteraadsverkiezingen 2018
Versterken positie raadsleden	-	<ol style="list-style-type: none"> 8. Lidmaatschap Raadslid.Nu
Versterken positie gemeente	-	<ol style="list-style-type: none"> 9. Intensiveren samenwerking in de regio op 3 niveaus
Versterken economische structuur	Samen Duurzaam Verder Economische ontwikkeling	<ol style="list-style-type: none"> 10. Voorwaarden scheppen voor versterken Son en Breugelse en regionale economie 11. Uitvoering Masterplan Ekkersrijt
Verbeteren verblijfsklimaat en ondernemerschap	Samen Duurzaam Verder Economische ontwikkeling	<ol style="list-style-type: none"> 12. Structureel kwartaaloverleg met ondernemersverenigingen en samenwerkingsverbanden 13. Deelname aan 1 loket 14. Intensiveren relatiebeheer bedrijfsleven 15. Uitvoering geven aan recreatief en toeristisch beleid

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beleidskader integriteit gemeente Son en Breugel 2015	N.v.t.	26 maart 2015	N.v.t.
Beleidsplan recreatie en toerisme	2015-2017	18 december 2014	N.v.t.
Bestuurlijke toekomstvisie	N.v.t.	18 juni 2015	N.v.t.

WAT GAAN WE ERVOOR DOEN?

Betrokkenheid en interactie: participatie

1. Klimaat creëren waarbij de gemeenschap mag, kan en wil participeren

Het college heeft een open en actieve houding in communicatie en samenwerking met de 4 O's: Inwoners en ondernemers mogen, kunnen en willen meedenken en meedoen.

Diverse instrumenten voor participatie worden bedacht en ingezet om inwoners, ondernemers en andere partners te betrekken in het beleidsvoorbereidings-, besluitvormings- en uitvoeringsproces. Bij ieder onderwerp of project wordt nagedacht over een passende participatievorm en een passende wijze van communiceren.

2. Inzetten van communicatie als strategisch instrument

Communicatie wordt ingezet als strategisch instrument in verschillende fases van beleidsontwikkeling- en beleidsuitvoeringsprocessen. In een vroegtijdig stadium wordt nagedacht over de rol en inzet van communicatie.

3. Toegankelijke en begrijpelijke beleidsvoorlichting

Communicatie is gericht op toegankelijke en begrijpelijke publieks- en ook persvoorlichting. Het gebruik van begrijpelijke taal door de gemeentelijke organisatie wordt onder andere gestimuleerd met behulp van het Taalteam, cursussen/workshops en ontwikkeling en toepassen van formats.

4. Intensiever gebruik digitale en interactieve communicatiemiddelen

Het college wil in haar dienstverlening en communicatie naar inwoners de nadruk leggen op het gebruik van digitale communicatiekanalen en – middelen: website, apps, digitale borden, sociale media. De toepassing van met name sociale media wordt uitgebreid en gestimuleerd.

5. Actieve pers- en publieksvoorlichting: actieve openbaarheid

Als gezicht van de gemeente nemen de collegeleden de woordvoering naar pers en het publiek actief ter hand. Wekelijks worden n.a.v. de collegevergadering persberichten verstuurd en persgesprekken gevoerd. Indien nodig wordt de pers individueel (telefonisch) te woord gestaan of worden extra persgesprekken of –conferenties georganiseerd.

6. Communicatie-inzet bij verschillende grote projecten

Verskillende grote projecten vragen om inzet van communicatie, onder andere:

- Centrumplan Son
- Centrumplan Breugel
- Duurzaamheid
- Afval
- Ontwikkelingen op het Sociaal Domein
- Renovatie gemeentehuis
- Website
- Ontwikkeling Sonniuspark

Integere overheid

7. Notitie integriteit rond gemeenteraadsverkiezingen 2018

Eind 2016 zal uw raad een notitie worden voorgelegd met voorstellen over

- I. de mogelijke rol van de gemeente bij de selectie door de politieke partijen van kandidaat-raadsleden in relatie tot integriteit,
- II. hoe om te gaan met het thema integriteit bij de benoeming van wethouders.

8. Lidmaatschap Raadslid.Nu

De Nederlandse vereniging voor raadsleden, Raadslid.Nu, behartigt de belangen van raadsleden. Leden krijgen informatie en instrumenten om hun werk nog beter en effectiever en daarmee op krachtiger wijze uit te voeren. Het gaat om zaken als: wekelijkse nieuwsbrief, deelname aan expertisegroepen, vraagbaakfunctie, een aantal tools om de rol van raadslid beter te kunnen invullen, belangenbehartiging, workshops. Wij onderkennen de meerwaarde van lidmaatschap van deze vereniging en staan een collectief lidmaatschap van raadsleden en (plv.) commissieleden voor. De kosten op jaarbasis zijn rond de € 900,-.

Versterken positie gemeente

9. Intensiveren samenwerking in de regio op 3 niveaus

De gemeenteraad heeft een visie op haar eigen bestuurlijke toekomst geformuleerd. De kern van deze visie komt op het volgende neer:

- a. Samenwerking binnen Dommelvallei (korte termijn; binnen nu en twee jaar):

Son en Breugel is een krachtige en gezonde gemeente, die op het gewenste niveau de dienstverlening levert. Wel moet er oog zijn voor kwetsbaarheid, zowel in getal, als in kwaliteit in de vorm van sleutelfiguren die weg kunnen vallen. De samenwerking binnen de Dienst Dommelvallei wordt geëvalueerd. De gemeente Son en Breugel gaat ervan uit dat de werkzaamheden van de Dienst met andere bedrijfsvoeringzaken nog verder worden geïntensiveerd en verbreed. Deze intensivering kan niet zover gaan dat er een vorm van volledige ambtelijke fusie ontstaat.

- b. Samenwerking binnen het stedelijk gebied (middellange termijn; binnen nu en vier jaar):

Denken vanuit de regio is in groot belang van Son en Breugel. Het gaat hierbij om bestuurlijke slagkracht, prioriteiten en keuzes. Vanuit het gezamenlijk strategisch belang van de gemeente in het stedelijk gebied is de gemeente Son en Breugel bereid om met andere gemeenten te spreken over overdracht van bevoegdheden op beleidstaken aan de regio met een eigen democratische gekozen bestuursorgaan. Dit kan rechtstreeks door de burgers dan wel getrapd uit de gemeenteraden.

- c. Visie op bestuurlijke vorm (lange termijn; vanaf vier jaar):

Na de stappen 1 en 2 maakt de gemeente de balans op. Beoordeeld wordt hoe de gemeenschap van Son en Breugel dan optimaal bediend kan worden en of de samenwerking in de regio voldoet aan de verwachtingen. Om de belangen van de lokale gemeenschap en bedrijven goed te dienen, blijft Son en Breugel vooralsnog een zelfstandige gemeente. Een bestuurlijke fusie binnen het verband van Dommelvallei wordt niet uitgesloten, indien daarmee de belangen van de lokale gemeenschap beter gediend zijn.

Om uitvoering te geven aan deze visie kunnen de volgende stappen ondernomen worden:

- Op basis van deze visie en de evaluatie van de samenwerking op de Dommelvallei een nadere verkenning te doen naar mogelijkheden om de samenwerking te intensiveren.
- In het stedelijk gebied voor te stellen om een discussie te starten om vanuit de inhoudelijk thema's te kijken welke mogelijkheden er zijn voor een sterkere democratische verankering in de regio. Vanuit Son en Breugel brengen we in een dergelijke discussie in ieder geval een voorstel in om te experimenteren met directere vormen van democratie en afvaardiging op het niveau van het stedelijk gebied.

In het collegeprogramma 'Samen duurzaam verder' wordt prioriteit gegeven aan de regionale samenwerking. Dit wordt versterkt door de visie op de bestuurlijke toekomst. De regionale samenwerking valt onder te verdelen in 3 niveaus. Te weten op het vlak van Zuidoost Brabant, op het vlak van het Stedelijk Gebied Eindhoven en op het vlak van Dienst Dommelvallei.

- I. Op het vlak van Zuidoost Brabant zijn diverse organisaties actief waarin alle 21 gemeenten in deze regio participeren. Dit zijn de GGD, de Veiligheidsregio, de ODZOB en de Metropoolregio. De eerste drie samenwerkingsverbanden betreffen sectorale beleidsvelden en zullen, indien nodig, in het desbetreffende programma aan bod komen. De Metropoolregio heeft een meer algemeen bestuurlijke taak en vloeit voort uit het SRE. Het samenwerkingsverband is nog steeds in ontwikkeling. Zo wordt er nog gewerkt aan de

betrokkenheid van de raadsleden, waartoe Raadstafel²¹ is opgericht. Hieraan neemt de gemeenteraad van Son en Breugel ook deel. De ontwikkeling staat echter nog in de kinderschoenen. Daarnaast neemt ook het college actief deel aan Regionaal Platform en worden zij inhoudelijk op onderdelen door de ambtelijke staf ondersteund.

- II. In het stedelijk gebied werken Eindhoven, Helmond en de randgemeenten samen op het terrein van wonen en werken, waaronder afstemming over bedrijventerreinen en detailhandel. Het onderwerp voorzieningen wordt nader uitgediept om te bezien of samenwerking op dit terrein ook meerwaarde heeft. Vanuit het college en de ambtelijke organisatie wordt de intensieve samenwerking voortgezet. Ook wordt, in het licht van de visie op de bestuurlijke toekomst, bij deze gemeenten gepolst of overdracht van taken naar dit gremium mogelijk is. Tevens wordt onderzocht op welke wijze de democratische legitimatie kan worden bewerkstelligd.
- III. Op 1 januari 2014 is Dienst Dommelvallei van start gegaan. Vele gemeentelijke taken worden vanaf deze datum uitgevoerd door de dienst: personeel en organisatie, informatisering en automatisering, archief, financiën, control voor de drie gemeenten en voor de gemeenten Nuenen en Son en Breugel dienstverlening en sociale zaken. De gemeente blijft zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit van de dienstverlening en ook de kaderstelling binnen de planning en control cyclus. We volgen de ontwikkeling van Dienst Dommelvallei intensief. De aansturing en de monitoring gebeuren op drie niveaus: strategisch, tactisch en operationeel. In 2015 is een start gemaakt met de evaluatie. In 2016 zullen de aanbevelingen verder worden uitgewerkt en opgepakt.

Naast bovengenoemde samenwerkingsverbanden werken wij ook samen met gemeenten ten noorden van ons in het kader van hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) en de Dommel.

Versterken economische structuur

10. Voorwaarden scheppen versterking Son en Breugelse en regionale economie

De gemeente scheidt binnen haar mogelijkheden voorwaarden voor bedrijven en zzp'ers om te kunnen bijdragen aan zowel de Son en Breugelse als regionale economische ontwikkeling. Dit gebeurt vooral via bijdrage in totstandkoming van en uitvoering geven aan regionaal beleid als Brainport next generation, bedrijventerreinenbeleid, detailhandelsbeleid maar ook door het versterken van een aantrekkelijk ondernemersklimaat met ruimte voor startende, groeiende en herstructurende bedrijven, alsmede een proactieve open houding, gericht op snelle procedures binnen de wettelijke kaders en aandacht voor vermindering van de regeldruk.

11. Uitvoering Masterplan Ekkersrijt

Voor het bedrijvenpark Ekkersrijt heeft de gemeente haar ambities geformuleerd en een visie vastgesteld, welke een doorkijk heeft tot 2025 en waarin een breed scala aan thema's wordt beschouwd. Om hieraan een vervolg te geven wordt het Uitvoeringsprogramma van het Masterplan opgepakt, een tweejarig programma om ervoor te zorgen dat Ekkersrijt in zijn geheel duurzaam en toekomstbestendig is.

Verbeteren verblijfsklimaat en ondernemerschap

12. Structureel kwartaaloverleg met ondernemersverenigingen en samenwerkingsverbanden

Er vindt structureel kwartaaloverleg plaats met zowel de Ondernemersvereniging Son en Breugel als de Ondernemersvereniging Ekkersrijt en de werkgroepen van deze verenigingen. Hierbij worden zowel strategische als uitvoeringsvraagstukken besproken zoals centrummanagement, boulevardmanagement en de centrumvisie

Daarnaast vindt op gebied van economische zaken structureel overleg plaats met de Dommelvalleigemeenten, wordt actief deelgenomen aan de regionale economische samenwerking in het 1loket en de werkgroep Werken van het Stedelijk Gebied Eindhoven. Door uitbreiding van capaciteit en stroomlijnen van de organisatie wordt een snelle en adequate dienstverlening aan bedrijven en initiatiefnemers verleend. Dit onder toezicht van de stuurgroep Ekkersrijt.

13. Deelname aan 1 loket

Binnen dit 1-loket bespreken de negen gemeenten van het stedelijk gebied de belangrijkste huisvestingsvragen van bedrijven en brengen de verschillende vestigingsmogelijkheden voor de ondernemer overzichtelijk in beeld. Het doel van de in het "1 loket" samenwerkende gemeenten is om zoveel mogelijk bedrijven te behouden voor, of te laten vestigen in het stedelijk gebied Eindhoven. De

gemeentegrens speelt hierbij geen rol meer. Naast het fysieke loket wordt ook het digitale loket verder doorontwikkeld om de dienstverlening nog verder te verbeteren.

14. Intensiveren relatiebeheer bedrijfsleven

De communicatie en het onderhouden van contacten met het lokale bedrijfsleven en nieuwe initiatiefnemers is zeer belangrijk. Daarom wordt stevig ingezet op intensiveren van relatiebeheer voor het bedrijfsleven. Dit om een optimale dienstverlening voor het bedrijfsleven te waarborgen en hen ondersteunen in het verkrijgen van antwoord op hun vragen. Hiermee kan transparantie en toegankelijkheid van gemeentelijke dienstverlening worden vergroot, efficiency door integrale afstemming worden bereikt en doorlooptijden verkort.

15. Uitvoering geven aan recreatief en toeristisch beleid

In 2016 wordt verdere uitvoering gegeven aan het vastgestelde actieprogramma van het recreatief en toeristisch beleid "Recre-actief Son en Breugel".

WAT GAAT HET KOSTEN?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-.

Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en als positief als er meer baten zijn dan lasten.

Omschrijving	Realisatie		Begroting			
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1. Bestuurlijke en economische zaken						
Gemeenteraad	0	0	0	0	0	0
College van B&W	0	0	0	0	0	0
Regionale samenwerking	83	0	0	0	0	0
Bedrijfsleven en detailhandel	19	19	19	19	19	19
Totaal baten	102	19	19	19	19	19

Omschrijving	Realisatie		Begroting			
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1. Bestuurlijke en economische zaken						
Gemeenteraad	404	378	422	422	422	422
College van B&W	953	859	1.022	1.022	1.022	1.022
Regionale samenwerking	291	207	343	343	343	343
Bedrijfsleven en detailhandel	183	205	403	203	203	203
Totaal lasten	1.830	1.648	2.191	1.990	1.990	1.990

Saldo (baten -/ lasten)	-1.728	-1.629	-2.172	-1.971	-1.971	-1.971
--------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Analyse overzicht van baten en lasten

In onderstaand overzicht moet een positief bedrag gelezen worden als een voordeel en een negatief bedrag als een nadeel.

Het bedrag dat genoemd is als "2016 oud" is het bedrag dat in de meerjarenraming 2015-2018 geraamd was voor het jaar 2016.

1. Bestuurlijke en economische zaken		Bedrag
Begroting 2016 nieuw		-2.171.543
Begroting 2016 oud		-1.650.622
Verklaring van het saldo		-520.921
Nr.	Omschrijving	
Autonome ontwikkelingen		
1	Doorbelasting uren en tractiekosten via de kostenverdeelstaat	-268.249
2	Inflatie (zie punt 7.5 van de kadernota 2015-2019)	-10.472
Beleidsaanpassingen		
3	Aanbesteding gemeentenieuws (zie punt 3.12 van de kadernota 2015-2019)	-24.125
4	Werkbudget uitvoeringsprogramma Masterplan Ekkersrijt (zie punt 4.2 van de kadernota 2015-2019)	-200.000
5	Bedrijfsvoering Ekkersrijt (zie punt 4.3 van de kadernota 2015-2019)	-10.000
6	Overige mutaties	-8.075
Totaal		-520.921

2.2.2 Programma 2: Publieke Dienstverlening

Portefeuillehouder(s): Hans Gaillard

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Beoogd maatschappelijk effect	Collegeprogramma	Operationele doelstellingen
Klant centraal	Behoeftesamenleving	<ol style="list-style-type: none">1. Inspelen op ontwikkelingen zoals digitalisering en behoefte aan directe informatie2. Renovatie gemeentehuis n.a.v. de visie op dienstverlening
Iedereen moet kunnen meedoen	Persoonlijk & Dichtbij kader voor ons handelen	<ol style="list-style-type: none">3. Versterking sociaal maatschappelijke initiatieven4. Versterken van de organisatie van de eigen kracht van de leefomgeving en de burger

Tevreden klanten	Rol gemeentelijke organisatie dienstverlening	<p>5. Dienstverlening via CMD, publieksbalie, internet, telefoon, post vanuit één-loketgedachte</p> <p>6. Dienstverlening met hoge kwaliteit en gericht op maatschappelijk effect</p> <p>7. Verdere ontwikkeling dienstverlening (op basis van het concept van antwoord©)</p>
------------------	---	---

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Persoonlijk en dichtbij	N.v.t.	21 juni 2012	N.v.t.
Visie op dienstverlening	2014-2018	Commissie AZ 14 januari 2015	N.v.t.

WAT GAAN WE ERVOOR DOEN?

Klant centraal

1. Inspelen op ontwikkelingen zoals digitalisering en behoefte aan directe informatie

Kwaliteitsverhoging en vergroting van het productenaanbod op de website resulteert opnieuw in een groter deel digitale productverstrekkingen of aanvragen.

2. Renovatie gemeentehuis n.a.v. de visie op dienstverlening

De renovatie van het gemeentehuis krijgt gestalte n.a.v. de visie op dienstverlening en de eerder aangeboden plannen.

Iedereen moet kunnen meedoen

3. Versterking sociaal maatschappelijke initiatieven

Versterking sociaal maatschappelijke initiatieven middels gemeentelijke ondersteuning zoals bijv. subsidies.

4. Versterken van de organisatie van de eigen kracht van de leefomgeving en de burger

Cliënt centraal door leveren van maatwerk: Vanuit de gedachte 1 gezin, 1 plan, 1 casusverantwoordelijke worden taken uitgevoerd door het CMD.

Tevreden klanten

5. Dienstverlening via CMD, publieksbalie, internet, telefoon, post vanuit één-loketgedachte

Vergroting van het aandeel eerstelijns-afhandeling van klantvragen, groeiend van 35% naar 60%. Harmonisatie van de dienstverlening van Son en Breugel met die van Nuenen en waar mogelijk ook met die van Geldrop-Mierlo.

6. Dienstverlening met hoge kwaliteit en gericht op maatschappelijk effect

95% van de ingekomen post wordt binnen de afgesproken termijn afgehandeld. 95% van de meldingen openbare ruimte wordt binnen 4 werkdagen opgepakt, urgente meldingen worden binnen 1 werkdag opgepakt.

7. Verdere ontwikkeling dienstverlening (op basis van het concept van antwoord©)

Implementatie van kanaalsturing, waarbij we inwoners, instellingen en bedrijven te sturen om van het digitale kanaal gebruik te maken.

Implementatie van fase 3 van Antwoord©.

Vorbereiding op het invoeren van zaakgericht werken.

WAT GAAT HET KOSTEN?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-.

Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en als positief als er meer baten zijn dan lasten.

Omschrijving	Realisatie	Begroting				
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
2. Publieke Dienstverlening						
Burgerzaken	290	234	236	236	236	236
Totaal baten	290	234	236	236	236	236

Omschrijving	Realisatie	Begroting				
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
2. Publieke Dienstverlening						
Burgerzaken	815	979	762	768	782	812
Totaal lasten	815	979	762	768	782	812

Saldo (baten -/- lasten)	-525	-746	-526	-532	-546	-576
---------------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Analyse overzicht van baten en lasten

In onderstaand overzicht moet een positief bedrag gelezen worden als een voordeel en een negatief bedrag als een nadeel.

Het bedrag dat genoemd is als "2016 oud" is het bedrag dat in de meerjarenraming 2015-2018 geraamd was voor het jaar 2016.

2. Publieke Dienstverlening		Bedrag
Begroting 2016 nieuw		-525.720
Begroting 2016 oud		-709.694
Verklaring van het saldo		183.974
Nr.	Omschrijving	
Autonome ontwikkelingen		
1	Doorbelasting uren en tractiekosten via de kostenverdeelstaat	176.868
Beleidsaanpassingen		
2	Digitalisering aktes burgerlijke stand (zie punt 3.5 van de kadernota 2015-2019)	-30.000
3	Verkiezingen naar 2017 (zie punt 3.7 van de kadernota 2015-2019)	35.925
4	Overige mutaties	1.181
Totaal		183.974

2.2.3 Programma 3: Veiligheid en Handhaving

Portefeuillehouder(s): Hans Gaillard

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Beoogd maatschappelijk effect	Collegeprogramma	Operationele doelstellingen
Sociale kwaliteit	Regie op veiligheid	1. Burger voelt zich veiliger dan in 2013
Fysieke kwaliteit	Regie op veiligheid	2. Aantal woninginbraken < 55 3. Meldingen huiselijk geweld < 30 4. Controle alle risicovolle bedrijven 5. Uitrukken brandweer < 145 6. Rampenbestrijding 7. Incidenten jeugdoverlast < 55 8. Aanpak signalen en fenomeen ondermijnende criminaliteit
Beïnvloeding gewenst maatschappelijk gedrag	Dichtbij burgers en bedrijven	9. Burger wordt steeds meer regisseur van zijn eigen leven

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Nota integrale veiligheid Son en Breugel 2015 - 2018	2015 -2018	18 december 2014	December 2018

WAT GAAN WE ERVOOR DOEN?

Sociale kwaliteit

1. Burger voelt zich veiliger dan in 2013

Sociale en fysieke kwaliteit:

Rapportcijfer woonomgeving is minimaal 7,8

Burger voelt zich onveilig	Rapportcijfer sociale cohesie	Woninginbraak incidenten
10%	Minimaal 6,8	50

De sociale kwaliteit van een buurt, wijk, kern heeft betrekking op de 'intermenselijke relaties' in een buurt: tussen bewoners en eventueel andere aanwezige personen. De sociale kwaliteit kan onder druk komen te staan door verschijnselen als woonoverlast, burengerucht, multiprobleemgezinnen/-huishoudens, overlast gerelateerd aan illegale bewoning, drank- en drugsoverlast, overlast van prostitutie en overlast van zwervers.

De fysieke kwaliteit van een buurt, wijk, kern heeft betrekking op fysieke kenmerken van de woonomgeving: in het bijzonder de inrichting, het onderhoud en beheer van de openbare ruimte.

Fysieke kwaliteit

2. Aantal woninginbraken maximaal 55

Ketenaanpak gericht op preventie (veiligheid van, in en de omgeving van de woning) tot repressie en nazorg op basis van persoonsgerichte aanpak van woninginbrekers. Burger heeft hierin een rol, waardoor er een relatie is met andere maatschappelijke effecten.

3. Meldingen huiselijk geweld maximaal 30

Toepassen uniforme werkwijze (ketensamenwerking) en bemiddeling door CMD die signalen oppakt en op basis van gezinsplan handelt.

4. Controle alle risicovolle bedrijven

Door de ODZOB (omgevingsdienst) worden alle risicovolle bedrijven gecontroleerd.

5. Uitrukken brandweer zijn maximaal 154.

Dit wordt bereikt door te investeren in preventie. Vrijwilligers geven in het kader van het project brandveilig leven huis-aan-huis voorlichting en plaatsen rookmelders. Medewerkers van Veiligheidsregio controleren bedrijven en ondersteuning integrale controles van woningen in het kader van huisvesting arbeidsmigranten en "oude" woningen

6. Risicobeheersing brandweer.

- Van regelgericht naar risicogericht in de benadering van het voorkomen, beperken en bestrijden van Brandgevaar
- VBRZO realiseert integrale advisering m.b.t. multidisciplinaire samenhang in beleid en uitvoering
- Brandveilig leven: VBRZO ontwikkelt en implementeert methoden en programma's die het veiligheidsbesef en de handelingsbekwaamheid van de burger vergroten
- Zorgcontinuïteit: de GHOR maakt zorginstellingen bewust van hun eigen verantwoordelijkheid om voorbereid te zijn op calamiteiten en het op orde hebben van hun crisisorganisatie.
- Risicomanagement: de veiligheidsregio's Midden-en West –Brabant, Brabant Zuidoost en Brabant noord ontwikkelden een beleidsplan "Risicomanagement Brabant". Doeltreffende risicomanagement vergroot de effectiviteit van crisismanagement: 'de koude fase helpt de warme'.

7. Rampenbestrijding/crisisbeheersing

Voor de uitvoering van de processen Bevolkingszorg (processen waarvoor de gemeente verantwoordelijk zijn), werken de gemeente binnen de Veiligheidsregio Brabant Zuidoost in geval van dreiging; sociale of fysieke rampen en crisis intensief samen.

8. Incidenten jeugdoverlast < 55

Door samenwerking jongerenwerkers, politie en Boa's ervoor zorgen dat jongeren geen overlast geven in de woonwijken. Activiteiten ontplooi en persoonsgerichte aanpak via CMD, voor jongeren die dreigen te ontsporen.

9. Aanpak signalen en fenomenen ondermijnende criminaliteit

Vanuit ondermijningsbeeld gerichte aanpak van signalen en fenomenen om de ondermijnende criminaliteit terug te dringen. Hiervoor is nodig dat instrumenten actueel zijn, de gemeente privacyproof en dat medewerkers bewust zijn dat ondermijnende criminaliteit in alle gemeenten speelt. Aanpak kan zijn lokaal, maar ook vanuit een samenwerkingsverband met verschillende partners, zoals politie, Openbaar Ministerie en Belastingdienst.

Beïnvloeding gewenst maatschappelijk gedrag

10. Burger wordt steeds meer regisseur van zijn eigen leven

Meer (structurele) en andere vormen van samenwerking met burgers bij de aanpak van veiligheidsproblemen.

Betrekken bewoners bij veiligheid en leefbaarheid via bijvoorbeeld wijk- en buurtpanels, buurtschouwen, gezamenlijke onderhoudsprojecten, buurtpreventie, brandveilig leven, Burgernet.

Op zoek naar nieuwe vormen van burgerparticipatie en gebruik maken van good practices. Uitgangspunt is dat het moet uitgaan van de burger zelf en dat vanuit de burger, draagvlak, draagkracht en continuïteit ontstaat. De gemeente stimuleert en faciliteert. De burger wordt onderdeel van netwerken die bestaan uit bedrijven, organisaties en overheid. Partners van het maatschappelijk werkveld zijn onze ambassadeurs.

WAT GAAT HET KOSTEN?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-.

Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en als positief als er meer baten zijn dan lasten.

Omschrijving	Realisatie	Begroting				
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
3. Veiligheid en Handhaving						
Brandweer en rampenbestrijding	16	4	4	4	4	4
Openbare orde en veiligheid	16	8	8	8	8	8
Totaal baten	32	12	12	12	12	12

Omschrijving	Realisatie	Begroting				
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
3. Veiligheid en Handhaving						
Brandweer en rampenbestrijding	922	862	856	820	783	783
Openbare orde en veiligheid	574	465	534	549	534	534
Totaal lasten	1.496	1.327	1.390	1.369	1.317	1.317

Saldo (baten -/- lasten)	-1.464	-1.315	-1.378	-1.357	-1.305	-1.305
---------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Analyse overzicht van baten en lasten

In onderstaand overzicht moet een positief bedrag gelezen worden als een voordeel en een negatief bedrag als een nadeel.

Het bedrag dat genoemd is als "2016 oud" is het bedrag dat in de meerjarenraming 2015-2018 geraamd was voor het jaar 2016.

3. Veiligheid en Handhaving		Bedrag
Begroting 2016 nieuw		-1.378.115
Begroting 2016 oud		-1.238.232
Verklaring van het saldo		-139.883
Nr.	Omschrijving	
Autonome ontwikkelingen		
1	Doorbelasting uren en tractiekosten via de kostenverdeelstaat	-68.248
2	Inflatie (zie punt 7.5 van de kadernota 2015-2019)	-12.737
Beleidsaanpassingen		
3	VRBZO (zie punt 1.3 van de kadernota 2015-2019)	-59.466
4	Overige mutaties	568
Totaal		-139.883

2.2.4 Programma 4: Verkeer en vervoer

Portefeuillehouder(s): Robert Visser (verkeer en vervoer); John Frenken (openbare verlichting en wegen en watergangen)

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Beoogd maatschappelijk effect	Collegeprogramma	Operationele doelstellingen
Mobiliteit: veilig, bereikbaar, leefbaar	Aantrekkingskracht van gemeenschap	1. Uitvoeringsprogramma mobiliteitsvisie
Kwalitatieve goede en duurzame openbare verlichting	Openbare verlichting energiezuinig en goed onderhouden	2. Verledden openbare verlichting
Veilige wegen	Verkeer een permanent aandachtsveld	3. Onderhoud/beheer verharde wegen o.b.v. CROW normen

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Mobiliteitsvisie Son en Breugel	2014-2030	13 maart 2014	N.v.t.
Beheerplan wegen	2006-2010	Commissie: 4 december 2006	1e kwartaal 2016
Beleidsnota openbare verlichting	N.v.t.	9 september 1997	Beleidsnota / uitvoeringsprogramma: 1e kwartaal 2016
MJOP civieltechnische kunstwerken	N.v.t.	N.v.t.	2015/2016

WAT GAAN WE ERVOOR DOEN?

Mobiliteit: veilig, bereikbaar, leefbaar

1. Uitvoeringsprogramma mobiliteitsvisie

Verkeer blijft een permanent aandachtsveld. We geven uitvoering aan de in 2014 vastgestelde mobiliteitsvisie. Hierbij is speciale aandacht voor de majeure infrastructurele werken zoals Slowlane, herinrichting Rooijseweg en de mobiliteit rondom Ekkersrijt. Door uitvoering te geven aan uitbreiding van het fietsnetwerk, het toegankelijker maken van het openbaar vervoer en door monitoring en het aanpakken van kwetsbare locaties in het dorp geven wij een belangrijke kwaliteitsimpuls aan de verkeersveiligheid en de mobiliteit.

Een goed functionerende openbare verlichting levert een belangrijke bijdrage aan de verkeers- en sociale veiligheid van de gemeentewegen. Door het verledden en deels te vervangen van de openbare verlichting willen wij naast een kwaliteitsimpuls ook een energiebesparing realiseren.

Kwalitatieve goede en duurzame openbare verlichting

2. Verledden openbare verlichting

Onderhoud en beheer:

In 2015 is het beheer en onderhoud gezamenlijk aanbesteed voor de "Dommelgemeenten" Geldrop-Mierlo, Nuenen en Son en Breugel. Hiermee wordt de samenwerking tussen deze gemeenten verder geïntensiveerd.

Verduurzamen:

In 2015 zijn de voorbereidingen gestart voor het verduurzamen van de openbare verlichting met als uitgangspunt ledverlichting. Het voorstel hiervoor wordt in het eerste kwartaal van 2016 aan uw raad voorgelegd. De uitvoering wordt naar alle waarschijnlijkheid hierna "gefaseerd" uitgevoerd.

Veilige wegen

3. Onderhoud/beheer verharde wegen o.b.v. CROW-normen

Weginspecties:

Eind 2014 heeft een nieuwe inventarisatie van het totale wegareaal plaatsgevonden inclusief industrieterrein Ekkersrijt. De resultaten hiervan worden in het 4^e kwartaal van 2015 aan de gemeenteraad voorgelegd inclusief de financiële consequenties hiervan. Uitgangspunt hierbij is de door uw raad gekozen kwaliteit die voldoet aan de normen van het CROW (Centrum voor onderzoek en regelgeving in de grond-, weg- en waterbouw en verkeerstechniek). De algemene indruk van de onderhoudsstaat van de klinker- en asfaltwegen is dat met het huidige niveau van de beschikbare middelen het onderhoud in de komende jaren kan worden uitgevoerd. In het geval er sprake is van vervangingsmaatregelen zal dit separaat aan uw raad voor advies worden voorgelegd.

Gesloten verharding:

Op basis van de planning van ingenieursbureau Grontmij wordt grootschalig onderhoud uitgevoerd aan de wegen: Ockhuizenweg (hoofdrijbaan), Lieshoutseweg (fietspad) en Ekkersrijt 9000 (hoofdrijbaan).

Elementenverharding:

Op basis van de planning Grontmij worden diverse kleine onderhoudswerkzaamheden aan de volgende wegen uitgevoerd: Sint Genovevastraat (trottoir), Limburglaan (trottoir), Asteroïdenlaan (trottoir en voetpad) en de Zandstraat (hoofdrijbaan).

Gladheidsbestrijding:

Overeenkomstig de prioritering van het gemeentelijk beleid wordt de "gladheidsbestrijding" in 2016 uitgevoerd. In samenwerking met het centrummanagement worden evenals voorgaande jaren aan de winkeliers gevraagd het trottoir voor hun winkel vrij te houden van gladheid voor zover dit van toepassing is.

Civiltechnische werken:

Aan de hand van een uitgevoerde nulmeting van de belangrijkste bruggen in onze gemeente wordt een meerjarenonderhoudsprogramma opgesteld. De financiële consequenties hiervan zullen als leidraad dienen voor de benodigde onderhoudsbudgetten in de komende jaren.

WAT GAAT HET KOSTEN?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-.

Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en als positief als er meer baten zijn dan lasten.

Omschrijving	Realisatie		Begroting			
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
4. Verkeer en vervoer						
Wegen, straten en pleinen (verkeersmaatregelen)	68	48	48	48	48	48
Verkeer en vervoer	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	68	48	48	48	48	48

Omschrijving	Realisatie		Begroting			
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
4. Verkeer en vervoer						
Wegen, straten en pleinen (verkeersmaatregelen)	1.125	1.391	1.676	1.402	1.390	1.350
Verkeer en vervoer	6	11	133	68	8	8
Totaal lasten	1.131	1.403	1.810	1.471	1.398	1.358

Saldo (baten -/ lasten)	-1.063	-1.355	-1.761	-1.422	-1.350	-1.310
--------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Analyse overzicht van baten en lasten

In onderstaand overzicht moet een positief bedrag gelezen worden als een voordeel en een negatief bedrag als een nadeel.

Het bedrag dat genoemd is als "2016 oud" is het bedrag dat in de meerjarenraming 2015-2018 geraamd was voor het jaar 2016.

4. Verkeer en vervoer		Bedrag
Begroting 2016 nieuw		-1.761.262
Begroting 2016 oud		-1.365.301
Verklaring van het saldo		-395.961
Nr.	Omschrijving	
Autonome ontwikkelingen		
1	Doorbelasting uren en tractiekosten via de kostenverdeelstaat	35.058
Budgettair neutrale mutaties tussen programma's		
2	Div. investeringen t.l.v. reserve bosgebied west (zie raadsvoorstel oktober 2015, budgettair neutraal met programma 11)	-210.449
Beleidsaanpassingen		
3	Renovatie fontein Europalaan (zie punt 6.4 van de kadernota 2015-2019)	-15.000
4	Toegankelijke bushaltes (zie punt 6.5 van de kadernota 2015-2019)	-125.000
5	Aanpassing grijs in oude woonwijken a.g.v. groenbeleidsplan (zie punt 6.10 van de kadernota 2015-2019)	-70.000
6	Overige mutaties	-10.570
Totaal		-395.961

2.2.5 Programma 5: Onderwijs, sport en cultuur

Portefeuillehouder(s): John Frenken; Robert Visser (monumentenbeleid en archeologie)

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Beoogd maatschappelijk effect	Collegeprogramma	Operationele doelstellingen
Alle kinderen kunnen zich educatief ontplooiën.	Bestuurlijke verkenning voortgezet onderwijs	<ol style="list-style-type: none">1. Alle scholen hebben de beschikking over een kwalitatief goed gebouw en buitenruimte.2. Onderwijsachterstand wordt voorkomen door het aanbieden van voorschoolse voorzieningen3. Dat iedere peuter gebruikt maakt van een voorschoolse voorziening4. Onderzoek naar de mogelijkheden of wensen van voortgezet onderwijs binnen ons dorp

Iedereen kan zich cultureel ontwikkelen.	-	<p>5. De Bibliotheek blijft een (objectieve) informatievoorziening en voorkomt taalachterstand en laaggeletterdheid</p> <p>6. Het muziekonderwijs is voor alle kinderen toegankelijk</p>
Iedereen krijgt de mogelijkheid om te sporten	Kracht van de gemeenschap Son en Breugel is sportminnend Bij uitstek: participatie	<p>7. Betrekken van sportverenigingen in de transitie in het sociaal domein</p> <p>8. Gebruik maken voorzieningen in de openbare ruimte</p> <p>9. Stimuleren dat het een gewoonte wordt om dagelijks te bewegen door te wandelen of te fietsen</p> <p>10. Het laten aansluiten van kwetsbare doelgroepen bij bestaande organisaties en activiteiten</p> <p>11. Versterking verenigingskader en deskundigheidsbevordering</p>
Behoud van cultuurhistorische waarde	-	<p>12. Cultuurhistorisch beleidsplan en waardenkaart 2e fase</p> <p>13. Opbouw van een gemeentelijke monumentenlijst en uitvoering gemeentelijk monumentenbeleid</p>

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Integraal Huisvestingsplan onderwijs	2012-2015	22 december 2011	Nog niet bekend
Peuterwerk	N.v.t.	4 oktober 2012	2017
Accommodatiebeleid	N.v.t.	6 februari 2014	N.v.t.
Cultuurhistorisch beleidsplan Son en Breugel	N.v.t.	N.v.t.	2016
Subsidiebeleidsplannen	Vanaf 2005	Jaarlijks	Dec 2015

WAT GAAN WE ERVOOR DOEN?

Alle kinderen kunnen zich educatief ontplooiën

1. Kwalitatief goede huisvesting voor het onderwijs.

Verder met de uitvoering van het Integraal Huisvestings Plan onderwijs; het realiseren van nieuwbouw voor de Sonnewijzer en planontwikkeling voor de Regenboog.

2. en 3. Voorkomen van onderwijsachterstand bij aanvang van de basisschool en gebruik van voorschoolse voorzieningen

Met alle voorschoolse voorzieningen (kinderdagopvang, peuterspeelzaalwerk), het onderwijs en Zuidzorg regelmatig om de tafel om inhoudelijk met elkaar af te stemmen.

4. Onderzoek naar mogelijkheden voortgezet onderwijs

Bestuurlijk en ambtelijk onderzoeken of voortgezet onderwijs een toevoeging en een mogelijkheid is voor ons dorp.

Iedereen kan zich cultureel ontwikkelen

5. Instandhouding bibliotheek wordt in een nieuwe bestuursovereenkomst bibliotheek vastgelegd

Samen met de gemeente Nuenen, Geldrop-Mierlo en de bibliotheek een nieuwe bestuursovereenkomst ontwikkelen voor het inhoudelijke beleid voor de komende 4 jaar.

6. Toegankelijkheid muziekonderwijs

Toekenning individuele subsidies muziekonderwijs (rugzakje) en subsidiering van de muzieklessen die door de Harmonie gegeven worden.

Iedereen krijgt de mogelijkheid om te sporten

7. Betrekken sportverenigingen in de transities in het sociaal domein

Er worden twee sporen bewandeld. We gaan voor sport en beweeg het toegezegde platform door ontwikkelen. Met verenigingen en de combinatiefunctionaris van de LEV-groep gaan we een gezamenlijke doelstelling ontwikkelen en het platform vormgeven.

Daarnaast proberen we sportverenigingen zoveel mogelijk aan te laten haken bij het verdere vervolg van de conferentie transities sociaal domein.

8. Gebruik maken voorzieningen in de openbare ruimte

Voor de uitvoering van de nota Sport en Beweeg is een budget beschikbaar van € 15.000,- in 2016 voor investeringen in de openbare ruimte. Het is de bedoeling dat dit budget wordt aangewend ter ondersteuning van burgerinitiatieven. Dit wordt actief gepromoot.

9. Stimuleren dat dat het een gewoonte wordt om dagelijks te bewegen door te wandelen of te fietsen

Het gaat om het op gang brengen van een bewustwordingsproces. We sluiten daarbij aan op bestaande campagnes en wel specifiek bij die van de zorgverzekeraars.

10. Het laten aansluiten van kwetsbare doelgroepen bij bestaande organisaties en activiteiten

De Stichting Meedoen organiseert momenteel gerichte activiteiten voor deze doelgroep. Verdere integratie van deze doelgroepen bij het reguliere aanbod is het uiteindelijke doel. Samenwerking tussen Meedoen en de sportverenigingen vormt daarbij een basis.

11. Versterking verenigingskader en deskundigheidsbevordering

In samenspraak met verenigingen de deskundigheidsbevordering van de organisatie en de vrijwilligers vergroten. Daarbij gaat het zowel over verenigingszaken zoals financiën, communicatie, vrijwilligers etc. als over sociaal-maatschappelijke vraagstukken. Met sterke en deskundige verenigingen kan de gewenste rol voor het begeleiden van inwoners met een beperking en/of met een beweegachterstand (kwetsbare doelgroepen) worden vormgegeven.

Verbeteren zwemvaardigheid

Los van de hiervoor genoemde doelstellingen wordt de zwemvaardigheid verbeterd door het toekennen van een individuele subsidie (zogenaamd zwemvestje).

Behoud van cultuurhistorische waarden

12. Cultuurhistorisch beleidsplan en waardenkaart 2^e fase

Het cultuurhistorisch beleidsplan en waardenkaart strekken ter uitvoering van wettelijke verplichtingen om cultuurhistorische waarden in gemeentelijk beleid en in de ruimtelijke context dan wel planologisch te verankeren. Dit project is gestart eind 2014 en zal naar verwachting begin 2016 worden afgerond. De kosten betreffen extern advies, kaartmateriaal etc.

13. Monumenten

De Monumentencommissie heeft tot taak het college te adviseren over de aanwijzing van panden en objecten voor eventuele plaatsing op een gemeentelijke monumentenlijst. Hiermee wordt geleidelijk een gemeentelijke monumentenlijst opgebouwd. Naar verwachting zal de Monumentencommissie ook in 2016 een aantal objecten voordragen voor plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst. Het college besluit over de adviezen van de Monumentencommissie. Voor met name adequate ondersteuning van de commissie zijn extra middelen geraamd.

WAT GAAT HET KOSTEN?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-.

Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en als positief als er meer baten zijn dan lasten.

Omschrijving	Realisatie		Begroting			
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
5. Onderwijs, sport en cultuur						
Onderwijs, excl. Onderwijshuisvesting	10	9	9	9	9	9
Onderwijshuisvesting	82	32	102	129	127	127
Vormings- en ontwikkelingswerk	41	35	35	35	35	35
Sport	149	143	144	144	144	144
Kunst en cultuur	66	67	68	68	68	68
Kinderopvang en peuterspeelzaalwerk	165	154	155	117	117	117
Totaal baten	513	441	515	504	502	502

Omschrijving	Realisatie		Begroting			
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
5. Onderwijs, sport en cultuur						
Onderwijs, excl. Onderwijshuisvesting	619	724	574	574	573	573
Onderwijshuisvesting	557	997	1.319	1.018	1.012	1.001
Vormings- en ontwikkelingswerk	489	451	453	453	453	453
Sport	807	801	630	625	617	612
Kunst en cultuur	266	283	324	327	326	325
Kinderopvang en peuterspeelzaalwerk	182	203	192	119	119	119
Totaal lasten	2.919	3.459	3.492	3.115	3.100	3.083
Saldo (baten -/- lasten)	-2.407	-3.018	-2.977	-2.611	-2.599	-2.581

Analyse overzicht van baten en lasten

In onderstaand overzicht moet een positief bedrag gelezen worden als een voordeel en een negatief bedrag als een nadeel.

Het bedrag dat genoemd is als "2016 oud" is het bedrag dat in de meerjarenraming 2015-2018 geraamd was voor het jaar 2016.

5. Onderwijs, sport en cultuur		Bedrag
Begroting 2016 nieuw		-2.976.673
Begroting 2016 oud		-3.127.010
Verklaring van het saldo		150.337
Nr.	Omschrijving	
Autonome ontwikkelingen		
1	Doorbelasting uren en tractiekosten via de kostenverdeelstaat	5.671
2	Mutatie kapitaallasten	82.247
Budgettair neutrale mutaties tussen programma's		
3	Subsidiebeleidsplan 2015 (budgettair neutraal met programma 8)	-11.751
Beleidsaanpassingen		
4	Rugzakje zwemonderwijs (zie punt 5.1 van de kadernota 2015-2019)	-17.000
5	Leerlingenvervoer (zie punt 5.6 van de kadernota 2015-2019 en punt 20 van deze begroting)	100.000
6	Overige mutaties	-8.830
Totaal		150.337

2.2.6 Programma 6: Openbaar groen en openluchtrecreatie

Portefeuillehouder(s): John Frenken

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Beoogd maatschappelijk effect	Collegeprogramma	Operationele doelstellingen
Verbeteren en continueren leefbaarheid van de woonwijk	Schone, groene leefomgeving	<ol style="list-style-type: none">1. Adequaet en goed onderhouden openbaar groen2. Calamiteiten en meldingen
Bewoners een scala aan vrijetijdsactiviteiten geven	Kracht van de gemeenschap	<ol style="list-style-type: none">3. Organiseren van een attractieve kermis voor jong en oud4. Goed onderhouden en veilige speeltuinen en openbare buitenfitness5. Faciliteren burgerinitiatieven t.b.v. recreatie.

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Groenbeleidsplan 2013	2013-2023	6 februari 2014	2022

WAT GAAN WE ERVOOR DOEN?

Verbeteren en continueren leefbaarheid van de woonwijk

1. Adequaat en goed onderhouden openbaar groen

De openbare ruimte is het visitekaartje van onze gemeente. Uitgangspunt daarbij is dat de openbare ruimte schoon, aantrekkelijk, goed onderhouden, functioneel en veilig is. Hier geven we invulling aan door de inzet van wijkteams, maar ook door het vergroten van de eigen verantwoordelijkheid van burgers. Ook een goede riolering draagt bij aan de kwaliteit van de openbare ruimte.

Onze openbare ruimte kenmerkt zich door het groene karakter. Om het groen te kunnen behouden en te versterken geven wij uitvoering aan het groenbeleidsplan.

De kwaliteit van de groenvoorzieningen en de wijze waarop deze voorzieningen beheerd en onderhouden worden, is geregeld in het Groenbeleidsplan.

Uw raad heeft op 26 februari 2014 het nieuw Groenbeleidsplan vastgesteld. De hoofddoelstelling van dit plan is om "een samenhangend beleid en beheer van het openbaar groen voor de gemeente, naar tevredenheid van bewoners en bedrijven" te bewerkstelligen.

Uitvoeringsplan behorende bij het Groenbeleidsplan

Het uitvoeringsprogramma van dit plan kent een meerjarenplanning om de praktische vertaling van het beleid naar projecten inzichtelijk te maken op basis van geld en periode van realisatie. Dit dient vervolgens als leidraad voor het reserveren van middelen in de meerjarenbegroting. De uitwerking hiervan wordt in het najaar van 2015 door de gemeente samen met bewoners opgepakt. Dit zal uiteindelijk resulteren in concrete plannen voor groenreconstructies in 2016. Bij de 2^e bestuursrapportage zullen wij vervolgens inzage geven welke werkzaamheden op basis hiervan definitief in het betreffende begrotingsjaar zijn gerealiseerd.

Tijdens de groen infoavonden hebben de mensen hun mening kunnen geven over hun wensen van het openbaar groen. Hieruit zijn ruim 1000 meldingen gekomen. Deze meldingen zijn op onderdelen (bomen; bestrating; onderhoud, ed.) gesorteerd. Gekozen is om met onderdeel bomen te starten aangezien hiervan de meeste meldingen zijn ontvangen. Inmiddels zijn er in 3 straten al fysieke werkzaamheden (rooien) verricht. Tot het 4^e kwartaal 2016 komen de overige 51 straten (gemeentebreed) aan bod. Hiervoor worden nog enquêtes uitgezet. Naar verwachting worden er 700 bomen verwijderd in dit jaar die voor overlast zorgen. Het grote merendeel van deze straten zal herplant plaatsvinden.

2. Calamiteiten en meldingen

Calamiteiten worden per direct in behandeling genomen c.q. afgehandeld. Overige meldingen over het openbaar groen worden binnen vier werkdagen in behandeling genomen.

Bewoners een scala aan vrijetijdsactiviteiten geven

3. Organiseren van een attractieve kermis voor jong en oud.

Het uitgangspunt bij de organisatie van de kermis is, dat de toegangsprijzen voor de kinderattracties en vermaakzaken gemaximeerd blijven. Daarnaast is de uitdaging om voor jong en oud een aantrekkelijke kermis te organiseren met ca. 23 attracties, waarvan een vijftal grotere. De laatste jaren zien we enige terugval in het aantal bezoekers aan de kermis. Dit is conform de landelijke trend. De consequenties hiervan zijn naar verwachting ook een lagere pachtopbrengst van omstreeks € 5.000,- en waarmee in de meerjarenbegroting al rekening gehouden is.

In het najaar van 2015 zal een evaluatienotitie aan uw gemeenteraad worden voorgelegd over de organisatie van een jaarlijkse kermis.

4. Goed onderhouden en veilige speeltuinen

Met de aanleg van de speelveldjes in Sonniuspark liggen er in totaal 38 speellocaties (inclusief trapveldjes) in de gemeente waarvan 20 in wijken van Son en 18 in wijken van Breugel.

Overeenkomstig de vervangingsplanning c.q. onderhoudsstaat van de speeltoestellen worden diverse toestellen vervangen. Op een paar toestellen na zijn alle speeltoestellen vervangen waardoor het accent in het komende jaar en komende jaren komt te liggen op het behoud van veilige speeltoestellen en speelplekken inclusief de ondergrond ervan. Bij de 2^e bestuursrapportage 2015 zal worden aangegeven in hoeverre de resterende kredieten kunnen worden afgeraamd. Daarnaast is in 2015 in speeltuin de Molenwiek voor jong en oud een fitness parcours geplaatst.

5. Faciliteren van burgerinitiatieven t.b.v. recreatie

Jaarlijks worden door burgerinitiatieven evenementen georganiseerd zoals de jaarlijkse kermis, Koningsdag en Towerfestival waarbij de gemeente een faciliterende rol heeft.

WAT GAAT HET KOSTEN?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-.

Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en als positief als er meer baten zijn dan lasten.

Omschrijving	Realisatie		Begroting			
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
6. Openbaar groen en openlucht recreatie						
Openbaar groen en openlucht recreatie	77	43	38	38	38	38
Speelvoorzieningen	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	77	43	38	38	38	38

Omschrijving	Realisatie		Begroting			
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
6. Openbaar groen en openlucht recreatie						
Openbaar groen en openlucht recreatie	1.920	1.790	2.056	1.944	1.963	1.929
Speelvoorzieningen	57	89	56	56	56	56
Totaal lasten	1.977	1.879	2.112	2.000	2.019	1.985

Saldo (baten -/ lasten)	-1.900	-1.836	-2.073	-1.961	-1.981	-1.947
--------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Analyse overzicht van baten en lasten

In onderstaand overzicht moet een positief bedrag gelezen worden als een voordeel en een negatief bedrag als een nadeel.

Het bedrag dat genoemd is als "2016 oud" is het bedrag dat in de meerjarenraming 2015-2018 geraamd was voor het jaar 2016.

6. Openbaar groen en openlucht recreatie		Bedrag
Begroting 2016 nieuw		-2.073.406
Begroting 2016 oud		-1.820.386
Verklaring van het saldo		-253.020
Nr.	Omschrijving	
Autonome ontwikkelingen		
1	Doorbelasting uren en tractiekosten via de kostenverdeelstaat	-36.556
Budgettair neutrale mutaties tussen programma's		
2	Uitvoering groenbeleidsplan (zie 2e bestuursrapportage 2014, budgettair neutraal met programma 11)	-70.000

3	Vrijtijdseconomie (zie punt 4.6 van de kadernota 2015-2019; budgettair neutraal met programma 11)	-10.000
Beleidsaanpassingen		
4	Stichting Lokale Omroep SB (zie punt 3.15 van de kadernota 2015-2019)	-8.840
5	Verversen zand speelplekken (zie punt 5.15 van de kadernota 2015-2019)	-5.000
6	Klein materiaal t.b.v. speeltoestellen (zie punt 5.16 van de kadernota 2015-2019)	-6.000
7	Speeltoestellen: onvoorziene reparaties door derden (zie punt 5.17 van de kadernota 2015-2019)	-6.000
8	Grondinfiltratie hertenkamp (zie punt 6.1 van de kadernota 2015-2019)	-50.000
9	Vroonhovenpark: doolhof (zie punt 6.2 van de kadernota 2015-2019)	-35.000
10	Aanbestedingen groen (zie punt 6.12 van de kadernota 2015-2019)	-15.088
11	Overige mutaties	-10.536
Totaal		-253.020

2.2.7 Programma 7: Sociale Zaken

Portefeuillehouder(s): John Frenken

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Beoogd maatschappelijk effect	Collegeprogramma	Operationele doelstellingen
Iedereen aan het werk	'werk boven uitkering'	1. Ondersteunen naar betaald werk
Iedereen moet kunnen meedoen	Persoonlijk & Dichtbij kader voor ons handelen	2. Verbinding brengen tussen de transities (transformeren) 3. Toekomst WSD
Inkomensondersteuning	Gemeentelijk vangnet	4. Aanbieden inkomensondersteunen de voorzieningen 5. Huisvesting statushouders

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Persoonlijk en dichtbij	N.v.t.	21 juni 2012	N.v.t.
Uitgangspunten Participatiebeleid	2014-2018	Commissie BZ 2 september 2014	N.v.t.
Verordeningen participatiewet	2014-2018	18 december 2014	N.v.t.

WAT GAAN WE ERVOOR DOEN?

Iedereen aan het werk

1. Ondersteunen naar betaald werk

We streven ernaar, in de geest van de Participatiewet, dat uitkeringsgerechtigden (zoveel mogelijk) zelfstandig in hun levensonderhoud kunnen voorzien met het ondersteunen naar betaald werk. Afstemming met de regio over het aanbieden van uniforme arbeidsvoorzieningen en realiseren van de Garantiebannen (onderdeel Sociaal Akkoord) via het regionaal werkbedrijf.

Iedereen moet kunnen meedoen

2. Verbinding brengen tussen de transities (transformeren)

We werken aan een integrale benadering van inwoners via het CMD waarbij zelfredzaamheid voorop staat. In het kader van het activeren van uitkeringsgerechtigden richting arbeidsmarkt, scholing of maatschappelijk nuttige activiteiten worden verbindingen gelegd met voorzieningen vanuit de Wmo en Jeugdzorg.

3. Toekomst WSD

De langetermijnvisie van de WSD (ons bedrijf van de sociale werkvoorziening) met 10 andere gemeenten, gaan opstellen.

Inkomensondersteuning

4. Aanbieden inkomensondersteunende voorzieningen

Aanbieden van (aanvullende) inkomensondersteunende voorzieningen (P-wet, individuele inkomens toeslag, bijzondere bijstand, gemeentelijk sociaal fonds) zodat met het gebruik hiervan de armoede tegengaat/afneemt. We voeren de sociale dienst activiteiten (werk en inkomen) samen uit met de gemeente Nuenen (Dommelvallei).

5. Huisvesting statushouders

Realisatie van de huisvesting van statushouders conform de (verhoogde) landelijke taakstelling en regionale planning.

WAT GAAT HET KOSTEN?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-.

Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en als positief als er meer baten zijn dan lasten.

Omschrijving	Realisatie		Begroting			
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
7. Sociale Zaken						
Participatie	1.436	1	1	1	1	1
Inkomensondersteuning	2.935	2.686	2.688	2.688	2.688	2.688
Minimabeleid	20	24	24	24	24	24
Totaal baten	4.391	2.711	2.713	2.713	2.713	2.713

Omschrijving	Realisatie		Begroting			
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
7. Sociale Zaken						
Participatie	1.589	1.607	1.607	1.538	1.474	1.420
Inkomensondersteuning	3.358	3.218	3.164	3.109	3.109	3.109
Minimabeleid	347	355	289	293	296	297
Totaal lasten	5.294	5.181	5.060	4.940	4.880	4.826
Saldo (baten -/- lasten)	-903	-2.470	-2.347	-2.227	-2.167	-2.113

Analyse overzicht van baten en lasten

In onderstaand overzicht moet een positief bedrag gelezen worden als een voordeel en een negatief bedrag als een nadeel.

Het bedrag dat genoemd is als "2016 oud" is het bedrag dat in de meerjarenraming 2015-2018 geraamd was voor het jaar 2016.

7. Sociale Zaken		Bedrag
Begroting 2016 nieuw		-2.347.180
Begroting 2016 oud		-2.290.549
Verklaring van het saldo		-56.631
Nr.	Omschrijving	
Autonome ontwikkelingen		
1	Doorbelasting uren en tractiekosten via de kostenverdeelstaat	-113.408
Budgettair neutrale mutaties tussen programma's		
2	Financieel maatwerk (overheveling naar programma 8)	75.000
3	Aanpassing meicirculaire decentralisatie participatiewet (zie punt 7.2 van de kadernota 2015-2019; budgettair neutraal met programma 8 en 11)	20.745
4	Aanpassing septembercirculaire decentralisatie participatiewet (zie punt 24 van deze begroting; budgettair neutraal met programma 8 en 11)	-12.704
Beleidsaanpassingen		
5	Participatiewet: declaratie-uren (zie punt 21 van deze begroting)	-22.883
6	Overige mutaties	-3.381
Totaal		-56.631

2.2.8 Programma 8: Zorg en welzijn

Portefeuillehouder(s): John Frenken

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Beoogd maatschappelijk effect	Collegeprogramma	Operationele doelstellingen
Veilig opgroeien en opvoeden	Kracht van de gemeenschap	<ol style="list-style-type: none">1. Alle jeugdigen kunnen deelnemen aan een (sport)vereniging of activiteit2. Jeugdigen ontwikkelen en benutten hun capaciteiten3. Jeugdigen groeien op in een veilige (thuis)situatie4. Jeugdigen zijn op weg naar een gezonde toekomst

Iedereen kan meedoen	Persoonlijk & Dichtbij kader voor ons handelen	<ul style="list-style-type: none"> 5. Iedereen kan meedoen ondanks beperkingen 6. Son en Breugel biedt voldoende (gevarieerde) en goed toegankelijke voorzieningen voor iedereen 7. Mensen zijn financieel zelfredzaam 8. Toegang naar zorg en ondersteuning is laagdrempelig, klantgericht en op maat
Samen wonen en leven	Kracht van de gemeenschap	<ul style="list-style-type: none"> 9. Mensen kennen en ondersteunen elkaar in Son en Breugel 10. Mensen in Son en Breugel weten waar zij terecht kunnen (om hulp te vragen, te brengen, of signalen door te geven) 11. Mensen zijn sociaal actief

Door verantwoording, monitoring en onderzoek willen we het sociale domein door ontwikkelen. We starten samen met de GGD een pilot om sociale indicatoren op te stellen, waarbij we nadrukkelijk oog hebben voor het rendement van investeren in preventie ten opzichte van de zorgkosten. Bovenstaande indeling van missies en doelen is hierop gebaseerd.

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Persoonlijk en dichtbij	N.v.t.	21 juni 2012	N.v.t.
Lokaal gezondheidsbeleid	2014-2018	21 mei 2014	2018
Wmo beleidsplan	2016-2019	N.v.t.	4 ^e kwartaal 2015
Subsidiebeleidsplannen	Vanaf 2005	Jaarlijks	Dec 2015
Visie wonen met zorg	N.v.t.	29 augustus 2013	N.v.t.
Beleidsplan jeugd	N.v.t.	13 maart 2014	N.v.t.

WAT GAAN WE ERVOOR DOEN?

Veilig opgroeien en opvoeden

1. Alle jeugdigen kunnen deelnemen aan een (sport)vereniging of activiteit

Voor de ontwikkeling van jeugdigen is ruimte nodig en uitdagingen om in de omgeving te spelen, te bewegen en hun talenten te ontwikkelen. Een van de ontwikkelingen die we zien is dat de zwemvaardigheid bij jeugdigen afneemt. Dit is een ongewenste ontwikkeling. Daarom wordt een rugzakje in het leven geroepen ten behoeve van de zwemvaardigheid. De regeling voorziet in een tegemoetkoming in de kosten van het zwemonderwijs als stimulering voor het behalen van diploma's. In de vorm van een voucher wordt een persoonlijk budget toegekend aan ouders voor behalen van zwemdiploma van hun kind(eren). Daarnaast krijgen sportverenigingen een subsidie voor hun jeugdleden.

2. Jeugdigen ontwikkelen en benutten hun capaciteiten

Er is bij deze doelstelling een samenhang met de doelstellingen die zijn opgenomen in de programma's 5 (onderwijs) en 7 (sociale zaken).

Jeugdigen worden in de gelegenheid gesteld om dichtbij huis in hun vrije tijd en onder schooltijd zich te bekwaamen en hun talenten en vaardigheden te ontwikkelen. We zetten met name in op algemene voorliggende voorzieningen. We maken afspraken met lokale organisaties op het gebied van welzijn, sport en cultuur om een zinvolle vrijetijdsbesteding te organiseren voor jeugdigen waarbij we specifiek aandacht hebben voor jeugdigen met een beperking of een achterstand. Het doel is dat zij zich kunnen ontwikkelen tot zelfstandige en zelfredzame inwoners.

3. Jeugdigen groeien op in een veilige (thuis)situatie

De schoolmaatschappelijk werker van het cmd is de contactpersoon tussen de basisscholen en het cmd. Door deze functie te versterken en de uren uit te breiden willen wij vroegtijdig signaleren om vervolgens middels inzet van korte trajecten duurdere zorg voorkomen.

We werken waar nodig samen met de jeugdhulp in het vrijwillig en in het gedwongen kader. De leerlichtambtenaar positioneren en faciliteren we als 'spin in het web' ten aanzien van de middelbare scholen. We werken intensief samen met onderwijs, politie en jongerenwerk. Daarnaast zetten we in op het project Move en het Maatjesproject.

Om voor jeugdigen de overstap van basisschool naar voortgezet onderwijs te vergemakkelijken is er het project 'Move' van de LEV-groep. In dit project gaan 10 tot 12 leerlingen uit groep 8 deelnemen aan een programma van 12 weken.

Het 'Maatjesproject' wil bijdragen aan het versterken van het sociale netwerk en de eigen kracht van jeugdigen in de leeftijdsgroep 9 - 12 jaar. Maatschappelijke organisaties (welzijn, school, verenigingen) én opleidingen werken hierin samen. Doel is om sociale uitsluiting tegen te gaan. Jeugdigen leren door het voorbeeldgedrag van hun 'maatje' als rolmodellen. Kinderen leren via hun maatje wat hun eigen competenties zijn, hun horizon wordt verbreed en ze maken kennis met activiteitsvoorzieningen.

4. Jeugdigen zijn op weg naar een gezonde toekomst

Op basis van de nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2014 – 2018 investeren wij in de leefstijlen van jeugdigen. Daarbij staan interventies rondom weerbaarheid, pesten en kwetsbaarheid centraal. Ook zijn er weerbaarheids-, sport- en bewegingsprogramma's beschikbaar en worden speelplekken onderhouden of ingericht. Daarnaast is in september een startbijeenkomst georganiseerd waarbij we de problematiek rond alcohol en drugsgebruik onder jongeren in Son en Breugel in kaart brengen.

Iedereen kan meedoen

5. Iedereen kan meedoen ondanks beperkingen

Iedereen kan meedoen ongeacht zijn beperkingen. Hiervoor zorgen wij voor toegankelijk openbaar vervoer en toegankelijke bushaltes en zetten wij Wmo hulpmiddelen in. Daarnaast treden wij in gesprek met zorgaanbieders over nieuwe arrangementen en producten, die efficiënter en effectiever moeten zijn. Werklozen en arbeidsgehandicapten hebben een zinvolle dagbesteding via activering of werk; dagbesteding gericht op participatie is beschikbaar (betaalbaar, bereikbaar, toegankelijk). Daarnaast is er o.a. Stichting Meedoen om voor kinderen en jongeren die moeilijk kunnen aansluiten bij reguliere verenigingen activiteiten te organiseren in Son en Breugel.

Verder is een extra investering nodig in de begeleiding van nieuwe statushouders nodig. Er komen in 2016 naar verwachting 30 statushouders bij en die moeten wegwijs worden gemaakt in de samenleving. Hiervoor is meer hulp nodig. Ook dient er een kwaliteitsslag te worden gemaakt, door (tijdelijke) inzet van professionele ondersteuning.

6. Son en Breugel biedt voldoende en goed toegankelijke voorzieningen voor iedereen

Wij zetten in op een heldere communicatie over voorzieningen; begrijpelijk en toegankelijk. Hierbij speelt Son en Breugel Verbindt een belangrijke rol. Bij renovatie of nieuwbouw van accommodaties hebben wij aandacht voor fysieke toegankelijkheid van de gebouwen en openbare voorzieningen. We stimuleren maatschappelijke organisaties om nieuwkomers gastvrij te ontvangen en te begeleiden, zodat zij niet meteen afhaken.

7. Mensen zijn financieel zelfredzaam

Voor inkomensondersteuning en toeleiding naar werk, zie programma 7. Binnen het cmd ervaren wij dat problematiek dikwijls voort kan komen uit financiële problemen. Het oplossen van schuldproblematiek draagt veelal ook bij aan het kunnen oplossen van overige problemen. In het licht van integraal werken vraagt dit een extra tijdsinvestering van de schuldhulpverlener. Een extra investering in integrale schuld hulpverlening is derhalve noodzakelijk.

8. Toegang naar “zorg en ondersteuning” is laagdrempelig, klantgericht en op maat

Vanuit de gedachte 1 leefeenheid, 1 plan, 1 casusverantwoordelijke worden casussen in het cmd opgepakt. Er is inmiddels een start gemaakt om werk en inkomen te integreren in het CMD. We zien een toename van de vraag om ondersteuning, zowel bij nieuwe als bij bestaande casussen, omdat er vaak sprake is van multiprobleemzaken. Om iedereen tijdig te kunnen helpen en wachtlijsten te voorkomen is uitbreiding noodzakelijk bij o.a. MEE, Schuldhulpverlening en schoolmaatschappelijk werk. Om in het cmd een kwaliteitsslag te kunnen maken en om integraal werken te bevorderen, is nodig dat alle partners dezelfde methode van werken hanteren. Hiervoor is training nodig. Om de uitgaven voor dure specialistische zorg (2^e-lijns) te beperken, zetten wij deze alleen in waar echt nodig en schakelen waar dat kan het netwerk, vrijwilligers of professionele lokale zorg in (0^{de}- en 1^e-lijnszorg).

Samen wonen en leven

9. Mensen kennen en ondersteunen elkaar in Son en Breugel

Vanuit zowel de Wmo, het jeugdbeleid, als het gezondheidsbeleid zetten wij in op de versterking van de eigen kracht. Dit doen wij o.a. door nieuwe initiatieven op het gebied van respijtzorg te stimuleren, de kennis over mantelzorg onder de kernpartners van het cmd te vergroten en mantelzorgers te betrekken bij de keukentafelgesprekken.

10. Mensen in Son en Breugel weten waar zij terecht kunnen

Het cmd is ons informatie- en advies punt voor alle vragen op het gebied van welzijn, *Inkomen*, zorg en wonen. Daarnaast is het ook de toegang naar betaalde zorg en ondersteuning. Om de juiste kwaliteit en service te kunnen verlenen en de drempel te verlagen voor de inwoners is nog een verbetering nodig van de directe bereikbaarheid en bezetting. Daarnaast willen wij meer de samenwerking zoeken met Son en Breugel verbindt, om ook het cmd en het achterliggende aanbod beter te profileren.

11. Mensen zijn sociaal actief

Om sociaal maatschappelijke initiatieven te versterken worden ter ondersteuning en ontwikkeling van hun inzet vrijwilligers cursussen aangeboden gericht op activiteiten die betrekking hebben op hun mogelijke rol binnen de transitie c.q. maatschappelijke transformatie naar de civil society. Ook stimuleren wij initiatieven van burgers die leiden tot concrete versterking van sociaal maatschappelijke netwerken door deze te ondersteunen. Dat kan financieel, maar ook facilitair.

WAT GAAT HET KOSTEN?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-.

Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en als positief als er meer baten zijn dan lasten.

Omschrijving	Realisatie	Begroting				
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
8. Zorg en welzijn						
Transitie Wmo	0	380	364	354	354	354
Transitie Jeugdzorg	0	0	0	0	0	0
Algemene voorzieningen Wmo en Jeugdzorg	140	147	142	142	142	142
Gezondheidszorg	0	0	0	0	0	0
Jeugd- en jongerenwerk	9	0	0	0	0	0
Totaal baten	148	527	506	496	496	496

Omschrijving	Realisatie	Begroting				
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
8. Zorg en welzijn						
Transitie Wmo	0	2.153	2.329	2.311	2.258	2.245
Transitie Jeugdzorg	0	1.882	1.364	1.382	1.389	1.391
Algemene voorzieningen Wmo en Jeugdzorg	87	2.780	3.169	2.957	2.927	2.906
Gezondheidszorg	275	286	269	269	269	269
Jeugd- en jongerenwerk	278	262	260	260	260	260
Totaal lasten	639	7.364	7.391	7.179	7.102	7.072

Saldo (baten -/- lasten)	-490	-6.838	-6.884	-6.683	-6.606	-6.575
---------------------------------	-------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Analyse overzicht van baten en lasten

In onderstaand overzicht moet een positief bedrag gelezen worden als een voordeel en een negatief bedrag als een nadeel.

Het bedrag dat genoemd is als "2016 oud" is het bedrag dat in de meerjarenraming 2015-2018 geraamd was voor het jaar 2016.

8. Zorg en welzijn		Bedrag
Begroting 2016 nieuw		-6.884.322
Begroting 2016 oud		-6.694.427
Verklaring van het saldo		-189.895
Nr.	Omschrijving	
Autonome ontwikkelingen		
1	Doorbelasting uren en tractiekosten via de kostenverdeelstaat	-534.680
2	Mutatie kapitaallasten	32.512
3	Inflatie (zie punt 7.5 van de kadernota 2015-2019)	-37.892
Budgettair neutrale mutaties tussen programma's		
4	Subsidiebeleidsplan 2015 (budgettair neutraal met programma 5)	11.751
5	Financieel maatwerk (overheveling vanuit programma 7)	-75.000
6	Extra budget vanuit meicirculaire voor huishoudelijke hulp toelage, impuls brede school combinatiefuncties, decentralisatie AWBZ naar WMO en minder budget voor decentralisatie Jeugdzorg (zie punt 7.2 van de kadernota 2015-2019; budgettair neutraal met programma 7 en 11)	238.962

7	Bijdrage vanuit transitie voor formatie CMD (zie punt 2 van deze begroting; zie kostenplaatsen)	238.404
8	Minder budget vanuit septembercirculaire voor huishoudelijke hulp toelage en decentralisatie AWBZ naar WMO (zie punt 24 van deze begroting; budgettair neutraal met programma 7 en 11)	25.457
Beleidsaanpassingen		
9	Dienst Dommelvallei bijdrage uit transitiemiddelen (zie punt 1.1 van de kadernota 2015-2019)	68.329
10	Son en Breugel verbindt (zie punt 3.11 van de kadernota 2015-2019)	-50.000
11	Ontwikkelbudget transformatie dagbesteding Sociaal Domein (zie punt 5.3 van de kadernota 2015-2019)	-60.000
12	Subsidie Lumens (zie punt 5.8 van de kadernota 2015-2019)	-15.000
13	Ondersteuning vluchtelingenwerk (zie punt 5.9 van de kadernota 2015-2019)	-25.000
14	Overige mutaties	-7.738
Totaal		-189.895

2.2.9 Programma 9: Milieu en duurzaamheid

Portefeuillehouder(s): Robert Visser; John Frenken (riolering)

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Beoogd maatschappelijk effect	Collegeprogramma	Operationele doelstellingen
De burger en de gemeenschap zijn zich bewust van hun impact op de leefomgeving en handelt hierna	Ecologische duurzaamheid	<p>1. Stimuleren duurzame utiliteit in woningbouw en gemeentelijke projecten zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uitvoering geven aan nieuw uitvoeringsprogramma Beleidsnota Milieu en Duurzaamheid 2016, met accenten op: - optimalisatie en evaluatie van de verlengde proef 't Zand afvalloos! - optimalisatie van proef Milieustraat, afvalloos! - optimalisatie Scheiden, zo doe je dat! - meerjarige overeenkomst afsluiten voor het sorteren en vermarkten van pmd - verleden van openbare verlichting - verduurzamen eigen bedrijfsvoering

Een verbetering van de ecologische duurzaamheid in de waterketen en kostenbesparing binnen deze waterketen.	Ecologische duurzaamheid	<ol style="list-style-type: none"> 2. Opstellen Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan 3. Onderhoud en beheer gemeentelijk rioleringsstelsel 4. Regionale samenwerking om de kaderrichtlijn water na te leven.
---	--------------------------	---

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beleidsnota Milieu en Duurzaamheid	2012-2015	18 november 2012	4 ^e kwartaal 2015
Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan	2009-2015	28 mei 2009	1e kwartaal 2016

WAT GAAN WE ERVOOR DOEN?

De burger en de gemeenschap zijn zich bewust van hun impact op de leefomgeving en handelt hiernaar

1. Stimuleren duurzaamheid in utiliteits- en woningbouw alsmede gemeentelijke projecten

Beleidsnota Milieu en Duurzaam en Uitvoeringsprogramma Milieu en Duurzaamheid.

Op 18 november 2012 heeft de gemeenteraad de beleidsnota "Milieu en Duurzaamheid 2012 – 2015" vastgesteld. Deze beleidsnota wordt eind 2015 geactualiseerd op basis van MEER methodiek. Hierin worden de ambities neergelegd voor de (midden)lange termijn op het gebied van duurzaamheid. In 2016 wordt verder uitvoering gegeven aan de in de duurzaamheidsnota genoemde activiteiten. Het streven om het niveau van onze ambities binnen de financiële mogelijkheden zo maximaal mogelijk in te vullen (de 3 P's van People, Planet, Profit). De duurzaamheidsgedachte zal doorwerken in allerlei beleidsvelden, met name op milieugebied, maar ook in ruimtelijke ontwikkelingen, mobiliteitsvraagstukken, culturele- en maatschappelijke ontwikkelingen (MEER) en vooral ook in de 'eigen organisatie'.

In grote lijnen is de Duurzaamheidsnota gebaseerd op de volgende speerpunten:

- Energiebesparing en energietransitie: Proberen te voorkomen dat energie verbruikt wordt en het gebruik van alternatieve energiebronnen stimuleren (bestaand, nieuw, utiliteit). Aandachtspunt is hierbij het verleden van de openbare verlichting;
- Afval: Betreft een tweeledig doel. Enerzijds het optimaliseren van de gescheiden afvalinzameling om de totale hoeveelheid restafval te verminderen en het percentage herbruikbaar afval te maximaliseren, hetgeen moet leiden tot een lagere afvalstoffenheffing en daardoor lastenverlichting voor de burgers. In dit verband worden diverse proeven uitgevoerd zoals in 't Zand, de milieustraat, geheel Son en Breugel en worden diverse organisaties betrokken, zoals scholen, klankbordgroepen, ouderverenigingen en overheidsinstellingen (o.a. MRE en het Rijk);
- Biodiversiteit: Het behoud en creëren van groene buffers (binnen- en buiten stedelijk);
- Milieu: Het voorkomen van bodemverontreinigingen en het optimaliseren van grondstromen (grondverplaatsing), het voorkomen van verdroging en waterverontreinigingen, het voorkomen van luchtverontreiniging en geuroverlast, het voorkomen van geluidshinder (vliegverkeer, wegverkeer, industrielawaai en horeca/evenementen) en het voorkomen van onacceptabele situaties met betrekking tot externe veiligheid);
- Eigen organisatie: Als gemeentelijke organisatie zelf het goede voorbeeld geven door producten, diensten en werken duurzaam in te kopen en aan te besteden en verduurzamen van de eigen bedrijfsvoering (energiebesparing, afval scheiden, digitalisering en nieuwe werken).

Handhavingsprogramma

In Son en Breugel worden op jaarbasis circa 75 integrale controles op basis van de milieuregelgeving uitgevoerd.

Een verbetering van de ecologische duurzaamheid in de waterketen en kostenbesparing binnen deze waterketen

2. Opstellen Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan

Afvloeiend hemelwater:

In het verbreed gemeentelijk rioleringsplan is het doel gesteld om invulling te geven aan de hemelwaterzorgplicht. Deze zorgplicht bestaat uit:

- Zorgen voor doelmatige inzameling van het hemelwater;
- Zorgen voor doelmatige verwerking van het ingezameld hemelwater.

Daar waar kansen liggen bij de aanleg van straten en pleinen en bij nieuwbouw- en inbreidingsplannen wordt hieraan aandacht geschonken.

Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP)

Medio 2015 worden de voorbereidingen getroffen voor een nieuw VGRP 2016 – 2022. Vanaf 1 april 2016 moet dit plan formeel door uw gemeenteraad vastgesteld zijn. Overeenkomstig het collegeprogramma zal in dit plan ook een paraaf worden opgenomen over MEER (Maatschappelijk; Economisch; Ecologisch en Ruimte). Verder zullen in dit plan de ambities van het college voor bijv. duurzaamheid in de komende periode aan uw gemeenteraad worden voorgelegd.

In het nieuwe VGRP 2016 – 2022 zal een overzicht gegeven van de te nemen verbeterings- en vervangingsmaatregelen in deze periode. Hieraan worden tevens de financiële consequenties gekoppeld. De financiële gevolgen zullen tevens als basis dienen voor het vaststellen van een kostendekkende rioolheffing.

Uitvoeringsprogramma Verbreed Gemeentelijke Rioleringsplan (VGRP)

Aan de hand van het nieuwe gemeentelijk rioleringsplan wordt een uitvoeringsprogramma vastgesteld voor de onderhouds- en vervangingsmaatregelen in periode 2016 – 2022. Tevens wordt hierbij een kostenstaat opgemaakt voor de te nemen maatregelen. Aan de hand hiervan zal een rioolheffing worden vastgesteld.

3. Onderhoud en beheer gemeentelijke rioleringsstelsel

Voor het jaar 2016 wordt een nieuwe aanbesteding op de “markt” geplaatst voor het onderhoud en de vervangingsmaatregelen voor de riolen in Son (centrum) en Breugel (centrum oud).

4. Regionale Samenwerking om de kaderrichtlijn water na te leven

Op dit moment voldoet de waterkwaliteit van de Dommel en de zijbeken niet aan de Europese Kader Richtlijn Water (KRW). Deze richtlijn is bedoeld om te zorgen dat de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater in Europa uiterlijk 2027 op een goed niveau is en blijft (ecologische duurzaamheid). Om de hierboven genoemde knelpunten op te heffen hebben de gemeenten binnen het cluster Eindhoven en Waterschap de Dommel in het voorjaar van 2014 een maatregelenpakket vastgesteld voor de periode 2015 – 2016 inclusief de kostenverdeling voor deelnemende partijen. De kosten zijn in de meerjarenbegroting van onze gemeente meegenomen. Voor de periode na 2017 en volgende jaren zal te zijner tijd een nieuw voorstel aan de deelnemende partijen worden voorgelegd.

Eind 2015 wordt hiervoor een juridische overeenkomst vastgesteld waarmee de betrokken partijen zich tot elkaar verplichten om de hiervoor genoemde doelstellingen met elkaar te behalen.

WAT GAAT HET KOSTEN?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-.

Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en als positief als er meer baten zijn dan lasten.

Omschrijving	Realisatie	Begroting				
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
9. Milieu en duurzaamheid						
Afval	1.537	1.517	1.669	1.506	1.515	1.525
Riolering	1.077	1.075	1.062	1.103	1.107	1.110
Milieu	0	0	0	0	0	0
Begraafplaatsen	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	2.614	2.591	2.731	2.609	2.622	2.635

Omschrijving	Realisatie	Begroting				
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
9. Milieu en duurzaamheid						
Afval	1.340	1.292	1.386	1.250	1.258	1.265
Riolering	955	1.038	905	939	942	948
Milieu	379	389	466	466	471	471
Begraafplaatsen	0	0	52	0	0	0
Totaal lasten	2.674	2.719	2.808	2.655	2.670	2.684

Saldo (baten +/- lasten)	-60	-128	-77	-46	-48	-49
---------------------------------	------------	-------------	------------	------------	------------	------------

Analyse overzicht van baten en lasten

In onderstaand overzicht moet een positief bedrag gelezen worden als een voordeel en een negatief bedrag als een nadeel.

Het bedrag dat genoemd is als "2016 oud" is het bedrag dat in de meerjarenraming 2015-2018 geraamd was voor het jaar 2016.

9. Milieu en duurzaamheid		Bedrag
Begroting 2016 nieuw		-77.100
Begroting 2016 oud		-120.670
Verklaring van het saldo		43.570
Nr.	Omschrijving	
Autonome ontwikkelingen		
1	Doorbelasting uren en tractiekosten via de kostenverdeelstaat	-55.168
2	Doorbelasting uren en tractiekosten via de kostenverdeelstaat aan afval	-51.922
3	Doorbelasting uren en tractiekosten via de kostenverdeelstaat aan riolering	-12.223
4	Mutatie kapitaallasten riolering	186.005
Budgettair neutrale mutaties tussen programma's		
5	Geen onttrekking meer uit de reserve afval, maar uit de voorziening afval (budgettair neutraal met programma 11)	44.007
6	Geen onttrekking meer uit de reserve riolering, maar uit de voorziening riolering (budgettair neutraal met programma 11)	117.483
Beleidsaanpassingen		
7	Werkbudget milieu en duurzaamheid (zie punt 2.2 van de kadernota 2015-2019)	-20.000

8	Uitbreiding begraafcapaciteit begraafplaats Wolfswinkel (zie punt 6.9 van de kadernota 2015-2019)	-52.000
	<i>Afval</i>	
9	Hogere BTW afval (zie punt 7 van deze begroting)	11.689
10	Hogere onttrekking uit voorziening afval i.v.m. gelijk houden tarief afval aan 2015	90.976
11	Lagere verwerkingskosten incl. milieustraat voornamelijk door lagere tonnages restafval	104.000
12	Kunststof afval, ketenregie en vergoedingen Nedvang	39.000
13	Hogere inzamelkosten GFT door verhoging van ophaalrondes	-63.000
14	Minder entreegelden milieustraat doordat meer stromen gratis aangeleverd kunnen worden. Het tarief voor het aanbieden van restafval wordt hoger	-21.000
15	Door daling vergoeding oud papier op de markt worden er minder opbrengsten ontvangen door verkoop oud papier	-35.000
16	Lagere ontvangst afvalstoffenheffing	-27.000
17	Overige mutaties afval	-38.174
	<i>Riolering</i>	
18	Lagere onttrekking uit de voorziening riolering	-117.483
19	Hogere kosten uitlezen en verwerken meetgegevens overstorten	-10.374
20	Lagere ontvangst rioolheffing	-44.134
21	Overige mutaties riolering	-467
22	Overige mutaties	-1.645
	Totaal	43.570

2.2.10 Programma 10: Ruimtelijke inrichting

Portefeuillehouder(s): Robert Visser

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Beoogd maatschappelijk effect	Collegeprogramma	Operationele doelstellingen
Doelmatige benutting en duurzame inrichting van beschikbare ruimte.	Voortzetting programma's "Sonniuspark" en "Ontwikkellocaties Son en Breugel". Uitvoering van de centrumvisie Son en "Breugel Bruist". Voorbereidingen op de nieuwe Omgevingswet.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma van de Structuurvisie en Woonvisie Son en Breugel 2. Ontwikkelingen rond bestemmingsplannen 3. Uitvoering geven aan nieuwe planprocedures t.b.v. nieuwe initiatieven (bebouwde kommen, buitengebied, Ekkersrijt, initiatieven binnen de gebiedsvisies

		<p>“Wolfswinkel”, “Keske” en “Driehoek”.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Uitvoering geven aan gronduitgifte en woningbouw in Sonniuspark. 5. Vorm geven, planvoorbereiding, planprocedures en uitvoering geven aan diverse ontwikkelingslocaties 6. Een bijdrage leveren aan en uitvoering geven aan provinciale en regionaal ruimtelijke ontwikkelingen (Structuurvisie Provincie Noord, Verordening Ruimte 2014, Brainport Oost, Brainport Avenue). 7. Uitvoering geven aan de uitvoeringsprogramma's die verbonden zijn aan centrumvisie Son en de centrumvisie Breugel 8. Oriëntatie omgevingswet
Goede balans tussen bepalende factoren en functies zoals wonen, ondernemen, sociale verbinding en groen.	Idem	Idem operationele doelstellingen 1 t/m 8
Scheppen van de noodzakelijke randvoorwaarden voor een gedifferentieerd aanbod van woningen.	Idem	Idem operationele doelstellingen 1 t/m 8

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Toekomstvisie voor Son en Breugel	N.v.t.	21 juni 2012	N.v.t.
Structuurvisie voor Son en Breugel	2014 / 2030	6 februari 2014	N.v.t.
Woonvisie voor Son en Breugel	N.v.t.	20 december 2012	N.v.t.
Cultuurhistorisch beleidsplan Son en Breugel (zie programma 5)	N.v.t.	N.v.t.	2016
Woningbouwprogramma Son en Breugel 2015/2020 – 2030	N.v.t.	N.v.t.	2015
Centrumvisie Son	N.v.t.	21 juni 2012	N.v.t.
Centrumvisie Breugel en uitvoeringsprogramma	N.v.t.	21 juni 2012 resp. 29 augustus 2013	N.v.t.

WAT GAAN WE ERVOOR DOEN?

Doelmatige benutting en duurzame inrichting van beschikbare ruimte

1. Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma van de Structuurvisie en Woonvisie Son en Breugel

Uitvoeringsprogramma Structuurvisie

Na de vaststelling van de Structuurvisie februari 2014 incl. het wettelijke uitvoeringsprogramma, wordt uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma. De Structuurvisie geeft echter niet alleen aan wat er moet maar ook wat er kan. De Structuurvisie biedt ook kaders om particuliere initiatieven te kunnen beoordelen. Niet voor niets luidt de subtitel 'een ruimtelijke uitnodiging voor 2020/2030'. Zodra er door derden initiatieven worden ingediend kunnen deze worden getoetst aan de intenties van de Structuurvisie. Indien medewerking wordt verleend aan het initiatief worden de kosten gedragen door deze initiatiefnemer. Voor bepaalde onderdelen kan de gemeente zelf initiatiefnemer zijn. In dat geval zal per project de urgentie worden bepaald en aan de hand van een projectplan inzicht gegeven worden in de kosten, de wijze van financieren en het vragen om het benodigde (werk)krediet.

Op het terrein van het wonen zijn in 2015 de nieuwe Huisvestingswet en de nieuwe Woningwet in werking getreden. Vanwege het verdwijnen van de WGR+-status van de Metropoolregio Eindhoven (voorheen: SRE) per 1 januari 2015 in relatie tot de nieuwe Huisvestingswet, is op (sub)regionaal niveau bekeken wat hiervan de consequenties zijn ten aanzien van de tot 1 januari 2016 van kracht zijnde Regionale Huisvestingsverordening. Conclusie is dat dit op subregionaal niveau binnen de gemeenten van het stedelijk gebied leidt tot een Huisvestingsverordening die louter toeziet op het onderdeel urgentie. Deze zgn. urgentieverordening zal naar verwachting na vaststelling door alle betrokken gemeenteraden in werking treden vanaf 1 januari 2016.

Wij zijn vanuit het taakveld wonen bestuurlijk en ambtelijk betrokken in werkgroepen en projectgroepen van de metropoolregio en de provincie (RRO). Tevens is de samenwerking op het taakveld wonen binnen het stedelijk gebied Eindhoven (SGE) geïntensiveerd. Dit heeft in 2015 geleid tot een nieuw perspectief voor het wonen in het stedelijk gebied Eindhoven "Samen voor een sterke regio!" In 2016 zal dit onder andere leiden tot een nieuw regionaal woningbouwprogramma, waarbij realisme en elkaar versterken vanuit elkaars kracht belangrijke uitgangspunten zijn.

Woningbouwprogramma Son en Breugel 2015/2020-2030

Dit woningbouwprogramma is een aanvulling op de reeds vastgestelde woonvisie. Gezien de wijzigingen in wet- en regelgeving en herziene kaders vanuit de regio is het van belang om de te volgen koers voor onze woningbouwprogrammering vanuit onze eigen ambities (Toekomstvisie, Structuurvisie en Woonvisie) in relatie tot onze positie in de regio te actualiseren. In 2016 zal voor de woningbouwprogrammering op de verschillende ontwikkelingslocaties de route zoals beschreven in het nieuwe woningbouwprogramma worden gevolgd. Dit betekent dat de bouwopgave in relatie tot de woonbehoefte van de diverse woonconsumenten / doelgroepen concreter vorm wordt gegeven.

Prestatieafspraken nieuwe stijl

Naar aanleiding van de nieuwe Woningwet (1 juli 2015) worden vanaf 2016 "prestatieafspraken nieuwe stijl" gemaakt met woonstichting 'THUIS'. Opmaat hiervoor is de herziene positionering van corporaties welke in 2015 vorm is gegeven. Wij zijn als gemeente in 2015 – samen met overige gemeenten waar 'THUIS bezit heeft en met de huurdersorganisatie - via een breed overleg betrokken, om te komen tot een nieuw ondernemingsplan. Dit zal in 2016 via een vaste jaarlijkse wettelijke cyclus leiden tot prestatieafspraken nieuwe stijl, waarbij de gemeente meer "in control" is.

2. Ontwikkelingen rond bestemmingsplannen

Om te voldoen aan de wettelijke verplichtingen uit het rijks- en provinciaal beleid (doorwerking van bepalingen uit de Structuurvisie Mobiliteit en Ruimte (Rijksbeleid), Erfgoedwet (cultuurhistorische regelingen), bepalingen uit de Structuurvisie provincie Noord-Brabant en de Verordening Ruimte 2014 (provinciaal beleid), dienen de vigerende bestemmingsplannen tijdig te worden aangepast. Inzake het rijks- en provinciaal beleid wordt op projectbasis geïnventariseerd welke aspecten verplicht geregeld dienen te worden. Na deze analyse zal de aanpassing van de vigerende bestemmingsplannen plaatsvinden. Hiervoor is structureel, onder leiding van een intern projectleider, externe inhuur van expertise vereist in 2016 (produceren bestemmingsplannen, digitalisering etc.).

In 2015 (doorlopend tot in 2016/2017) is intern verder vorm gegeven aan het project om ontbrekende zaken in de vigerende bestemmingsplannen aan te vullen en te verbeteren (waaronder de verplichte vertaling van de Verordening Ruimte 2014 van de provincie Noord-Brabant in de vigerende bestemmingsplannen). In 2016 worden de benodigde juridische procedures vervolgd.

Waar de gemeente initiatiefnemer is, draagt de gemeente zelf deze kosten (ten laste van de projectexploitatie). Waar anderen initiatiefnemer zijn, worden de kosten via het kostenverhaal, legesverordening en anterieure overeenkomsten verhaald bij de initiatiefnemer.

In 2015 is gestart met een onderzoek naar de mogelijke toepassing en betekenis van ontwikkelbestemmingsplannen. Zodra het projectplan hiervoor gereed is zal ook inzicht gegeven worden in de hiermee samenhangende kosten. Dit onderzoek zal zoveel mogelijk intern worden opgepakt. Gelet op de juridische impact is externe expertise vereist.

Jaarlijks vinden werkzaamheden plaats om bestemmingsplannen af te stemmen op gerechtelijke uitspraken, onderzoeken te doen, de inhuur van externe expertise en het extern laten uitvoeren van werkzaamheden (opstellen ruimtelijke toelichtingen, planregels, digitale verbeeldingen), voorbereidende planologisch stedenbouwkundige studies, kosten voor 'second opinions, de betaling van proces- en gerechtskosten en dergelijke.

3. Uitvoering geven aan nieuwe planprocedures t.b.v. nieuwe initiatieven (bebouwde kommen, Ekkersrijt, buitengebied, initiatieven binnen de gebiedsvisies "Wolfswinkel", "Keske" en "Driehoek".) Ruimtelijke ontwikkelingen op Ekkersrijt worden begeleid. In 2015 zijn diverse procedures gestart m.b.t. bedrijfsomzettingen (panden v.d. Loo) en uitbreidingen (o.a. Prodrive). De procedures kunnen hopelijk in 2016 worden afgerond. De kaders zijn vastgelegd in de structuurvisie van Son en Breugel. Een nieuwe strategische en beleidsmatige context wordt voorbereid in een nieuw masterplan.

In 2015 zijn de procedures gestart van diverse bestemmingsplannen t.b.v. woningbouw, zoals de ontwikkelingslocatie Hiva A, Driehoek 1C-1D en Driehoek 9. Deze procedures worden naar verwachting in 2016 afgerond. Tegelijkertijd worden diverse voorbereidingen voor woningbouw getroffen en overige initiatieven begeleid binnen het stedelijk gebied.

4. Uitvoering geven aan gronduitgifte en woningbouw in Sonniuspark.

Gedurende de looptijd van het project Sonniuspark wordt de commissie GZ aan de hand van voortgangsrapportages periodiek bijgepraat en geraadpleegd over de ontwikkelingen in Sonniuspark. Belangrijke ontwikkelingen in 2016 zijn de ontwikkeling van projectmatige en vrije sector bouw, alsmede de herontwikkeling van de Bijenlaan en de Rooijseweg. De boekwaarde per 31 december 2015 zal worden verwerkt in de grondexploitatie 2016. Eventuele wijziging van uitgangspunten wordt eind 2015 door uw raad vastgesteld.

5. Vorm geven, planvoorbereiding, planprocedures diverse ontwikkelingslocaties

Overeenkomstig de resultaten van het project "Ontwikkelingslocaties Son en Breugel" (oISB) zullen de benodigde ontwikkelingslocaties in de aangewezen urgentie met de aangegeven programma's operationeel gemaakt worden. De werkzaamheden en monitoring vinden plaats in de vastgestelde organisatorische structuur voor de ontwikkelingslocaties, te weten de 'Stuurgroep oISB'. Na de voorbereiding in de stuurgroep oISB, de ruimtelijk planologische visie, de contractvorming en afronding van onderzoeken volgt de procedure van het bestemmingsplan als basis voor de verdere realisatie. De werkzaamheden, organisatie en integratie vinden in hoofdzaak in eigen beheer plaats. Daar waar het initiatieven van derden zijn, worden de kosten in het kader van het 'kostenverhaal' bij deze initiatiefnemer verhaald. In de gevallen dat de gemeente zelf initiatiefnemer is, dient rekening te worden gehouden met kosten voor contractvorming, verrichten van onderzoek, opstellen van het bestemmingsplan, digitaliseringsaspecten en dergelijke. Deze kosten worden geraamd in het projectplan en worden met de betreffende exploitatie verrekend.

6. Bijdragen leveren aan en uitvoering geven aan provinciale en regionaal ruimtelijke ontwikkelingen (Structuurvisie Provincie, Verordening Ruimte 2014, Brainport Oost, Brainport Avenue).

Binnen de Metropoolregio Eindhoven wordt binnen de nieuwe structuur uitvoering gegeven aan de nieuwe overleg- en werkstructuur. Het gaat daarbij in het bijzonder om de activiteiten 'economie', 'ruimte' en 'wonen'. Wij zijn bestuurlijk en ambtelijk betrokken in werkgroepen en projectgroepen van de metropoolregio en de provincie (RRO). De advisering ten behoeve van stuurgroepen en college, komen voor rekening van de gemeente.

7. Uitvoering geven aan de uitvoeringsprogramma's die verbonden zijn aan centrumvisie Son, de centrumvisie Breugel en de Dommelvisie

Het centrum van Son krijgt via verschillende deelprojecten vorm. Op dit moment is de uitbreiding van de Zwaan (beoogd eind 2015) het meest concreet. In de 2e helft van 2015 zal besluitvorming plaatsvinden over een drietal belangrijke centrumontwikkelingen. Dit zal een integrale afweging zijn en voortborduren op bestaande besluiten zoals de centrumvisie Son uit 2012 maar ook de meer recente verbijzonderingen zoals de visie van 3WNewdevelopment (Son; op de toekomst!). De uitwerking en ontwikkelingsstrategie van het Kerkplein behelst de meest integrale opgave. Hierbinnen de aard, omvang en locatie evenals de organisatiestructuur van een MFA. Tot slot de renovatie van het gemeentehuis. Deze drie hoofdmoten zullen in 2016 een verdere concrete uitwerking krijgen richting de realisatie van de plannen.

Vanuit het vastgestelde uitvoeringsprogramma Breugel zijn al projecten gerealiseerd, te weten de aanleg van een kunstgrasveld voor korfbalvereniging Breugel en het plaatsen van fitnessstoestellen bij de speeltuin De Molenwiek. Na raadsbesluitvorming in 2015 over De Bongerd, De Boerderij en het dorpsplein, volgt uitwerking daarvan. Ook de gesprekken omtrent de WoZoCo lopen nog en de resultaten van deze besprekingen als mede de keuze voor De Bongerd hebben direct invloed op de GREX. Doel is om gelijktijdig met/na de invulling van de beide genoemde aspecten (WoZoCo en De Bongerd) ook het woningbouwaspect (aantal woningen/te ontwikkelen m2) uit te werken waarmee ook de GREX verder invulling krijgt (aan de inkomsten kant). Na de keuze over De Bongerd, De Boerderij en het dorpsplein alsmede de WoZoCo zullen ook de gevraagde investeringen helder zijn en de ruimtelijke ontwikkelingen ingevuld kunnen worden.

8. Oriëntatie omgevingswet

Voor het fysieke domein zullen voor wat betreft rijkswetgeving circa 26 wetten, 120 regelingen en 120 Amvb's die toezien op ruimtelijke ordening, milieu, leefomgeving, wonen, mobiliteit e.d. naar verwachting in 2018 opgaan in de Omgevingswet. De Tweede Kamer heeft op 1 juli 2015 ingestemd met deze Omgevingswet.

In 2016 zal aan de hand van een projectplan gestart worden met de voorbereidingen tot (lokale) implementatie ervan. Naast het bijhouden van de ontwikkelingen van de Omgevingswet, de ministeriële regelingen en de Amvb's volgen op grond van de wettelijke verplichtingen in de loop van 2016 – 2018 voorstellen voor het proces en het beleid op het gebied van de ruimtelijke leefomgeving, de te hanteren werkwijzen en de daarbij best passende organisatiestructuur. Budget voor de aanvangskosten worden bij het projectplan aangevraagd.

Goede balans tussen bepalende factoren en functies zoals wonen, ondernemen, sociale verbinding en groen

Zie effecten 'doelmatige benutting en duurzame inrichting van beschikbare ruimte.

Scheppen van de noodzakelijke randvoorwaarden voor een gedifferentieerd aanbod van woningen

Zie effecten 'doelmatige benutting en duurzame inrichting van beschikbare ruimte.

WAT GAAT HET KOSTEN?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-.

Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en als positief als er meer baten zijn dan lasten.

Omschrijving	Realisatie	Begroting				
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
10. Ruimtelijke inrichting						
Ruimtelijke ordening	286	1.404	20	20	20	20
Woningexploitatie/woningbouw	1	0	0	0	0	0
Volkshuisvesting	0	14	0	0	0	0
Omgevingsvergunningen	308	535	650	616	616	616
Bouwgrondexploitatie	2.896	3.663	3.982	8.812	8.979	8.979
Totaal baten	3.491	5.616	4.652	9.447	9.615	9.615

Omschrijving	Realisatie	Begroting				
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
10. Ruimtelijke inrichting						
Ruimtelijke ordening	865	723	716	716	716	716
Woningexploitatie/woningbouw	-51	37	55	55	55	55
Volkshuisvesting	726	731	754	754	754	754
Omgevingsvergunningen	0	0	0	0	0	0
Bouwgrondexploitatie	2.714	3.696	4.019	8.848	9.018	9.018
Totaal lasten	4.254	5.186	5.544	10.374	10.543	10.543

Saldo (baten -/ lasten)	-763	430	-892	-926	-928	-928
--------------------------------	-------------	------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Analyse overzicht van baten en lasten

In onderstaand overzicht moet een positief bedrag gelezen worden als een voordeel en een negatief bedrag als een nadeel.

Het bedrag dat genoemd is als "2016 oud" is het bedrag dat in de meerjarenraming 2015-2018 geraamd was voor het jaar 2016.

10. Ruimtelijke inrichting		Bedrag
Begroting 2016 nieuw		-892.343
Begroting 2016 oud		-856.698
Verklaring van het saldo		-35.645
Nr.	Omschrijving	
Autonome ontwikkelingen		
1	Doorbelasting uren en tractiekosten via de kostenverdeelstaat	-32.880
2	Doorbelasting uren aan de grex via de kostenverdeelstaat	60.397
Beleidsaanpassingen		
3	Ontwikkelingslocaties Son en Breugel (zie punt 6.6 van de kadernota 2015-2019)	-25.000
4	Leges omgevingsvergunningen (zie punt 6.11 van de kadernota 2015-2019 en punt 14 van deze begroting)	35.000
5	Overboeking naar balans grondexploitaties door lagere uren via KVS	-60.397
6	Overige mutaties	-12.765
Totaal		-35.645

2.2.11 Programma 11: Algemene dekkingsmiddelen

Portefeuillehouder(s): Robert Visser

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Beoogd maatschappelijk effect	Collegeprogramma	Operationele doelstellingen
Verantwoording aan de burger	-	1. Planning & Control-cyclus
Financieel huishouden goed op orde	-	2. Ontwikkeling algemene uitkering 3. Belastingheffing 4. Ontwikkelingen BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) 5. Ontwikkelingen op financieel gebied

Relevante beleidsnota's

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Nota activering, waardering en afschrijving	N.v.t.	20 juni 2013	N.t.b.
Nota reserves en voorzieningen	N.v.t.	24 mei 2011	N.t.b.
Financiële verordening	N.v.t.	30 september 2004	N.t.b.

WAT GAAN WE ERVOOR DOEN?

Verantwoording aan de burger

1. Planning & Control-cyclus

Door middel van de planning & control-cyclus wordt jaarlijks aangegeven wat de geplande werkzaamheden zijn met de daaraan gekoppelde middelen (begroting en kadernota), wat de voortgang is (1e en 2e bestuursrapportage) en wat er daadwerkelijk gebeurd is (via de jaarrekening).

Financieel huishouden goed op orde

2. Ontwikkeling algemene uitkering

Het grootste deel van de inkomsten van de gemeente wordt ontvangen via de algemene uitkering. De ontwikkelingen van de algemene uitkering worden gevolgd. De mutaties als gevolg van de meicirculaire worden bij de kadernota betrokken. De mutaties als gevolg van de septembercirculaire worden bij de begroting betrokken.

3. Belastingheffing

Door de gemeente worden OZB (onroerendezaakbelasting) afvalstoffenheffing, rioolheffing en diverse leges opgelegd aan de burger. Uitgangspunt hierbij is dat de OZB wordt geïndexeerd met het percentage van de gewogen kostenontwikkeling en dat de heffingen en leges 100% kostendekkend zijn.

Om optimaal belasting te kunnen heffen is het zeer aan te raden om de belastingverordeningen van de gemeenten die deelnemen aan Dienst Dommelvallei (behoudens de tarieven) verder te uniformeren. In 2016 wordt hiervoor een harmonisatievoorstel aangeboden aan de raden.

Gemeenten zijn per 2016 verplicht een WOZ-beschikking te sturen aan alle belanghebbenden, dus ook aan gebruikers van huurwoningen. Dit betekent niet dat zij OZB gebruikersdeel van woningen moeten betalen. Met dagtekening 28 februari 2016 ontvangen zij een WOZ-beschikking.

Er zijn voornemens om burgers de mogelijkheid aan te bieden om in 2016 digitaal aanslagen/aanmaningen te ontvangen. Dit gebeurt via MijnOverheid.

De Nederlandse overheid wil dat alle overheidsinstanties in 2017 met de burger communiceren via het online platform MijnOverheid. Wij krijgen de mogelijkheid om documenten digitaal (in pdf formaat) te versturen aan de burgers die zich hebben aangemeld bij Mijnoverheid. Zij zullen in plaats van een papieren versie een pdf- document krijgen (bijvoorbeeld aanslagbiljet of herinnering/aanmaning) in de berichtenbox van Mijnoverheid. Burgers die zich niet aangemeld hebben, zullen hun documenten op de 'vertrouwde' wijze via de post ontvangen.

4. Ontwikkelingen BBV

Door de commissie BBV (Besluit begroting en verantwoording) wordt gewerkt aan vernieuwingen in de BBV. Indien deze vernieuwingen worden vastgesteld, moeten deze worden doorgevoerd door de gemeente. De ontwikkelingen hierin worden nauwgezet gevolgd en op het moment dat er meer informatie is wordt uw raad hiervan op de hoogte gebracht.

5. Ontwikkelingen op financieel gebied

Met ingang van 2016 gaat de vennootschapsbelasting voor gemeenten gelden. De impact zal in de loop van 2015 duidelijk worden. Het doen van een aangifte vennootschapsbelasting en het opstellen van een fiscale balans en het adviseren over vennootschapsbelasting zijn nieuwe werkzaamheden die worden uitgevoerd door Dienst Dommelvallei.

Vóór de vaststelling van de begroting 2016-2019 willen wij de (financiële) consequenties van zowel de wijziging in het BBV als voor de invoering van de Vennootschapsbelasting in beeld hebben. De invoering van de Vennootschapsbelasting en de aangekondigde wijzigingen van het BBV vragen om besluitvorming van uw raad over een aantal beleidsinhoudelijke keuzes. De financiële gevolgen voor de begroting 2016-2019 worden aan uw raad voorgelegd via een begrotingswijziging, zie ook de raadsinformatiebrief van 4 september.

In 2015 wordt er een harmonisatieonderzoek op de verschillende invorderingsprocessen uitgevoerd. De implementatie van één geharmoniseerd proces zal in 2016 plaatsvinden.

In 2016 zal de verdere optimalisatie en digitalisatie van alle facturenstromen plaatsvinden. De inkoop- en verplichtingenadministratie die in 2015 wordt geïntroduceerd, moet vervolmaakt worden en ook de uitgaande facturen worden in 2016 geheel digitaal verstuurd aan bedrijven / personen die digitaal kunnen ontvangen.

WAT GAAT HET KOSTEN?

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan het programma zijn verbonden. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-.

Zowel de baten als de lasten worden als positieve bedragen weergegeven. Het saldo wordt weergegeven als negatief als er meer lasten zijn dan baten en als positief als er meer baten zijn dan lasten.

Omschrijving	Realisatie	Begroting				
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
11. Algemene dekkingsmiddelen						
Leningen en beleggingen	1.729	1.528	1.050	974	968	961
Algemene uitkering	12.072	10.651	11.166	11.029	11.179	11.354
Onvoorziene uitgaven	-4	0	0	0	0	0
Beleidsvoornemens	0	273	308	308	308	308
Uitkering deelfonds Sociaal Domein	0	5.564	5.152	5.028	4.897	4.828
Onroerendezaakbelasting	3.395	3.451	3.567	3.666	3.728	3.813
Overige belastingen	21	16	16	16	16	16
Bedrijfsvoering gemeente	0	0	0	131	247	67
Resultaat	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves programma 11	2.617	907	1.631	498	516	432
Totaal baten	19.831	22.389	22.891	21.651	21.861	21.780

Omschrijving	Realisatie	Begroting				
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
11. Algemene dekkingsmiddelen						
Leningen en beleggingen	346	247	248	208	206	187
Algemene uitkering	0	0	0	0	0	0
Onvoorziene uitgaven	67	80	80	80	80	80
Beleidsvoornemens	0	948	655	1.070	1.361	1.370
Uitkering deelfonds Sociaal Domein	0	0	0	0	0	0
Onroerendezaakbelasting	343	302	277	277	278	278
Overige belastingen	27	62	65	65	65	65
Bedrijfsvoering gemeente	-93	34	120	-1	3	-7
Resultaat	1.863	144	134	14	165	249
Mutaties reserves programma 11	2.382	1.626	225	201	203	203
Totaal lasten	4.935	3.444	1.804	1.914	2.361	2.425

Saldo (baten +/- lasten)	14.896	18.945	21.088	19.737	19.500	19.355
---------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Analyse overzicht van baten en lasten

In onderstaand overzicht moet een positief bedrag gelezen worden als een voordeel en een negatief bedrag als een nadeel.

Het bedrag dat genoemd is als "2016 oud" is het bedrag dat in de meerjarenraming 2015-2018 geraamd was voor het jaar 2016.

11. Algemene dekkingsmiddelen		Bedrag
	Begroting 2016 nieuw	21.087.663
	Begroting 2016 oud	19.873.589
Verklaring van het saldo		1.214.074
Nr.	Omschrijving	
Autonome ontwikkelingen		
1	Doorbelasting uren en tractiekosten via de kostenverdeelstaat	252.272
2	Doorbelasting uren aan projecten via de kostenverdeelstaat	-20.740
3	Mutatie kapitaallasten en bespaarde rente	-505.942
4	Inflatie (zie punt 7.5 van de kadernota 2015-2019)	175.612
5	OZB herberekening (zie punt 9 van deze begroting)	30.600
<i>Gemeentefonds</i>		
6	Aanpassing meicirculaire (zie punt 7.2 van de kadernota 2015-2019)	121.844
7	Aanpassing septembercirculaire (zie punt 24 van deze begroting)	155.695
Budgettair neutrale mutaties tussen programma's		
8	Verdeling kostenplaatsen (budgettair neutraal met kostenplaatsen)	75.611
9	Extra budget vanuit meicirculaire voor huishoudelijke hulp toelage, impuls brede school combinatiefuncties, decentralisatie AWBZ naar WMO en minder budget voor decentralisatie Jeugdzorg en decentralisatie participatiewet (zie punt 7.2 van de kadernota 2015-2019; budgettair neutraal met programma 7 en 8)	-259.707
10	Minder budget vanuit septembercirculaire voor huishoudelijke hulp toelage en decentralisatie AWBZ naar WMO, meer budget voor decentralisatie participatiewet (zie punt 24 van deze begroting; budgettair neutraal met programma 7 en 8)	-12.753
11	Geen onttrekking meer uit reserve afval. Dit loopt nu via de voorziening afval (budgettair neutraal met programma 9)	-44.007
12	Geen onttrekking meer uit reserve riolering. Dit loopt nu via de voorziening riolering (budgettair neutraal met programma 9)	-117.483
13	Vorbereidingskrediet gemeentehuis uit groeipad centrumontwikkeling Son en Breugel (zie punt 3.1 van de kadernota 2015-2019; budgettair neutraal met kostenplaatsen)	100.000
14	Vorbereidingskrediet gemeentehuis uit reserve vrije bestedingsruimte (zie punt 3.1 van de kadernota 2015-2019; budgettair neutraal met kostenplaatsen)	75.000
15	Vrijtijdseconomie (zie punt 4.6 van de kadernota 2015-2019; budgettair neutraal met programma 6)	10.000
16	Uitvoering groenbeleidsplan uit reserve (zie 2e bestuursrapportage 2014, budgettair neutraal met programma 6)	70.000

17	Div. investeringen t.l.v. reserve bosgebied west (zie raadsvoorstel oktober 2015, budgettair neutraal met programma 4)	210.449
Beleidsaanpassingen		
18	Rente over aanschafwaarde pand i.v.m. BP evenementen (zie punt 18 van deze begroting)	-12.375
19	Aanpassing OZB (zie 2e bestuursrapportage 2014)	-30.200
20	MRE frictiekosten (zie punt 1.2 van de kadernota 2015-2019)	19.080
21	Verkrijgen externe subsidie (zie punt 1.4 van de kadernota 2015-2019)	10.000
22	Stelpost cursussen vrijwilligers en burgerinitiatieven (zie punt 5.3 van de kadernota 2015-2019)	25.000
23	Stelpost subsidiebeleid (zie punt 5.11 van de kadernota 2015-2019)	36.121
24	Opbrengst verkopen agrarische gronden (zie punt 6.8 van de kadernota 2015-2019)	80.000
25	Kosten verkoop agrarische gronden (zie punt 6.8 van de kadernota 2015-2019)	-15.000
26	Dividend BNG (zie punt 7.3 van de kadernota 2015-2019)	-16.635
27	Verkrijgen externe subsidie (zie punt 7.4 van de kadernota 2015-2019)	15.000
28	Baten uit projecten door hogere uren via KVS (zie punt 3 van deze begroting)	20.740
29	Telefonie stelpost (zie punt 16 van deze begroting)	-15.000
<i>Reserves</i>		
30	Correctie onttrekking kadernota i.v.m. sloop leegstaande school	-86.652
31	Verschuiving verkiezingen naar 2017, dus ook onttrekking later (zie punt 3.7 van de kadernota 2015-2019)	-35.925
32	Onttrekking saldo kadernota 2015-2019 uit reserve vrije bestedingsruimte	958.617
<i>Resultaat</i>		
33	Het saldo van de meerjarenbegroting 2015-2018 was voor 2016 positief € 64.241,-. Op basis van de diverse wijzigingen die aan uw raad zijn voorgelegd (bijv. 2e bestuursrapportage 2014, jaarrekening 2014 en kadernota 2015-2019) en de in deze begroting doorgevoerde wijzigingen is het saldo van de meerjarenbegroting 2016-2019 positief € 133.592,-.	-69.351
34	Overige mutaties	14.203
Totaal		1.214.074

Kostenplaatsen		Bedrag
Begroting 2016 nieuw		0
Begroting 2016 oud		0
Verklaring van het saldo		0
Nr.	Omschrijving	
Autonome ontwikkelingen		
1	Doorbelasting uren en tractiekosten via de kostenverdeelstaat	663.806
2	Mutatie kapitaallasten en bespaarde rente	40.257
3	Inflatie (zie punt 7.5 van de kadernota 2015-2019)	-65.385

4	Salarissen en jubilea	-25.512
Budgettair neutrale mutaties tussen programma's		
5	Bijdrage vanuit transities voor formatie CMD (budgettair neutraal met programma 8)	-238.404
6	Verdeling kostenplaatsen (budgettair neutraal met programma 11)	-75.611
7	Vorbereidingskrediet gemeentehuis uit groeipad centrumontwikkeling Son en Breugel en reserve vrije bestedingsruimte (zie punt 3.1 van de kadernota 2015-2019; budgettair neutraal met programma 11)	-175.000
Beleidsaanpassingen		
8	Dienst Dommelvallei (DD): bijdrage aan GR (zie punt 1.1 van de kadernota 2015-2019)	-53.750
9	Versterking organisatie: werkervaringsplaatsen (zie punt 3.2 van de kadernota en punt 22 van deze begroting)	-25.000
10	Versterking organisatie (zie punt 3.3 van de kadernota en punt 23 van deze begroting)	-45.000
11	Telefonie (zie punt 16 van deze begroting)	-24.943
12	Overige mutaties	24.542
Totaal		0

2.3. Paragrafen

In deze paragraaf zijn de verplichte paragrafen en de kerngegevens opgenomen.

De verplichte paragrafen zijn:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid

2.3.1. Lokale heffingen

Deze paragraaf geeft een overzicht van de diverse lokale heffingen en belastingen op hoofdlijnen. Hiermee ontstaat inzicht in de lokale lastendruk, wat van belang is voor de integrale afweging tussen enerzijds beleid en anderzijds inkomsten.

Beleid

Bij het heffen en invorderen van belastingen zijn we onder meer gebonden aan:

- de Algemene Wet inzake Rijksbelastingen (AWR);
- de Algemene wet bestuursrecht (Awb), (inclusief de algemene beginselen van behoorlijk bestuur);
- de Invorderingswet 1990;
- de Gemeentewet;
- diverse Uitvoeringsbesluiten.

De wet geeft duidelijke kaders aan voor de heffing, invordering en kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Het maken van uitzonderingen op de regels uit de wetgeving is niet toegestaan, dit om rechtsongelijkheid voor de burger te voorkomen.

In het verlengde daarvan liggen de beleidsregels. Er kunnen zich gevallen voordoen die in de wet niet specifiek zijn geregeld. Dan is het noodzakelijk en wenselijk dat regels worden gesteld die een uniforme, praktische en doelmatige uitvoering mogelijk maken.

Beleidsregels zijn niet algemeen verbindende voorschriften. Het zijn besluiten in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. In het kader van synchronisatie in de samenwerking met Dienst Dommelvallei moet worden geïnventariseerd of bepaalde beleidsregels vastgesteld moeten worden.

In overeenstemming met de beleidsuitgangspunten, bepaald in de kadernota, worden de tarieven over 2016 als volgt aangepast:

- Voor de OZB wordt voorgesteld om een inflatiecorrectie van 1,1% toe te passen;
- Leges en tarieven worden eveneens verhoogd met de inflatiecorrectie;
- De tarieven voor de rioolheffing en afvalstoffenheffing zijn gebaseerd op 100% kostendekkendheid waarbij rekening is gehouden met een zo reëel mogelijke inschatting van zowel de baten- als de lastenontwikkeling binnen het meerjarenperspectief 2016-2019 (met een verdere doorkijk voor rioolheffing tot 2025). Voor 2016 houdt dat in dat de rioolheffing en afvalstoffenheffing gelijk zijn aan de heffing in 2015.

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

We heffen op grond van artikel 220 van de Gemeentewet twee directe belastingen op de onroerende zaken die binnen de gemeente liggen, de zogenaamde onroerendezaakbelastingen:

- Een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak (die niet in hoofdzaak tot woning dient, al dan niet krachtens eigendom) bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt;
- Een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

De hoogte van de OZB is afgeleid van de WOZ-waarde (een percentage). Jaarlijks worden nieuwe WOZ-waarden vastgesteld. De aanslagen zijn gebaseerd op de WOZ-waarden met een waardepeildatum die 1 jaar voorafgaand aan het belastingjaar ligt.

De maximaal verwachte opbrengst OZB wordt als percentage van de totale WOZ-waarden (rekening houdend met areaaluitbreiding en waardestijging) van alle onroerende zaken in Son en Breugel uitgedrukt. Dit percentage is bepalend voor de hoogte van elke individuele aanslag OZB.

Er is geen wettelijk maximum gesteld aan de jaarlijkse stijging van de OZB-tarieven. Er geldt echter wel een macronorm. De macronorm houdt in dat in 2016 voor alle gemeenten samen de opbrengst van de OZB niet hoger mag zijn dan de OZB-opbrengst in 2015, verhoogd met de macronorm.

Wanneer gemeenten zich hier collectief niet aan houden, houdt het Rijk zich het recht voor om nadere maatregelen te nemen.

In het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen van 14 september jongstleden is afgesproken de macronormsystematiek te continueren voor 2016. Wel is vastgesteld dat de overschrijding van de macronorm 2015 in mindering wordt gebracht op de macronorm 2016. De macronorm 2016 is daarmee vastgesteld op 1,57%.

In de Gemeentewet is vastgelegd dat gemeenten geen meeropbrengst mogen genereren naar aanleiding van de waardestijging van de onroerende zaken bij een herwaardering. Alleen de areaalontwikkeling en de bovenbeschreven toegestane tariefstijgingen mogen leiden tot een meeropbrengst.

Conform voornoemde regelgeving worden de tarieven voor 2016 bijgesteld aan de hand van de ontwikkeling van de nieuwe WOZ-waarden en wel zodanig dat uiteindelijk sprake is van een gelijkblijvend niveau van de opbrengst onroerendezaakbelastingen, exclusief de areaaluitbreiding en de tariefaanpassing. Het voorstel voor vaststelling van de tarieven wordt tegelijk met de begroting aangeboden aan de raad.

De inschatting van de totale WOZ-waarde voor 2016 (peildatum 1-1-2015) is als volgt:

Totale waarde woningen:	€ 1.954.956.000	(2015 (peildatum 1-1-2014): € 1.943.296.000)
Totale waarde niet-woningen:	€ 650.475.000	(2015 (peildatum 1-1-2014): € 663.750.000)

De ramingen voor de baten OZB 2016 zijn als volgt:

Eigenaren woning:	€ 1.818.400,-
Eigenaren niet-woning:	€ 916.100,-
Gebruikers niet-woning:	€ 774.000,-

WOZ-waarde van belang voor Woningwaarderingstelsel.

Per 1 oktober 2015 heeft de WOZ-waarde een significante invloed op het aantal punten voor de huurwoningen en daarmee op de maximaal redelijke huurprijzen. De belangrijkste wijziging voor de WOZ-uitvoering is dat door deze wijziging van het woningwaarderingstelsel huurders van woningen veel vaker een formeel belang zullen hebben bij de WOZ-waarde van de woning waarin zij wonen. De Waarderingskamer heeft dan ook aangegeven dat gemeenten bij het verzenden van WOZ-beschikkingen in de eerste 8 weken van 2016 ook een beschikking moeten toezenden aan de huurders.

De wijziging van het Woningwaarderingstelsel kan wel effect hebben op het afhandelen van bezwaren tegen de vastgestelde WOZ-waarde. Wanneer twee belanghebbenden bij dezelfde onroerende zaak afzonderlijk bezwaar en beroep indienen en daarbij tegenstrijdige overwegingen

aandragen, zal de gemeente bij het beoordelen van de juistheid van de WOZ-taxatie standpunten van beide partijen moeten meewegen.

Afvalstoffenheffing

De gemeente is verplicht om huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen. Op grond van artikel 15.33 van de Wet milieubeheer wordt afvalstoffenheffing geheven van degene die in de gemeente feitelijk gebruik maakt van een perceel waarvoor krachtens artikel 10.21 en artikel 10.22 van de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt.

De laatste jaren maken we een slag in het scheiden van afval en daardoor het terugdringen van de hoeveelheid restafval. Dat betekent ook dat de kosten omlaag kunnen. Verbranden van afval is momenteel immers de duurste vorm van verwerking.

In een Circulaire Economie, waarin waardevolle grondstoffen steeds opnieuw worden hergebruikt voor nieuwe producten, streven we naar een afvalloze samenleving. In het door ons college op 15 mei 2012 vastgestelde Manifest voor een afvalloze samenleving is onze ambitie gericht op 95% hergebruik in het jaar 2020. Die doelstelling willen wij bereiken door verdere optimalisatie en innovatie van de afvalinzameling en –verwerking en waarvoor we eind 2012 een samenwerkingscontract hebben gesloten met de firma Baetsen.

De afvalcampagne “Scheiden, ja ik wil” werpt sinds de nieuwe samenwerking duidelijk haar vruchten af. We zien sindsdien een substantiële stijging van de gescheiden ingezamelde hoeveelheid plastic, GFT en tuinafval. Ook op de milieustraat worden steeds meer afvalstoffen gescheiden ingezameld, waardoor de hoeveelheid grof huishoudelijk (rest)afval naar verwachting zal dalen van 680 ton in 2012 naar 340 ton over 2015. Door een verlaging van de afvalstoffenheffing worden de huishoudens voor hun inspanningen beloond.

Met de in 2013 gestarte afvalproef 't Zand, afvalloos!, werd door stimulering van het gescheiden aanleveren van Plastic, Metaal en Drankenkartons (PMD) en het ontmoedigen van het aanbieden van restafval - een grote stap gezet in het terugdringen van de hoeveelheid restafval dat verbrand wordt.

Door de succesvolle pilot in 't Zand is het wekelijks inzamelen van PMD per 1 oktober 2014 in de gehele gemeente uitgerold.

Ook het huis-aan-huis ophalen van oud papier in het buitengebied, het seizoensgebonden inzamelen van GFT in combinatie met een verlaging van de inzamel frequentie voor restafval, het gratis aanbieden van tuinafval op de milieustraat, alsmede de samenwerking met Kringloopwinkel Son leveren een belangrijke bijdrage aan het behalen van onze doelstellingen. Dankzij deze maatregelen hebben we de hoeveelheid (grof) huishoudelijk restafval in de periode 2012 - 2014 kunnen terugdringen van 3.672 naar 2.867 ton, terwijl in diezelfde periode de ingezamelde hoeveelheid GFT is gestegen van 2.472 naar 3.066 ton. Dit omslagpunt, waarbij de ingezamelde GFT-fractie voor het eerst groter is dan die van het restafval, is bereikt in 2014. En naar verwachting daalt de hoeveelheid (grof) restafval in 2015 (t.o.v. 2014) met nog eens ruim 900 ton tot in totaal 1.900 ton. Deze trend zal zich met de juiste “slimme” maatregelen de komende jaren voortzetten.

In 2016 en volgende jaren zal onze aandacht gericht blijven op een verdere daling van de hoeveelheid restafval in samenhang met een betere serviceverlening aan onze inwoners en verlaging van kosten en tarieven. Zo zijn in juli 2015 in de pilotwijk 't Zand de tijdelijke ondergrondse containers voor restafval vervangen door containers, waarmee de aangeboden hoeveelheid afval per huishouden wordt geregistreerd. Daarnaast willen we de inwoners stimuleren hun voor de milieustraat bestemde afvalstromen nog beter te scheiden en hebben we daartoe in de maanden juli tot en met maart 2016 een “Happy Hour” op de vernieuwde milieustraat geïntroduceerd. Inwoners van Son en Breugel kunnen in die periode iedere woensdagavond van 18.00 tot 20.00u een groot aantal afvalstromen waar normaliter voor moet worden betaald, zoals bouw- en sloopafval, gratis aanbieden mits deze

afvalstromen goed gescheiden zijn. In de openbare ruimte willen we de burgers eveneens gaan verleiden hun afval te scheiden. Daartoe worden op een aantal druk bezochte locaties nieuwe afvalbakken geplaatst met gescheiden compartimenten voor PMD en restafval.

Dankzij een nieuw gesloten dienstverleningsovereenkomst met afvalverwerker Attero daalt vanaf 1 februari 2017 de kosten voor de verwerking/verbranding incl. overslag en transport van restafval van € 143,- naar ca. € 70,- per ton. Met het huidige inzamelvolume (1.930 ton (grof) restafval in 2015) resulteert dit in een structurele besparing van ruim € 144.040,- per jaar op de verwerkingskosten voor restafval. Omdat deze besparing mogelijk is vanaf 2017 wordt voorgesteld om het tarief 2016 niet nu te verhogen, omdat het tarief in 2017 dan weer dient te dalen. De voorziening is voldoende om een lagere heffing in 2016 op te kunnen vangen.

Reinigingsrechten

Het tarief 2016 van de reinigingsrechten zal, behoudens de inflatiecorrectie, worden gehandhaafd op het niveau van 2015.

Rioolheffing

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet wordt een rioolheffing geheven. De rioolheffing wordt opgelegd aan de gebruiker van een perceel, van waaruit afvalwater direct of indirect via de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd.

De tarieven van zowel de afvalstoffenheffing als de rioolheffing worden zodanig vastgesteld dat de geraamde kosten niet boven de geraamde baten uitkomen. Binnen Son en Breugel is 100% kostendekkendheid uitgangspunt voor de berekening van de tarieven.

De noodzakelijke verbeteringen en vervangingen van het rioolstelsel zijn systematisch in beeld gebracht. De hieruit voortvloeiende lasten zijn opgenomen binnen de tariefsberekeningen. Voornoemde verbeteringen en investeringen zijn opgenomen binnen het overzicht nieuwe activiteiten zoals opgenomen binnen deze begroting. In tegenstelling tot de oorspronkelijk geplande maatregelen is binnen de OAS besloten om af te zien van het aanbrengen van retentievijvers in diverse gemeenten. Dit houdt voor onze gemeente in dat in het Dommeldalgebied nabij de Veerstraat en de Beemdstraat geen retentievijvers komen te liggen. In de plaats hiervan komen technische maatregelen. De kosten hiervan worden voor onze gemeente geraamd op € 338.000,-. Medio november a.s. wordt aan de portefeuillehouders van gemeente die binnen de OAS een samenwerkingsovereenkomst hebben het nieuwe plan voor goedkeuring voorgelegd.

Omdat de rekenrente is gedaald zijn de kosten voor kapitaallasten riolering ook fors gedaald. Daar staan wel deels hogere kosten tegenover, maar per saldo is het niet nodig om het tarief te verhogen. In 2015 wordt een nieuw Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) voorgelegd aan de raad met eventueel nieuw beleid hierin opgenomen. Bij dit plan zal de ontwikkeling van de baten en lasten in samenhang met de hoogte van de voorziening bekeken worden en zal een voorstel gedaan worden voor de ontwikkeling van de tarieven voor de jaren 2017 en verder.

Leges

Voor het leveren van bepaalde diensten worden leges geheven. De tarieven worden jaarlijks vastgesteld in de Tarieventabel behorende bij de Legesverordening. Net als bij de riool- en afvalstoffenheffing moeten tarieven dusdanig worden vastgesteld dat de geraamde baten en geraamde lasten in balans zijn.

Bij de vaststelling van een aantal tarieven, zoals voor reisdocumenten, moet rekening gehouden worden met van rijkswege vastgestelde maximumtarieven.

Regelmatig wordt opnieuw bekeken wat de verwachte ontvangst zal zijn voor de leges omgevingsvergunningen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van gegevens over aanvragen en gegevens van woningbouwprognoses. Vooral met betrekking tot projecten (het merendeel van de raming) blijkt regelmatig dat een aanvraag voor een omgevingsvergunning in een ander jaar plaatsvindt dan vooraf gedacht.

In het model kostenonderbouwing leges van de VNG wordt aangegeven dat bij schommelingen in de baten van leges het mogelijk is om een gemiddelde van de baten op te nemen. In deze begroting is dat dan ook gedaan. De leges van de reguliere vergunningen voor (ver)bouw van woningen is meegenomen conform de ramingen en de leges voor projecten (zoals bedrijfsbouw en woningbouw) is op basis van een gemiddelde voor de jaren 2015 tot en met 2019 meegenomen. Indien bij de jaarrekening in enig jaar blijkt dat er fors meer ontvangen is kan bij de jaarrekening een voorstel gemaakt worden om deze ontvangst beschikbaar te stellen voor het volgende jaar waarin dan zeer waarschijnlijk minder wordt ontvangen.

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de kostendekkendheid van de leges bouw en sloop:

Leges omgevingsvergunningen	2016	2017	2018	2019
Totaal geraamde baten	650.000	616.000	616.000	616.000
Totaal geraamde lasten	644.216	644.216	644.216	644.216
Saldo	5.784	-28.216	-28.216	-28.216
%-kostendekkendheid	100,90%	95,62%	95,62%	95,62%

Marktgelden

Marktgelden worden geheven van degene die een standplaats inneemt (of van degene aan wie een standplaats is toegewezen) op de wekelijkse warenmarkt.

Marktgelden zijn afhankelijk van het aantal strekkende meters frontlengte van de standplaats. Het tarief 2016 wordt verhoogd met de daarvoor geldende inflatiecorrectie (1,1%).

Precariorechten

In 2006 is notitie "Terrassenbeleid Son en Breugel" vastgesteld. Hierin is ingestemd met een gefaseerde verhoging van het bedrag per m² per jaar. Conform deze notitie is dit basistarief per 2011 voor het eerst met bedoelde gefaseerde verhoging en een inflatoire aanpassing verhoogd. Voor de tijdelijke terrasuitbreidingen bij evenementen geldt alleen een inflatoire aanpassing.

Kwijtscheldingen gemeentelijke belastingen

Als mensen de verschuldigde belasting(en) niet kunnen betalen, komen zij wellicht in aanmerking voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding. In het kader van de administratieve lastenverlichting voor de burgers, hanteren we automatische kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen voor onze uitkeringsgerechtigden.

De kwijtscheldingsregels zijn vastgelegd in de Invorderingswet 1990 en de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. De gemeente heeft, als gevolg van artikel 255 van de Gemeentewet, slechts op 2 onderdelen beleidsvrijheid:

- de raad kan bepalen dat er helemaal geen dan wel gedeeltelijke kwijtschelding wordt verleend;
- de raad kan regels stellen met betrekking tot de wijze waarop de kosten van bestaan in aanmerking worden genomen die er toe leiden dat in ruimere mate kwijtschelding wordt verleend.

Op grond van het laatste onderdeel heeft de gemeente gekozen voor het voor 100% meenemen van de kosten van bestaan. Het bestaande beleid wordt hiermee voortgezet.

Kwijtschelding kan worden aangevraagd voor de volgende heffingen:

- Onroerendezaakbelastingen;
- Afvalstoffenheffing;
- Rioolheffing.

Tot op heden werkt de gemeente met de zgn. Rijksleidraad voor het invorderen van belastingen. De VNG heeft een nieuwe Leidraad Invordering ter beschikking gesteld. Aan de hand van het VNG-model moet de nieuwe Leidraad invordering voor de gemeente Son en Breugel nog worden opgesteld en ter vaststelling aan de raad worden aangeboden.

Overzicht tarieven

De hiervoor genoemde beleidsuitgangspunten leiden tot de in onderstaande tabellen berekende tarieven en ramingen voor 2016. Ter vergelijking zijn tevens de werkelijke cijfers van 2014 en 2015 opgenomen. De tarieven 2016 worden ter vaststelling aangeboden in dezelfde raadsvergadering als deze begroting.

	2014	2015	2016
OZB Eigenaar Woning	0,0887 %	0,0927 %	0,0932 %
OZB Eigenaar Niet-woning	0,1347 %	0,1378 %	0,1422 %
OZB Gebruiker Niet-woning	0,1205 %	0,1233 %	0,1272 %
Afvalstoffenheffing eenpers.huish.	159,68	149,64	149,64
Afvalstoffenheffing meerpers.huish.	200,16	187,58	187,58
Rioolheffing t/m 500 m3	142,00	142,00	142,00
Reinigingsrechten	176,40	176,40	176,40

Vergelijking buurgemeenten

Ten tijde van de samenstelling van deze begroting is de hoogte van de belastingtarieven voor 2016 binnen nagenoeg alle gemeenten nog onderwerp van discussie en daarom nog niet bekend. In onderstaande tabel worden de eenheden gebruikt die het COELO toepast voor het bepalen van de woonlasten. Onderstaand tabel geeft inzicht in de gegevens over 2015 (afgerond op hele euro's).

	Son en Breugel	Nuenen	Eindhoven	Best	Geldrop-Mierlo
OZB Eig. woning	0,09270 %	0,17034 %	0,09559 %	0,09810 %	0,0822 %
OZB Eig. niet-woning	0,13780 %	0,24266 %	0,19778 %	0,15920 %	0,1444 %
OZB Gebr. niet-won.	0,12330 %	0,19481 %	0,15695 %	0,12910 %	0,1175 %
Afvalstoffenheffing* (meerpers.huishouden)	188,00	297,00	241,00	253,00	249,00
Rioolheffing	142,00	223,00	144,00	159,00	156,00

* Indien er geen sprake is van een meerpersoonshuishouden maar een Diftar gemeente dan zijn de kosten berekend op basis van vastrecht plus het gemiddelde aantal ledigingen.

Ontwikkeling lokale lastendruk

Met betrekking tot de algemene lastendruk voor onze inwoners zien we dat de rioolheffing en de afvalstoffenheffing gelijk blijft. Een meerpersoonshuishouden met een koopwoning, waarvan de waarde van de woning zich hetzelfde ontwikkelt als het ingeschatte gemiddelde van de gemeente (stijging 0,6%) de lastendruk met 0,6% toeneemt (in plaats van de gewogen kostenontwikkeling van 1,1%).

Jaar	2014	2015	2016
WOZ-waarde	282.000	270.000	272.000**
Wijziging WOZ-waarde		-4,30%*	0,60%
OZB	250	250	254
Afvalstoffenheffing (meerpersoons)	200	188	188
Rioolheffing	142	142	142
Totaal	592	580	583
% wijziging lasten t.o.v. t-1		-2,1%	0,6%

* De wijziging WOZ-waarde 2015 is conform het raadsvoorstel voor de vaststelling van het OZB-tarief 2015.

** De WOZ-waarde van € 272.000,- is de gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente Son en Breugel voor het jaar 2016.

2.3.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf wordt de financiële robuustheid van de gemeente weergegeven.

Onder weerstandsvermogen wordt in algemene zin verstaan de mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen betreft de relatie tussen:

- (beschikbare) weerstandscapaciteit: de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken;
- risico's (benodigde weerstandscapaciteit) waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van de gemeente.

Beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's

In de raadsvergadering van 21 maart 2013 heeft de raad de 'Nota risicomanagement en weerstandsvermogen' vastgesteld. In de nota wordt het beleidskader voor het weerstandsvermogen beschreven. Dit kader luidt als volgt:

- De gemeenteraad wordt via de planning- en control documenten geïnformeerd over de 15 belangrijkste risico's, de beschikbare weerstandscapaciteit en de ratio van het weerstandsvermogen.
- De 'Nota risicomanagement en weerstandsvermogen' wordt als basis gehanteerd voor de opstelling van de verplicht voorgeschreven paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de meerjarenprogrammabegroting en de jaarrekening;
- Voor de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit worden de onbenutte belastingcapaciteit en de stille reserves buiten beschouwing gelaten;
- Uitgegaan wordt van een gewenste minimale score voor de ratio weerstandsvermogen van 'voldoende' (ratio > 1);
- Als de ratio weerstandsvermogen door de toename van risico's onder de 1 uitkomt, zal ofwel de beschikbare weerstandscapaciteit worden aangevuld, ofwel extra inspanningen worden gedaan om de benodigde weerstandscapaciteit terug te brengen. In deze situatie zal het college voorstellen doen aan de gemeenteraad die ervoor moeten zorgen dat het weerstandsvermogen weer op het gewenste niveau komt.

In de 'Nota risicomanagement en weerstandsvermogen' is uitvoerig ingegaan op het wettelijk kader, de inventarisatie van de risico's en de weerstandscapaciteit. De beleidsconclusies zijn hierboven weergegeven. In deze jaarrekening heeft een actualisatie plaatsgevonden van de weerstandscapaciteit, de risico's en het weerstandsvermogen.

Ontwikkelingen

Risicomanagement is een systematisch en cyclisch proces om risico's te identificeren, te analyseren en te beoordelen. Op basis hiervan worden maatregelen genomen en kan worden geëvalueerd. Risico's worden niet alleen geïnventariseerd tijdens de besluitvorming bij nieuwe projecten/activiteiten, maar ook bij de uitvoering van de reguliere taken.

Om uitvoering te kunnen geven aan het continue proces van risicomanagement, is dit opgenomen in het 'Management Control Systeem'. Een overzicht van alle risico's inclusief waardering en het weerstandsvermogen zijn hierin opgenomen. Als uitgangspunt heeft de gemeentebrede risico-inventarisatie en kwantificering van de risico's van 2013 gediend.

In 2014 en 2015 zijn verschillende beheersmaatregelen verder uitgewerkt en via het systeem ontsloten.

Begin 2015 zijn de risico's van de drie gemeenten met elkaar vergeleken, rekening houdende met de individuele situaties. Vervolgens zijn de risico's met de betreffende medewerkers besproken en geactualiseerd. Op basis hiervan zijn risico's toegevoegd, aangepast en verwijderd.

Financiële kengetallen

Op 15 mei 2015 is een besluit tot wijziging van het BBV vastgesteld. Dit in verband met het opnemen van financiële kengetallen. Het gaat om de kengetallen voor netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, structurele exploitatieruimte, belastingcapaciteit en grondexploitatie. De kengetallen moeten vanaf de begroting 2016 in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicomanagement worden vermeld en geven zicht op de financiële positie van de gemeente en bieden daarnaast de mogelijkheid om gemeenten onderling te vergelijken. Daarmee dragen deze kengetallen bij aan de controlerende en kaderstellende taak van de gemeenteraad.

Inventarisatie van de risico's (benodigde weerstandscapaciteit)

Hoewel zorgvuldig is geprobeerd om alle risico's in beeld te brengen, kan het voorkomen dat een risico niet is opgenomen. Zoals eerder genoemd is risicomanagement een dynamisch proces en voortschrijdend inzicht zorgt voor een steeds vollediger beeld.

Het is onmogelijk om te sturen op alle geïdentificeerde risico's. Door de risico's te kwantificeren wordt de lijst geordend. Op deze manier ligt de focus op de risico's, die de grootste impact op de organisatie hebben. Zowel de kans dat een risico zich manifesteert als de impact die het risico met zich meebrengt moet worden bepaald.

Er wordt een inschatting gemaakt van de waarschijnlijkheid dat het risico daadwerkelijk optreedt. Vervolgens wordt er een inschatting gemaakt van het bedrag dat de gemeente kwijt is indien het risico optreedt. Het kwantificeren van risico's is een proces van taxeren en inschatten en heeft daarmee altijd in bepaalde mate een subjectief karakter.

Voor zowel de bepaling van een kans als het financieel gevolg wordt een indeling in 5 risicoklassen gehanteerd:

Klasse	Kans (Waarschijnlijkheid)	Klasse gemiddelde (%)
1	Eén keer per 10 jaar of minder (1-20%)	10%
2	Eén keer per 5 à 10 jaar (21-40%)	30%
3	Eén keer per 2 à 5 jaar (41-60%)	50%
4	Eén keer per 1 à 2 jaar (61-80%)	70%
5	Eén keer per jaar of vaker (81-100%)	90%

Klasse	Financieel gevolg (€)	Klasse gemiddelde (€)
1	< 50.000	25.000
2	50.000 – 100.000	75.000
3	100.000 – 250.000	175.000
4	250.000 – 500.000	375.000
5	> 500.000	1.000.000

Met behulp van de risicoscore worden de risico's gerangschikt en wordt inzichtelijk welke risico's een hoge prioriteit hebben. Op basis van de score 'kans' (1 t/m 5) en de score 'financieel gevolg' (1 t/m 5) wordt de impact van het risico bepaald. Hiervoor worden de klassen van kans en gevolg vermenigvuldigd volgens onderstaande formule:

$$\text{Risicoscore} = \text{inschaling klasse 'Kans'} \times \text{inschaling klasse 'Financieel gevolg'}$$

Om de uiteindelijke risicowaarde te berekenen wordt het kans percentage vermenigvuldigd met het financiële gevolg. De risicowaarde is het uiteindelijke bedrag per risico dat wordt meegeteld in de benodigde weerstandscapaciteit. Om de risicowaarde te berekenen wordt de volgende formule gehanteerd:

$$\text{Risicowaarde} = \text{percentage 'Kans'} \times \text{'Financieel gevolg'}$$

Voor het overgrote deel van de risico's geldt dat de waardes van kans en gevolg niet exact te bepalen zijn. Bij het kwantificeren wordt om deze reden het klasse gemiddelde aangehouden.

Het totaal aan risicowaarden vormt de benodigde weerstandscapaciteit. Omdat niet alle risico's zich tegelijk manifesteren, wordt hierbij gerekend met een zekerheidspercentage van 90%.

Risico	K x G = Score	Financieel gevolg	Risicowaarde
1. Exploitatie Grondbedrijf	5 x 5 = 25	1.000.000	900.000
2. Jeugdzorg	5 x 4 = 20	375.000	337.500
3. Wmo begeleiding	5 x 3 = 15	175.000	157.500
4. Wijzigingen BBV	5 x 3 = 15	175.000	157.500
5. Wmo algemeen	4 x 3 = 12	175.000	122.500
6. Algemene uitkering	4 x 3 = 12	175.000	122.500
7. Onderaanlevering afval (Attero)		Gem. 4 scenario's	113.500
8. Ramp	1 x 5 = 5	1.000.000	100.000
9. Wolfswinkel	3 x 3 = 9	175.000	87.500
10. CMD	5 x 2 = 10	75.000	67.500
11. Fin. Maatwerk schoonmaakondersteuning	5 x 2 = 10	75.000	67.500
12. Intergemeentelijke samenwerking		Paragraaf DD	55.935
13. Inkomensvoorziening (participatiewet)	4 x 2 = 8	75.000	52.500
14. Vestzaktheater	4 x 2 = 8	75.000	52.500
15. Fiscaliteit	2 x 3 = 6	175.000	52.500
Subtotaal top 15			2.446.935
Overige risico's			566.000
Totaal			3.012.935
Totaal o.b.v. zekerheidspercentage (90%)			2.711.642
Risico's onvoorzien			250.000
Totaal (90% zekerheidspercentage)			2.961.642

Uit de tabel blijkt dat de benodigde weerstandscapaciteit € 2.961.642,- zou moeten zijn, wat impliceert dat de huidige weerstandscapaciteit van € 3.308.000,- volstaat. Hieronder vindt een beschrijving van de top 15 risico's plaats.

1. Exploitatie Grondbedrijf

Als gevolg van de bijgestelde uitgangspunten heeft uw raad in november 2014 de grondexploitatie Sonniuspark opnieuw vastgesteld. De vrijval van een groot deel van het financieringsfonds heeft geleid tot een financieel gunstiger resultaat. Omdat de huidige boekwaarde nog negatief is drukken de rentelasten stevig op het resultaat. In 2015 is echter bij het vaststellen van de kadernota de rekenrente verlaagd waardoor de NCW van de grondexploitatie Sonniuspark verbetert. Het risico is gelegen in achterblijvende opbrengsten. Signalen uit de markt en lopende onderhandelingen doen echter vermoeden dat dit risico niet groot is. Beïnvloeding van de markt op gemeentelijk niveau is klein, maar herstel is zichtbaar. In de grondexploitatie zelf zijn nog ruime financiële buffers opgenomen. Het Brabants Investeringsfonds Nieuwbouwwoningen (BIFN) waarin de gemeente voor 25% participeert, levert ook een risico op. Op basis van de bijgestelde taxaties is echter de voorziening voor deze post in de grondexploitatie nog steeds ruimschoots dekkend.

Op landelijk niveau is wetgeving in de maak voor het heffen van vennootschapsbelasting over winst binnen het grondbedrijf met als start de balans per 1-1-2016. Omdat de regelgeving nog niet definitief is, valt nog niet te voorspellen wat de mogelijke impact hiervan is. Uiteraard zal hierop, indien mogelijk, geanticipeerd worden. Een risico in de toename van kosten binnen het grondbedrijf is aanwezig.

Beheersmaatregelen: De situatie is markt gestuurd (landelijke politiek en algemene economische situatie) en beïnvloeding op gemeentelijk niveau is klein. Ook kan gestuurd worden door concurrerende projecten binnen eigen gemeente (nog) niet op te starten. De grex van Sonniuspark sluit positief, maar komt wel onder druk te staan. Gevolgen kunnen nog worden opgevangen binnen de grex. Door aanpassing van het woningbouwsegment wordt betere aansluiting gezocht bij de wensen en behoeften in de woningmarkt.

2. Jeugdzorg

Vanaf 2016 wordt een bedrag ontvangen op basis van een objectief verdeelmodel. De gemeente ontvangt voor 2016 een bedrag van € 2.099.044,-. Vergeleken met 2015, waar wij nog een budget kregen op basis van historische verdeling is dit afgerond vijf ton minder. Of wij het met dit budget redden is nog onzeker. Omdat door het rijk aangeleverde cijfers over aantal cliënten niet kloppen, er naast de gemeente nog andere verwijzers zijn en zorgaanbieders vertraagd factureren, verwachten wij pas medio 2016 duidelijkheid over het aantal cliënten en de exacte uitgaven.

Beheersmaatregelen: In afwachting van de daadwerkelijke uitgaven zetten wij nu wel al in op efficiency en effectiviteit door verschuiving van 2^e-lijns naar 1^e-lijns en 0^{de}-lijnszorg, het verkorten van de doorlooptijden en inzet van ambulante lokale zorg in plaats van verblijf. Door triage, regievoering en integraal werken binnen het cmd en samenwerking met partners moet dit worden gerealiseerd. Daarnaast dient het inkoopproces zowel binnen Dommelvallei+ als op SRE niveau een kostenbesparing op te leveren. Binnen het bestuurlijke aanbestedingstraject in Dommelvallei+ is de mogelijkheid ingebouwd om gedurende contractduur opnieuw met aanbieders in overleg te treden over de tarieven.

3. Wmo begeleiding

A. De overheveling van het product Begeleiding gaat gepaard met een korting die oploopt tot 25%. Volgens de septembercirculaire ontvangen wij in 2016 een bedrag van € 1.747.652,-.

B. Het kabinet gaat er van uit dat door het instellen van het trekkingsrecht via het SVB de zorgconsumptie afneemt: 32% van de mensen die nu via een pgb hun eigen zorg regelen zal dan geen aanspraak meer op publiek gefinancierde zorg maken. Risico is dat meer voormalig pgb-gebruikers dan verwacht toch bij de gemeente aankloppen omdat er een ondersteuningsbehoefte is. Gemeenten hebben daar geen budget voor gekregen. Het is niet zo dat mensen geen aanspraak meer maken op publiek gefinancierde zorg. De verwachting is dat veel pgb's zullen worden omgezet in zorg in natura.

Beheersmaatregelen: Het zorgvuldig inkopen van zorg (in samenwerking met andere gemeenten). Betaalde specialistische zorg zou kunnen worden vervangen door professionele lokale zorg door inschakeling van het maatschappelijk middenveld. Concrete projecten zijn bijvoorbeeld een inlooppunt GGZ, activiteiten van Stichting Meedoen en lokale dagbesteding. Ook kan een pgb tarief worden ingesteld dat lager is dan inkoop via zorg in natura, bijvoorbeeld door korting van de tarieven voor het sociaal netwerk, aangezien zij niet te maken hebben met bijvoorbeeld kosten voor overhead. Tevens worden polisvoorwaarden aangepast (bijstellen toegangsriteria). De gemeente is er tot op heden bij open eind uitkeringen altijd in geslaagd om binnen de exploitatiebegroting ruimte te creëren. Het is de vraag of dat bij deze grote bedragen ook gaat lukken.

4. Wijzigingen BBV

De commissie BBV heeft begin juli een wijziging voorgesteld die in het najaar van 2015 ter vaststelling wordt aangeboden. Deze wijziging gaat dan in per 1-1-2016. De wijziging betreft o.a. maximale duur van de GREX, kostentoekening aan Bouwgronden in Exploitatie, Strategische gronden en rententoekening aan de GREX. Indien het voorstel van de commissie BBV ongewijzigd wordt vastgesteld zijn er financiële consequenties voor de begroting en financiële consequenties voor de GREX. Omdat het voorstel nog niet is vastgesteld en omdat de exacte gevolgen niet bekend zijn is er

nog geen rekening mee gehouden in de begroting. Dit brengt een risico met zich mee. Over dit onderwerp is reeds een raadsinformatiebrief gestuurd.

Beheersmaatregelen: De wijzigingen worden nauwlettend gevolgd.

5. Wmo algemeen

Er zit een risico in de autonome groei van klanten en voorzieningen binnen de Wmo als gevolg van toenemende vergrijzing en uitbreiding van de doelgroepen. Door onder andere de geleidelijke afschaffing van de zorgzwaartepakketten 1 tot en met 4 blijven mensen langer thuis wonen en wordt waarschijnlijk een groter beroep gedaan op ondersteuning vanuit de WMO.

Beheersmaatregelen: In de visie wonen met zorg wordt ingezet op het realiseren van woonservicezones. Daarnaast worden ook burgerinitiatieven ondersteund bij het realiseren van zorg en woonvoorzieningen. Tevens wordt in ons actuele woningbouwprogramma voorzien in woningen geschikt voor mensen met een zorgvraag.

6. Algemene uitkering

Via circulaire worden we enkele malen per jaar (meestal mei en september) geconfronteerd met aanpassingen in de totale ontvangsten vanuit het gemeentefonds. De afspraak tussen het Rijk en de gemeenten is dat een systematiek wordt gehanteerd van "samen de trap op en samen de trap af". Indien het Rijk gaat bezuinigen wordt er ook minder geld in het gemeentefonds gestort. Schommelingen in de algemene uitkering kunnen problemen veroorzaken voor het sluitend krijgen van de begroting. Op de hoogte van de algemene uitkering kan geen invloed worden uitgeoefend. De totale uitkering van de gemeente Son en Breugel (conform de meicirculaire 2015) bedraagt ca. € 16 miljoen, waarvan ca. € 5,5 miljoen voor integratie-uitkeringen sociaal domein (de drie decentralisatie-uitkeringen) en ca. € 10,5 miljoen voor de overige taken. Voor het lopende of het eerstvolgende begrotingsjaar kunnen zich mutaties voor doen tot € 0,5 miljoen. De risico's voor de uitkeringen van het sociaal domein zijn meegenomen in de risico's van de transities zelf.

Beheersmaatregelen: De algemene uitkering maakt integraal onderdeel uit van de begroting. De schommelingen worden op het eerstvolgende moment binnen de exploitatie verwerkt om deze sluitend te houden. Een buffer van bijvoorbeeld een jaar zou de schommelingen structureel op kunnen vangen.

7. Onderaanlevering afval (Attero)

Door de onderaanlevering van restafval loopt de gemeente het risico een geldboete opgelegd te krijgen. De conclusie is getrokken dat er een aantal scenario's te onderscheiden zijn in de Attero claim, elk met een andere financiële impact.

Er zijn vier scenario's mogelijk:

1. Uitgaande van de volumeplicht per gemeente heeft Son en Breugel alleen in 2013 113 ton restafval onder aangeleverd. Tot en met 2012 heeft Son en Breugel als individuele gemeente aan haar volumeplicht voldaan. Uitgaande van een naheffingstarief van € 86,64 per ton is dit ca. € 10.000,- naheffing voor 2013. Door vertaald naar onderaanleveringen t/m 2017 is de inschatting dat het totale risico ca. € 60.000,- bedraagt (mede afhankelijk van afvalinzamelerspilots).
2. Door bureau Rebel is een verdeling gemaakt op gewest niveau met nascheiding van afval. Son en Breugel valt binnen het gewest SRE. Risico Son en Breugel is € 135.715,-.
3. Op basis van een verdeling op provinciaal niveau is het risico voor Son en Breugel € 258.000,-

4. Er wordt geld gegenereerd uit het restafval waarbij de rekening wordt vereffend (denk hierbij aan de Nedvang vergoeding i.h.k.v. kunststof), het risico voor Son en Breugel is dan nul. Deze mogelijkheid wordt momenteel binnen de regio bestudeerd.

De situatie ten tijde van de begroting is nog niet anders dan ten tijde van de jaarrekening. Op het moment dat meer duidelijkheid hierover is wordt uw raad geïnformeerd.

8. Ramp

Iedere gemeente kan te maken krijgen met incidenten, die de status van ramp krijgen. Die kunnen lokaal, regionaal of bovenregionaal van karakter zijn. Zo heeft bijvoorbeeld de brand op de Strabrechtse Heide de gemeente Heeze-Leende miljoenen gekost. Het probleem hierbij was dat het rijk besloten heeft om het incident niet als een "ramp" aan te merken (was dit wel het geval geweest, dan zou het landelijk rampenfonds bijdragen).

Beheersmaatregelen: Door adequate maatregelen kunnen de effecten van rampen beperkt worden. Lokale en regionale rampenorganisaties voorzien daarin, wat zich uit in rampencoördinatie en – organisatie. Goede informatievoorziening, een actueel verzekeringspakket, opleidingen en oefenen zijn daarbij randvoorwaarden voor succes.

9. Wolfswinkel

Meerjarig gezien is er geen sluitende exploitatie van de begraafplaats. Hierdoor is een negatief eigen vermogen ontstaan. Deze factoren zorgen ervoor dat de stichting onvoldoende in staat is om af te lossen op de door de gemeente verstrekte geldleningen. Derhalve loopt de gemeente het risico dat de stichting begraafplaats en uitvaartcentrum Wolfswinkel niet in staat is aan haar aflossingsverplichting te voldoen.

Beheersmaatregelen: Bij de jaarrekening 2012 zijn afspraken gemaakt om een accountant de exploitatie van Wolfswinkel nader te laten onderzoeken. Uit dit onderzoek zijn een business case en toekomstvisie naar voren gekomen. Momenteel wordt een projectplan voorbereid waarin verschillende scenario's met betrekking tot de begraafplaats verder worden uitgewerkt.

10. CMD

Het cmd is in 2014 gestart met informatie en advies geven, signaleren, analyseren, regisseren (1 gezin/ leefeenheid, 1 plan, 1 regisseur), toeleiding, hulp- en zorgverlening en monitoring op basis van de taken die nu bij de gemeente liggen. Vanaf 2015 zijn ook nieuwe taken als gevolg van de decentralisatie jeugdzorg en Awbz/Wmo hierbij gekomen. Er is een toename van vragen en casussen bij het CMD. Om tot een volwaardig cmd te komen moet in kort tijdbestek nog een aantal randvoorwaarden worden ingevuld. Deze hebben o.a. betrekking op de registratiesystemen, scholing, aansprakelijkheid en privacy. Exacte kosten hiervan zijn nog niet bekend. Er ligt een risico in de beveiligde verbindingen (ook fysiek) CORV en VECOZO. Tevens moet GWS of een vergelijkbaar ICT-systeem nog definitief worden ingericht.

Beheersmaatregelen: De coördinator van het cmd is inmiddels aangesteld. Tevens is een nieuwe frontoffice medewerker aangenomen en een generalistische medewerker. De formatie is dus op orde, maar kan nog bijstelling behoeven, afhankelijk van het aantal casussen wat behandeld wordt. Ook zijn de contractafspraken gemaakt. Aansprakelijkheid en privacy zijn nog in ontwikkeling. Momenteel wordt gewerkt aan een privacyprotocol.

In samenwerking met Dienst Dommelvallei en de Dommelvallei+ gemeenten worden de randvoorwaarden, inclusief financiën en monitoring verder uitgewerkt. Door hieraan prioriteit te geven wordt geprobeerd externe kosten te beperken.

11. Financieel maatwerk schoonmaakondersteuning

Met ingang van 1 januari 2015 is de voorziening hulp bij het huishouden afgeschaft. In de praktijk komt het er op neer dat een groot aantal voormalige cliënten (ruim 300) zelf hun schoonmaakondersteuning moeten inkopen op de markt. Omdat dit voor een aantal cliënten tot financiële problemen zal leiden is er een regeling financieel maatwerk opgesteld. Deze regeling voorziet er in dat er afhankelijk van de leeftijd, gezinssamenstelling en inkomen er een tegemoetkoming verstrekt wordt.

Beheersmaatregelen: Zowel vergoeding in uren als vergoeding procentueel is gemaximaliseerd.

12. Intergemeentelijke samenwerking

Directe organisatorische samenwerking (Dienst Dommelvallei): De samenwerking verloopt via de Gemeenschappelijke Regeling Dienst Dommelvallei. Op basis van de vastgestelde begroting van Dienst Dommelvallei wordt financieel bijgedragen aan de dienst. Hierbij zijn ook aannames gemaakt met betrekking tot te realiseren efficiency.

Het ingeschatte risicobedrag is gebaseerd op 22% van het totale ingeschatte risico van Dienst Dommelvallei conform de begroting 2016 van Dienst Dommelvallei.

Beheersmaatregelen: Via een begroting, jaarrekening en rapportages (Dommelvallei) worden de ontwikkelingen periodiek en intensief gevolgd. Eventuele effecten kunnen rechtstreeks verwerkt worden in de eigen begroting. Daarnaast is sprake van deelname in het bestuur van Dienst Dommelvallei. Door de samenwerking wordt een steeds groter gedeelte van de organisatiekosten buiten de eigen gemeentelijke organisatie gelegd. De impact kan groot zijn, maar de organisaties zijn stabiel en worden intensief in hun ontwikkeling gevolgd. De op Dienst Dommelvallei drukkende taakstellingen zijn in de inmiddels vastgestelde meerjarenbegroting 2016-2019 van de dienst verwerkt. De gekwantificeerde risico's van Dienst Dommelvallei zijn conform verdeelsleutel bij de deelnemende gemeenten opgenomen.

13. Inkomensvoorziening (participatiewet)

De budgetten voor het bekostigen van de inkomensverstrekkingen (voorheen Wwb) zijn de afgelopen jaren ontoereikend gebleken om alle kosten vanuit de rijksbijdrage te dekken. De afgelopen jaren is het aantal cliënten toegenomen, dit zal ook bij de participatiewet het geval zijn. Het risico is dat de gemeente het verschil zal moeten blijven bijpassen.

Beheersmaatregelen: Het benutten van de compensatieregeling. Het risico blijft echter aanwezig dat wanneer de aantallen uitkeringsgerechtigden oplopen, het daadwerkelijke budget wat hiervoor nodig is achterblijft vanuit Den Haag. Zo wordt, mede door de verhoogde toestroom van statushouders en de komst van de participatiewet waar arbeidsgehandicapten zullen instromen, het aantal bijstandsontvangers verhoogd. Hierdoor wordt een groter aantal uitkeringen verstrekt dan voorheen. Het enige wat de gemeente kan doen is blijvend kort op het uitkeringsbestand zitten om zelfstandigheid voor wat betreft het inkomen van klanten te bevorderen.

14. Vestzaktheater

Bij de voorbereidingen van het seizoen 2015/2016 bestond er bij het bestuur van het Vestzaktheater onzekerheid over de toekomstplannen, waardoor het voor het bestuur moeilijk was een programmering voor het nieuwe seizoen te maken en nieuwe huurcontracten af te sluiten. Hierdoor bestaat er een aanzienlijk risico ten aanzien van de exploitatie. Tevens is er geen ruimte om een incidentele tegenvaller in de exploitatie op te vangen of nieuwe investeringen te doen wanneer gebruiksgoederen (onverwacht) vervangen moeten worden. Het risico is gelegen in calamiteiten die het functioneren van het theater belemmeren.

Beheersmaatregelen: Zijn afhankelijk van de eventuele komst van de multifunctionele accommodatie.

15. Fiscaliteit

De gemeente is aansprakelijk voor fouten in loonbelastingopgaves, btw-aangiften, opgave btw-compensatiefonds en de WKR. Bovendien kan de gemeente aansprakelijk worden gesteld voor belastingschulden van andere bedrijven op basis van inleners of ketenaansprakelijkheid.

Beheersmaatregelen: Met het oog op de ontwikkelingen rondom 'Horizontaal Toezicht' wordt er in overleg met de Belastingdienst gewerkt aan een 'Tax Control Framework'. Hiermee worden de fiscale processen en fiscale risico's in beeld gebracht.

Risico's verband houdend met grondexploitatie: de gevoeligheidsanalyse

De algemene reserve grondbedrijf is bij de vaststelling van de nota reserves en voorzieningen in 2011 komen te vervallen. Binnen het kader van de herschikking van het eigen vermogen is deze toegevoegd aan de reserve vrije bestedingsruimte. De gemeente beschikt derhalve niet over afzonderlijke reserves om eventuele risico's binnen het grondbedrijf op te vangen. Zoals beschreven maakt bij de nieuwe vorm van risicomanagement het grondbedrijf weer deel uit van de risico's. Voor het grondbedrijf wordt een bedrag van € 900.000, - risico opgenomen. Er zou daarmee gesteld kunnen worden dat de reserve grondbedrijf indirect weer bestaat.

De gevoeligheidsanalyse binnen de grondexploitatie richt zich op drie aspecten:

- Strategische aankopen
- Complexen zonder kostprijsberekening
- Complexen met kostprijsberekening

Er zijn geen complexen binnen het gemeentelijk grondbedrijf aanwezig waarvan een kostprijsberekening ontbreekt.

Momenteel zijn 2 complexen actief waarvoor wél een kostprijs berekening bestaat: Ekkersrijt en Sonniuspark.

Ekkersrijt

Na de liquidatie van de Gemeenschappelijke Regeling Agglomeratie Industriepark Ekkersrijt is de gemeente eigenaar geworden van enkele percelen grond op Ekkersrijt met een totale oppervlakte van 33.349 m². De exploitatie hiervan is opgenomen in de grondexploitatie Ekkersrijt welke in november 2014 door uw raad is goedgekeurd. Deze grondexploitatie wordt afgesloten in 2018 en voorziet een resultaat van € 109.000, -

In 2014 is, ter uitvoering van een convenant, 6.073 m² van deze gronden verkocht aan Prodrive. Gezien de regionale discussie over uitgeefbaarheid van en grondwaardes binnen bedrijventerreinen, is enig risico gelegen in de te realiseren opbrengsten van de nog resterende uitgeefbare gronden.

Sonniuspark

De gemeenteraad heeft in juni 2013 besloten om, vanwege de marktwerking, de grondprijs in Sonniuspark te verlagen, de fasering te verlengen en extra kosten op te nemen voor een herverkaveling. Het geprognosticeerde resultaat in de grondexploitatie Sonniuspark werd daardoor omlaag bijgesteld. Als gevolg van de in de kadernota opgenomen renteverlaging is dit resultaat echter weer verhoogd en ligt de NCW per 1.1.2015 nu op € 4,7 miljoen. Er blijft echter een risico bestaan dat de afzet van de gronden achter blijft bij de prognose in de grondexploitatie.

Een apart risico binnen de grondexploitatie Sonniuspark vormt het Brabants Investeringsfonds Nieuwbouwwoningen project Hoven Noord.

Brabants Investeringsfonds Nieuwbouwwoningen project Hoven Noord

In 2011 is door de Provincie Noord Brabant, woningbouwcorporatie 't Huis en de Gemeente Son en Breugel gezamenlijk het Brabants Investeringsfonds Nieuwbouwwoningen project Hoven Noord (BIFN) opgericht. In dit BIFN participeert de gemeente voor 25%. Over ruim 2 jaar zal het BIFN

worden geliquideerd en zullen de woningen die tussentijds nog niet verkocht zijn door 't Huis van het BIFN worden gekocht voor 85% van de op dat moment getaxeerde VON prijs. De gemeente heeft een financiële bijdrage aan het fonds geleverd van € 525.195, -

In opdracht van het BIFN bestuur zijn de woningen in dit fonds in 2014 getaxeerd. Als gevolg hiervan is in de jaarrekening 2014 van het BIFN een afwaardering opgenomen. Ten opzicht van de initiële waardes zijn de woningen nu totaal € 706.445, - afgewaardeerd (€ 607.812, - in 2013 en € 98.633, - in 2014). Omdat de gemeente voor 25% participeert in het BIFN, is hiervoor een voorziening van minimaal € 176.611, - nodig. In de grondexploitatie is een bedrag van € 345.333, - opgenomen om het BIFN risico af te dekken. Dit lijkt voornog voldoende. Het uiteindelijke resultaat kan hier in positieve maar ook in negatieve zin van afwijken, afhankelijk van het financiële resultaat van tussentijdse verkopen en de werkelijke VON prijs ten tijde van de liquidatie van het fonds. De gemeentelijke bijdrage en dus ook het eventuele financiële risico maken deel uit van de sluitende grondexploitatie Sonniuspark. Opgemerkt wordt dat inmiddels (peildatum 1-8-2015) twaalf woningen zijn verkocht (van de 53 die in het BIFN waren opgenomen).

Ruimte voor ruimte

Voor de financiële risico's wordt opgemerkt dat deze nihil zijn geweest omdat de boekwaarde van de titels opgenomen is binnen een sluitende grondexploitatie Sonniuspark en we voorts vanuit de diverse gebiedsvisies rekening houden met mogelijke inpassing van dergelijke titels. In 2014 is een titel verkocht en op dit moment lopen nog enkele onderhandelingen met andere initiatiefnemers. Totaal zijn per 21 juli 2015 vier van de tien titels verkocht.

Risico's versus norm: conclusies

Op basis van de risicoanalyse bedraagt het programmarisico € 2.819.892, -. De algemene risicovoorziening bedraagt op dit moment € 3.308.000, -.

De daadwerkelijke financiële risico's / niet verwachte financiële uitgaven 2014 zijn opgevangen binnen het resultaat van de jaarrekening 2014. Binnen deze paragraaf is ingegaan op een aantal dossiers die mogelijk tot aanvullende uitgaven leiden die voornog binnen het meerjarenperspectief van de begroting 2015 – 2018 niet zijn opgenomen. Op het moment dat de risico's zich daadwerkelijk voordoen, zullen de effecten van deze risico's worden meegenomen binnen de kadernota 2015 / meerjarenbegroting 2016 – 2019.

Weerstandscapaciteit

Welke mogelijkheden heeft onze gemeente om onvoorzien risico's het hoofd te kunnen bieden? Onder beschikbare weerstandscapaciteit vallen de volgende zaken:

Incidenteel (eigen vermogen):

- Algemene reserve
- Algemene risicovoorziening
- Vrij aanwendbaar deel van de vrije bestedingsruimte
- Stille reserves

Structureel (exploitatie):

- Post onvoorzien
- Onbenutte belastingcapaciteit

Elk van deze onderdelen zal hieronder nader worden uitgewerkt.

Algemene reserve

De algemene reserve van de gemeente Son en Breugel heeft vooral een bufferfunctie om ongewenste en onvoorzien toekomstige tegenvallers op te kunnen vangen. Daarnaast is er de functie van afdekking van bestaande en toekomstige risico's. Bij de nota reserves en voorzieningen 2011 is bepaald dat de hoogte van deze reserve 10% van de hoogte van de algemene uitkering bedraagt. Omdat de decentralisaties zijn toegevoegd aan de algemene uitkering is bij de begroting 2015 besloten om € 292.000,- bij te storten in de algemene reserve vanuit de algemene risicovoorziening, omdat het totale risico voor onze gemeente niet verandert.

De bespaarde rente over deze reserve wordt structureel toegevoegd aan de exploitatie. Inzet van deze reserve heeft dus een structureel nadelige invloed op de exploitatie.

(Zie Nota reserves en voorzieningen 2011)

Algemene risicovoorziening

De hoogte van de algemene risicovoorziening is op 31-12-2014 nog € 3.600.000, -. Bij de begroting 2015 is besloten om € 292.000, - van de reserve algemene risicovoorziening te storten in de algemene reserve. De stand per 31-12-2015 zal daarom € 3.308.00,- zijn.

Vrij aanwendbaar deel van de vrije bestedingsruimte

Bij de nota reserves en voorzieningen 2011 is een reserve vrije bestedingsruimte gevormd. Deze reserve is bedoeld om incidentele projecten uit te kunnen bekostigen. De bespaarde rente over deze reserve wordt incidenteel toegevoegd aan de reserve zelf. (Zie Nota reserves en voorzieningen 2011) Het gedeelte van deze reserve die nog niet bestemd is ter dekking van verwachte lasten is beschikbaar om risico's af te dekken.

Stille reserves

Er is sprake van stille reserves als de marktwaarde van de bezittingen de boekwaarde daarvan overstijgt. Gedacht moet worden aan bezittingen zoals gebouwen, inventaris, bezittingen in de openbare ruimte, aandelen etc. In principe dragen stille reserves bij aan de weerstandscapaciteit. Immers, als zich een substantiële tegenvaller voordoet, kan een deel van de bezittingen worden verkocht tegen meer dan de boekwaarde, waardoor boekwinst ontstaat. Kanttekening hierbij is dat de bezittingen die als stille reserve worden aangemerkt direct verkoopbaar moeten zijn om als weerstandscapaciteit te mogen worden meegeteld. Voor onze gemeente geldt dat onze stille reserves ofwel in gebruik zijn voor de gemeentelijke bedrijfsvoering, een maatschappelijke functie vervullen, ofwel niet op korte termijn te gelde kunnen worden gemaakt. Deze stille reserves zullen daarom vaak pas in het laatste stadium kunnen worden ingezet ter dekking van risico's. Om deze reden zal vooralsnog bij de bepaling van de weerstandscapaciteit geen rekening worden gehouden met de stille reserves. Voor een exacte benadering van de omvang van de stille reserves zal nader onderzoek nodig zijn.

Onbenutte belastingcapaciteit

In technische zin is er sprake van onbenutte belastingcapaciteit als we de belastingtarieven in onze gemeente vergelijken met de maximale hoogte van de belastingtarieven voor artikel-12 gemeenten. Het gaat om het bedrag waarmee de belastingen nog maximaal kunnen toenemen volgens de normen van een artikel-12 aanvraag. In de meicirculaire 2014 is aangegeven dat het normtarief OZB voor toelating tot artikel 12 van de Financiële verhoudingswet voor 2015 0,1889% van de WOZ-waarde bedraagt. Dit is 20% hoger dan het landelijk gemiddelde. Ons gewogen tarief bedraagt 0,1080 %. Het tarief zou in het kader van de onbenutte belastingcapaciteit nog verhoogd kunnen worden. In geld uitgedrukt is dit € 2.636.382, -. Dit bedrag is beschikbaar voor de weerstandscapaciteit indien zich structurele risico's voordoen. De dekking van risico's zal in eerste instantie gebeuren door middel van het aanspreken van de incidentele weerstandscapaciteit, maar bij de opstelling van de volgende begroting moet de dekking binnen de exploitatie worden gevonden. Lukt dit niet dan kan eventueel een beroep worden gedaan op de onbenutte belastingcapaciteit. Hoewel er theoretisch ruimte is om de tarieven OZB te verhogen, is het ondenkbaar dat dit van de ene op de andere dag ook zal gebeuren. Hierbij spelen politieke overwegingen een voorname rol.

Post onvoorzien

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording bevat de meerjarenprogrammabegroting een post onvoorzien. De post onvoorzien is een bron van weerstandscapaciteit omdat deze fysiek voorhanden is en geen aanvullende maatregelen vergt om het aan te kunnen wenden voor incidentele onvoorziene uitgaven. Voor de begroting 2016 is een bedrag van € 80.000- geraamd.

Weerstandscapaciteit in cijfers

De beschikbare weerstandscapaciteit is de verzamelterm van al die bronnen waaruit niet voorziene financiële tegenvallers bekostigd kunnen worden.

Beschikbare weerstandscapaciteit

	Incidentele weerstandscapaciteit	Begroting 2016	
Primair	Algemene risicovoorziening	3.308.000	1
	Vrij aanwendbaar deel reserve vrije bestedingsruimte	5.965.606	2
Secundair	Algemene reserve	1.622.000	1
	Stille reserves	p.m.	
	Totaal incidentele weerstandscapaciteit	10.895.606	
Structurele weerstandscapaciteit			
Primair	Post onvoorzien	80.000	1
Secundair	Onbenutte belastingcapaciteit	2.636.382	3
	Totaal structurele weerstandscapaciteit	2.716.382	
	Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	13.611.988	

¹ O.b.v. begroting 2016

² O.b.v. laagste stand meerjarig overzicht reserve bij begroting 2016

³ De onbenutte belastingcapaciteit is hier berekend op basis van de artikel 12-norm, waarbij uitgegaan wordt van een berekening op basis van 20% hogere tarieven dan het landelijk gemiddelde. De berekening is gebaseerd op de OZB-tarieven en de WOZ-waarden van 2015.

Er is veel meer incidentele capaciteit beschikbaar dan structurele capaciteit. Dit is het aandeel dat in principe jaarlijks kan worden vrijgemaakt voor financiële tegenvallers. De incidentele capaciteit kan slechts eenmaal worden aangesproken en kan pas na aanvulling weer worden gebruikt om volgende tegenvallers te kunnen opvangen. Naast de onderverdeling structureel/incidenteel kan ook nog een onderscheid worden gemaakt in primaire c.q. secundaire buffers. In feite kunnen alleen de algemene risicovoorziening, het vrij aanwendbare deel van de reserve vrije bestedingsruimte en de post onvoorzien tot de primaire buffers worden gerekend. Deze zijn direct inzetbaar voor het afdekken van mogelijke risico's, zonder verstrekkende gevolgen voor de begroting. De aanwending van de overige posten (secundaire buffers) heeft wel noemenswaardige consequenties (rentederving op de exploitatie, belastingtarieven verhogen).

Beschikbare weerstandscapaciteit € 13.611.988, -

Weerstandsvermogen

Er wordt uitgegaan van een gewenste minimale score voor de ratio weerstandsvermogen van 'voldoende' (ratio ≥ 1). Deze verhouding wordt bepaald door de volgende ratio:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

De ratio weerstandsvermogen kan als volgt worden vastgesteld:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{€ 13.611.988}{€ 2.819.892} = 4,8$$

Geconcludeerd kan worden dat het weerstandsvermogen van de gemeente met een weerstandsratio van 4,8 meer dan toereikend is om de risico's op te vangen.

Financiële kengetallen

Met ingang van de begroting 2016 en jaarrekening 2015 is het verplicht om financiële kengetallen op te nemen. Hierdoor is er voor de raad meer inzicht in de financiële positie van de gemeente.

Een aantal kengetallen worden berekend door bedragen genoemd op de balans, namelijk "Netto schuldquote", "Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen" en "Solvabiliteitsratio". Voor de realisatie 2014 is uitgegaan van de balans zoals opgenomen in het boekwerk jaarrekening 2014. Voor de begroting 2015 en 2016 bestaat geen geprognosticeerde balans. Een verklaring voor de afwijking ten opzichte van de realisatie 2014 is daarom ook niet te geven.

Omschrijving	Realisatie 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Netto schuldquote	30%	21%	19%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	25%	18%	15%
Solvabiliteitsratio	67%	62%	58%
Grondexploitatie	68%	59%	57%
Structurele exploitatieruimte	7%	1%	1%
Belastingcapaciteit	85%	82%	81%

Geconcludeerd mag worden dat de financiële weerbaarheid- en wendbaarheid van de gemeente goed is. Dit blijkt ook uit de weerstandsratio van 4,8. Hieronder volgt per kengetal een korte toelichting:

Netto schuldquote

"Geeft inzicht in het niveau van de schuldenlasten ten opzichte van de eigen middelen en zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Omdat er bij leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald, wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden te berekenen. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dat betekent voor de schuldenlast."

De netto schuldquote van Son en Breugel is 19% en mag als goed worden betiteld.

Solvabiliteitsratio

"Geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal verstaan." Een solvabiliteit van 50% en hoger kan als voldoende worden aangemerkt. Het percentage van 58% kan als goed worden beoordeeld.

Grondexploitatie

"Geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten."

Dit kengetal geeft alleen een indicatie, de paragraaf "Grondbeleid" geeft een geprognosticeerd inzicht in de stand van zaken.

Structurele exploitatieruimte

"Is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is."

De structurele ruimte op begrotingsbasis is positief.

Belastingcapaciteit

"Geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde." Het gaat hier om de verhouding van de woonlasten in de gemeente ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De gemeentelijke woonlasten zijn gebaseerd op de gemeentelijk gemiddelde WOZ-waarde maal het OZB-tarief eigenaren woningen en de tarieven rioolheffing en afvalstoffenheffing van een meerpersoonshuishouden. Het landelijk gemiddelde is gebaseerd op de publicatie van COELO van de woonlasten. De gemiddelde woonlasten conform COELO worden berekend op basis van het bedrag dat een meerpersoonshuishouden in een woning met (landelijk) gemiddelde waarde betaalt aan ozb, rioolheffing en afvalstoffenheffing, na aftrek van een eventuele heffingskorting. De woonlasten binnen de gemeente zijn 19% lager dan het landelijk gemiddeld.

2.3.3. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf wordt ingegaan op het beheer en onderhoud van het groen (openbaar groen), grijs (wegen en openbare verlichting) en blauw (riolering en gemalen). Een rationeel beheer en onderhoud van dergelijke kapitaalgoederen is gebaat bij geautomatiseerde beheersystemen die tijdig de gewenste informatie verschaffen in het noodzakelijke onderhoud en de daarmee samenhangende kosten.

Vandaar dat in deze paragraaf ingegaan wordt op de huidige stand van zaken van deze systemen.

In deze paragraaf wordt ingegaan op het beheer en onderhoud van het groen (openbaar groen), grijs (wegen en openbare verlichting) en blauw (riolering en gemalen). Een rationeel beheer en onderhoud van dergelijke kapitaalgoederen is gebaat bij geautomatiseerde beheersystemen die tijdig de gewenste informatie verschaffen in het noodzakelijke onderhoud en de daarmee samenhangende kosten.

Vandaar dat in deze paragraaf ingegaan wordt op de huidige stand van zaken van deze systemen.

Wegen en weginspectie

Beleid

Vanaf 2002 is het wegenbeheersysteem DG-dialog binnen onze gemeente actief. Op basis van tweejaarlijkse inspecties worden de basisgegevens binnen dit systeem geactualiseerd. Eind 2014 heeft een nieuwe inventarisatie van het totale wegareaal plaatsgevonden inclusief industrieterrein Ekkersrijt. De resultaten hiervan worden in het vierde kwartaal van 2015 aan het college c.q. de gemeenteraad voorgelegd inclusief de financiële consequenties hiervan. Uitgangspunt hierbij is door uw raad gekozen kwaliteit die voldoet aan de normen van het CROW (Centrum voor onderzoek en regelgeving in de grond-, weg- en waterbouw en verkeerstechniek).

Wegen in woonwijken en industrieterrein Ekkersrijt

Algemeen

Zoals hiervoor opgemerkt worden de resultaten van de weginspectie in het 4^e kwartaal van 2015 geanalyseerd en aan uw gemeenteraad gepresenteerd. Vooruitlopend hierop kunnen we in zijn algemeenheid concluderen dat de kwaliteit van de elementenverhardingen goed is. Bij de asfaltverhardingen valt op dat het percentage achterstallig onderhoud redelijk hoog is; dit wordt vooral veroorzaakt door het schadebeeld rafeling. Dit schadebeeld heeft in vergelijking met schades als scheurvorming, oneffenheden en dwarsonvlakheid, minder impact op de verkeerveiligheid en is financieel gunstiger op te lossen. Als het achterstallig onderhoud is weggewerkt, is de kwaliteit van zowel de asfalt- als de elementenverhardingen hoger dan het landelijk gemiddelde van een voldoende onderhouden wegennet.

In het eerste kwartaal van 2016 zal aan uw raad een volledig inzicht gegeven worden over de onderhoudsstaat van het gemeentelijk wegennet en welke financiële inspanningen nodig zijn om een goede onderhoudsstaat te waarborgen en waarmee het achterstallig onderhoud weggewerkt kan worden.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beheerplan wegen	2007-2010	Commissie: 4 december 2006	1e kwartaal 2016

Uitgangspunten

De kosten voor noodzakelijke reconstructies c.q. vervangingen van wegverhardingen worden niet in de reguliere onderhoudsbegroting meegenomen. Aan de hand van de weginspecties zal hiervoor zo nodig een afzonderlijk voorstel aan het college en de gemeenteraad worden voorgelegd

Jaarlijks groot onderhoudsbudget

In onderstaande tabel staan de beschikbare budgetten voor het groot onderhoud exclusief de eigen uren.

Financieel	2016	2017	2018	2019
Groot onderhoud asfaltverhardingen	158.224	158.224	158.224	158.224
Groot onderhoud klinkerwegen	214.025	214.025	214.025	214.025
Totaal	372.249	384.849	372.249	372.249

Naast bovenvermelde bedragen was ultimo 2014 nog € 228.427,- in de egalisatie reserve wegen beschikbaar.

In het jaar 2017 is € 12.600,- beschikbaar voor een visuele inspectie wegen.

Achterstallig onderhoud

Het achterstallig onderhoud aan de wegen op industrieterrein Ekkersrijt zijn nagenoeg weggewerkt. Aan een gedeelte van de fietspaden op het industrieterrein zal wel onderhoud uitgevoerd worden. De kosten voor het groot-en klein onderhoud aan deze wegen worden jaarlijks meegenomen in het regulier budget voor onderhoud aan gemeentewegen.

Openbare verlichting

Beleid

Aan de hand van het databeheersysteem wordt jaarlijks de onderhoud- en vervangingsinvesteringen inzichtelijk gemaakt en opgenomen in de begroting.

Ambitie verleden.

Het college heeft de ambitie uitgesproken om de openbare verlichting binnen de gemeente in zijn geheel te verleden. De mogelijkheden hiervan inclusief de financiële consequenties (investering- en besparingspotentieel) worden in het 3^e kwartaal van 2015 onderzocht en een vervangingsplan voorbereid. Het totale vervangingsplan wordt naar verwachting in het 1^e kwartaal 2016 aan uw gemeenteraad voor besluitvorming voorgelegd. Voor het verleden is tot op heden € 1.250.000,- gereserveerd.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Beleidsnota openbare verlichting	N.v.t.	9 september 1997	Beleidsnota / uitvoeringsprogramma 1e kwartaal 2016

Uitgangspunten

Kwalitatief goede openbare verlichting waarbij de verkeersveiligheid; sociale veiligheid; leefbaarheid en duurzaamheid als speerpunten gelden.

Jaarlijks groot onderhoudsbudget

In onderstaande tabel zijn de bedragen voor het onderhoud van de verlichting excl. kleine reparaties en eigen uren weergegeven.

Financieel	2016	2017	2018	2019
Onderhoud verlichting	55.609	43.109	43.109	43.109
Totaal	55.609	43.109	43.109	43.109

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Civieltechnische kunstwerken

Beleid

Aan de hand van de in 2015/2016 op te stellen meerjarenonderhoudsprogramma MJOP worden de financiële consequenties in de begroting c.q. meerjarenbegroting meegenomen. Het streven is om het onderhoudsbudget voor de kunstwerken af te stemmen op de thans voorziene gemiddelde onderhoudsnorm.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
MJOP civieltechnische kunstwerken	N.v.t.	N.v.t.	2015/2016

Uitgangspunten

De meerjaren onderhoudsprogramma's worden opgesteld om de civiele kunstwerken op een efficiënte en effectieve wijze in stand en veilig te houden. De wijze waarop zal in de MOP's worden opgenomen.

Jaarlijks onderhoudsbudget c.q. investeringsmiddelen

In onderstaande tabel zijn de bedragen voor het onderhoud van de civiele kunstwerken excl. kleine reparaties weergegeven.

Financieel	2016	2017	2018	2019
Onderhoud kunstwerken	20.216	5.216	5.216	5.216
Totaal	20.216	5.216	5.216	5.216

In 2016 is eenmalig € 15.000,- extra beschikbaar gesteld voor renovatie van de fontein Europalaan.

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Groenvoorzieningen

Beleid

In 2011 is het volledige groenareaal in de gemeente inclusief industrieterrein Ekkersrijt geïnventariseerd. Deze gegevens zijn verwerkt in het groenbeheersysteem Dg-Dialog. Op basis van deze gegevens wordt snel inzicht verkregen in de onderhoudskosten en de tijdsplanning van personeel en materieel zodat sturing gegeven kan worden aan de onderhoudsbudgetten zoals deze zijn opgenomen in de begroting. Dit is een belangrijk management instrument om op verantwoorde wijze beleidskeuzes te kunnen maken.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Groenbeleidsplan 2013	2013-2023	6 februari 2014	2022

Uitgangspunten

Het hoofddoel van het groenbeleidsplan is om een samenhangend beleid en beheer van het openbaar groen voor de gemeente, naar tevredenheid van bewoners en bedrijven. Een duurzame groenstructuur. Behoud en waar mogelijk versterking van kwaliteiten voor de toekomst.

Jaarlijks onderhoudsbudget

In onderstaande tabel wordt het meerjarenbudget voor het groot onderhoud aan het openbaar groen weergegeven. Het betreft hier de bestekken voor de verschillende wijken.

Financieel	2016	2017	2018	2019
Exploitatiebudget	357.729	357.729	357.729	357.729
Totaal	357.729	357.729	357.729	357.729

Naast de reguliere onderhoudsbudgetten is voor de uitvoering van het groenbeleidsplan € 490.000,- gereserveerd. Naar verwachting resteert hiervan eind 2015 € 345.000,-.

Financieel	2016	2017	2018	2019
Dotatie reserve	0	0	0	0
Besteding uit reserve	70.000	43.000	62.500	28.000
Saldo reserve per 31-12	275.000	232.000	169.500	141.500

De uitvoering van het groenbeleidsplan zal naar verwachting doorlopen tot en met 2023.

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Riolering

Beleid

In mei 2009 is het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) vastgesteld voor de periode 2009 - 2015 en sluit hiermee aan op de waterprogramma's van de "Dommelgemeenten". Behalve een wettelijk verplicht plan is het VGRP het middel om de gemeentelijke watertaken vast te leggen. De zorgplicht voor inzameling en transport van afvalwater bestond al. Nieuw is de zorgplicht voor afvloeiend hemelwater en de regierol ten aanzien van grondwaterproblematiek. Daarnaast is de ambitie om het VGRP uit te breiden met maatregelen m.b.t. de Kader Richtlijn Water (KRW). Het rioleringsplan geeft inzicht in de infrastructuur zoals reconstructies en vervangingen van het stelsel. Het is tot stand gekomen op basis van een theoretisch/strategische benadering ofwel de economische levensduur van de riolering binnen het databestand

Nieuw Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan en operationele planning 2016 – 2022

In het 2^e kwartaal van 2015 is gestart met de voorbereiding van het opstellen van een nieuw Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP).

Vanaf 1 april 2016 moet dit plan formeel door uw gemeenteraad vastgesteld zijn. Overeenkomstig het collegeprogramma zal in dit plan ook een paraaf worden opgenomen over MEER (Maatschappelijk; Economisch; Ecologisch en Ruimte). Verder zullen in dit plan de ambities van het college voor bijv. duurzaamheid in de komende periode aan uw gemeenteraad. worden voorgelegd.

In het nieuwe VGRP 2016 – 2022 zal een overzicht worden gegeven van de te nemen verbeterings- en vervangingsmaatregelen in deze periode. Hieraan worden tevens de financiële consequenties gekoppeld.

De financiële gevolgen zullen tevens als basis dienen voor het vaststellen van een kostendekkende rioolheffing.

Samenwerking binnen de afvalwaterketensystemen (OAS) cluster Eindhoven

Zoals in het verleden al opgemerkt voldoet de waterkwaliteit van de Dommel en de zijbeken niet aan de Europese Kader Richtlijn Water (KRW). Ook is gebleken, dat de aanleg van retentievijvers

niet het beoogde resultaat oplevert en is van de bouw ervan afgezien. De KRW- richtlijn is bedoeld om te zorgen dat de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater in Europa uiterlijk 2027 op een goed niveau is en blijft. Voor het stroomgebied van de Boven-Dommel en de zijbeken werken de betrokken partijen (gemeenten en waterschap De Dommel) samen in het Waterportaal Zuidoost Brabant. Beide partijen hebben gezamenlijk onderzoek gedaan naar de aanvullende maatregelen die nodig zijn om de waterkwaliteit op het vereiste niveau te brengen en te houden tegen de laagste maatschappelijke kosten. De maatregelen bestaan voornamelijk uit het beluchten van de Dommel en zijbeken en maximaal uit nutten van de bestaande infrastructuur (rioolnetwerken). De kosten voor de korte periode 2015 – 2017 zijn in totaal € 102.000,- en zijn in de meerjarenbegroting meegenomen. De kosten voor de periode daarna 2018 – 2027 worden te zijner tijd geïnterpreteerd en aan de diverse besturen voor akkoord voorgelegd. Een eerste inschatting van deze kosten is meegenomen in de meerjarenbegroting

In 2015 wordt de juridische samenwerking tussen de deelnemende partijen formeel vastgesteld.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan	2009-2015	28 mei 2009	1e kwartaal 2016

Jaarlijks groot onderhoudsbudget c.q. investeringsmiddelen

Bij de overige kapitaalgoederen wordt het groot onderhoud betaald uit of de exploitatie of uit de reserve of uit een voorziening. Bij riolering wordt de voorziening gehanteerd ter egalisatie van de kosten. Onderstaand staan de mutaties en de stand van de voorziening weergegeven

Financieel	2016	2017	2018	2019
Dotatie voorziening	874	0	0	21.682
Besteding uit voorziening	0	26.371	18.382	0
Saldo voorziening per 31-12	1.587.237	1.560.866	1.542.484	1.564.166

Achterstallig onderhoud

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Gebouwen

Beleid

Onderscheid moet worden gemaakt in schoolgebouwen en de overige gebouwen zoals gemeentehuis, werf, combigebouw en bibliotheek, Oud Raadhuisje en Vestzaktheater.

Schoolgebouwen

In december 2011 is het Integraal Huisvesting Plan (IHP) 2012-2015 voor de scholen door de raad vastgesteld. In het IHP is nieuwbouw/renovatie opgenomen voor 6 basisscholen. De Ruimte. De Bloktempel, De Stokland, De Regenboog, De Sonnewijzer en De Harlekijn.

In 2014 is besloten het gebouw aan de Zandstraat (Harlekijn) niet uit te breiden. De leerlingen passen vanaf schooljaar 2014 – 2015 weer in het gebouw aan de Zandstraat. De middelen die hiervoor bestemd waren worden besteed aan de parkeer- en groenvoorziening Stokland en Bloktempel.

De bouw van de Bloktempel, De Ruimte en De Stokland zijn inmiddels gerealiseerd.

Voor de komende jaren is financiële ruimte ingebouwd (groeipad scholen) om de toekomstige kapitaallasten voor nieuwbouw/renovatie te dekken uit het IHP.

Met ingang van 1 januari 2015 is het onderhoud van de scholen volledig naar de schoolbesturen gegaan.

De gemeente blijft verantwoordelijke voor het onderhoud van de Vijverberg en de drie noodgebouwen aan de Ruysdaelstraat. De gebruikers van de Vijverberg en de noodgebouwen betalen hun rijksvergoeding door aan de gemeente.

Overige gebouwen

De fysieke staat van de gemeentelijke gebouwen en daarmee het noodzakelijke onderhoudsniveau zijn in navolging van de schoolgebouwen opgenomen binnen een meerjarenonderhoudsprogramma (MJOP). Eind 2014 is een actualisatie van de MJOP's uitgevoerd, deze wordt nog aan de raad aangeboden te vaststelling. Deze actualisatie betreft alleen van gemeentelijke gebouwen waar geen grote renovatieplannen bekend zijn en dat deze in hun huidige vorm intact blijven. Het onderhoudsniveau van sporthal De Bongerd en het Vestzaktheater is terug gezet naar instandhouding. Het is nu niet meegenomen in de MJOP gezien de renovatieplannen. Daarnaast worden de MJOP's uitgesplitst in groot onderhoud en dagelijks onderhoud. Het onderhoudsbudget voor de gemeentegebouwen wordt aan de hand van deze MJOP's geactualiseerd.

Beleidsplan

Naam	Periode	Vastgesteld in de raad	Planning vaststelling nieuw beleidsplan
MJOP gebouwen	N.v.t.	N.v.t.	4e kwartaal 2015

Uitgangspunten

Periodiek dienen de bestaande meerjarenonderhoudsprogramma's (MJOP's) te worden geactualiseerd zodat planning en uitvoering in een lijn blijven en de kosten/budgetten actueel blijven. Een MJOP wordt opgesteld voor alle gemeentelijke gebouwen die op de huidige wijze in stand worden gehouden en waarvoor geen grootschalige renovatie op de planning staat. In de commissie AZ van 21 oktober as. wordt hiervoor een voorstel ingediend voor het opzetten van een voorziening waarin de uitgangspunten per gebouw zullen worden vermeld.

Jaarlijks onderhoudsbudget c.q. investeringsmiddelen

Op dit moment is er nog sprake van een reserve gebouwen. Bij de vaststelling van het MJOP gebouwen wordt voorgesteld om van de reserve een voorziening te maken. Op basis van de conceptplannen zijn de huidige budgetten voor onderhoud niet toereikend. Bij deze begroting is een stelpost opgenomen voor de te verwachten extra kosten.

De stand van de reserve gebouwen op 31-12-2014 is € 630.112,-.

Financieel	2016	2017	2018	2019
Dotatie voorziening	PM	PM	PM	PM
Geplande uitgaven uit voorziening	PM	PM	PM	PM
Saldo voorziening einde jaar				

Achterstallig onderhoud

Momenteel is sprake van achterstallig onderhoud, mede doordat geplande renovaties uitgesteld zijn. Actualisatie hiervan wordt voorzien vanuit de MJOP's.

2.3.4. Financiering

Het opstellen van de paragraaf financiering in de begroting en de jaarstukken is in zowel het BBV als in de wet Fido verplicht gesteld. Financiering betreft de wijze waarop Son en Breugel de benodigde geldmiddelen aantrekt en (tijdelijke) overtollige geldmiddelen belegt. De uitvoering van deze paragraaf vindt plaats binnen de wettelijke kaders van het BBV en de wet Fido. Naast deze wetgeving is een treasurystatuut vastgesteld. In dit statuut zijn nadere regels opgenomen om daarmee de financieringsfunctie te sturen, te beheersen en te controleren. De bedragen in onderstaande tabellen moeten vermenigvuldigd worden met € 1.000,-.

Interne- en externe ontwikkelingen

Rentevisie

Externe ontwikkelingen

De ECB zal een ruim monetair beleid blijven voeren. De lange rentetarieven zullen onder invloed van het gematigde economisch herstel naar verwachting nog wat verder oplopen.

Bron: BNG 3 augustus 2015.

Interne ontwikkelingen

De interne rekenrente, zogenaamde omslagrente, is vanaf 2016 verlaagd naar 2,25%. Voorgaande was deze 4%.

Wet Hof

De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) is per 1 januari 2014 in werking getreden en is er gekomen omdat Nederland zijn begrotingstekort moet terugdringen. Rijk en decentrale overheden (gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, provincies en waterschappen) zijn daar samen verantwoordelijk voor. De wet vloeit voort uit Europese regels voor het terugdringen van het begrotingstekort. Deze zijn onderdeel van het Stabiliteits- en Groeipact. In de Wet Hof zijn die Europese afspraken verankerd in nationale wetgeving.

EMU-saldo

In de Wet Hof is vastgelegd dat er per jaar een plafond is voor het EMU-tekort van alle gemeenten samen. De hoogte van dat zogeheten macroplafond wordt elk jaar opnieuw vastgesteld op basis van bestuurlijk overleg tussen rijk en gemeenten. Voor de huidige kabinetsperiode is afgesproken dat de decentrale overheden het begrotingstekort geleidelijk terugbrengen van 0,5 procent van het bruto binnenlands product (bbp) in 2013, naar 0,3 procent bbp in 2017. Voor gemeenten bedraagt het macroplafond in 2014 0,32 procent van het bbp. Het netto financieringssaldo van alle overheden bij elkaar mag in een jaar niet boven dat plafond uitkomen.

Iedere gemeente krijgt daarnaast een individuele referentiewaarde voor het EMU-tekort in een jaar op basis van het begrotingssaldo van het voorgaande jaar. Pas bij overschrijding van het plafond voor het EMU-tekort van de gezamenlijke gemeenten kan de referentiewaarde per gemeente voor het EMU-tekort een rol gaan spelen.

Met het hieronder opgenomen EMU-overzicht wordt inzage gegeven in de geldstromen binnen de begroting zonder onttrekkingen uit de reserves.

Emu-saldo

Omschrijving	2015	2016	2017
1 Exploitatiesaldo voor toevoegingen c.q. onttrekkingen uit reserves	903	-1.272	-282
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	947	1.407	1.090
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	50	51	50
4 Investerings in (im)materiele vaste activa die op de balans worden geactiveerd	6.259	3.104	358
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0
6 Desinvesteringen in (im)materiele vaste activa: baten uit desinvesteringen in (im)materiele vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	1.627	0
7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw- en woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	3.696	2.768	2.482
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	3.447	3.936	8.801
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	822	399	35
10 Lasten i.v.m. transacties derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0
11 Verkoop effecten: Zodra er effecten worden verkocht wat is de verwachte boekwinst op de exploitatie	0	0	0
EMU Saldo	-5.429	-523	6.783

Liquiditeit

De liquiditeit voor 2016 en meerjaren is mede afhankelijk van de gerealiseerde inkomsten uit de GREX, deze is voor de komende 5 jaar geraamd op € 20,5 miljoen. Hierdoor wordt er voornamelijk gewerkt met kasgeldleningen of kortlopende geldleningen om een geprognosticeerd liquiditeiten overschot te voorkomen.

Renterisicobeheer

De overheid heeft twee instrumenten bepaald voor het toetsen van het renterisico, namelijk: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet vormt de bovengrens waarmee een tijdelijke liquiditeitstekort gefinancierd kan en mag worden met een kortlopende geldlening (korter dan 1 jaar). Als het liquiditeitstekort een structureel karakter draagt, moet er een langlopende geldlening worden aangetrokken. Indien voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet wordt overschreden, moet de toezichthouder hiervan op de hoogte worden gesteld, en moet de kwartaalrapportage en een plan om binnen de kasgeldlimiet te blijven ter goedkeuring worden voorgelegd aan de toezichthouder. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal.

Stap	Omschrijving	2016
	Bepalen toegestane kasgeldlimiet	
	Omvang begrotingstotaal per 2016	34.363
	Percentage regeling	8,50%
1	Toegestane kasgeldlimiet	2.921
	Vlottende korte schuld	
	opgenomen gelden < 1 jaar	2.900
	Schuld in rekening courant	0
	Gestorte gelden door derden < 1 jaar	9
	Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0
2	Totaal vlottende korte schuld	2.909
	Vlottende middelen	
	Contante gelden in kas	1
	Tegoeden in rekening courant	250
	Overige uitstaande gelden < 1 jaar	2
3	Totaal vlottende middelen	253
4	Totaal netto vlottende schuld (2-3)	2.656
	Ruimte(+)/Overschrijdingen(-) (1-4)	265

De kasgeldlimiet biedt nog ruimte om € 256.000,- kort geld aan te trekken voor 2016, er is gerekend met een kasgeldlening van € 2.9 miljoen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt een grens aan het te lopen renterisico op de vaste schuld. De risiconorm houdt in dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen niet hoger mogen zijn dan 20% van het begrotingstotaal.

Stap	Omschrijving	2016	2017	2018	2019
	1 Renteherzieningen	0	0	0	0
	2 Aflossingen	484	485	485	4.304
3 (1+2)	Renterisico	484	485	485	4.304
	4 Begrotingstotaal	34.363	37.774	38.163	38.095
	5 Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
6 (4 x 5)	Renterisiconorm	6.873	7.555	7.633	7.619
	7 Ruimte(+)/Overschrijdingen(-)	6.388	7.070	7.147	3.315

Voor de komende jaren is de ruimte om lang geld aan te trekken variërend tussen de € 7.1 miljoen in 2018 en € 3.3miljoen in 2019.

Schatkistbankieren

Op 10 december 2013 heeft de Eerste Kamer ingestemd met het wetsvoorstel verplicht schatkistbankieren. De decentrale overheden worden hierdoor verplicht het overgrote deel van hun liquide middelen aan te houden in de schatkist. De EMU-schuld en de financieringsbehoefte van het Rijk vermindert hierdoor. Decentrale overheden kunnen in het kader van de uitoefening van de publieke taak nog steeds geld uitlenen aan een andere decentrale overheid.

Overzicht opgenomen geldleningen:

Opgenomen langlopende leningen						
Leningverstrekker	Looptijd		Rente	Oorspronkelijk	1-1-2016	31-12-2016
	Van	t/m				
BNG	1993	2018	4,12%	4.537.802	544.536	363.024
BNG	1997	2022	5,84%	2.268.901	635.292	544.536
BNG	1996	2021	5,39%	209.281	78.915	67.011
BNG	2005	2020	3,20%	3.000.000	1.000.000	800.000
BNG	2015	2019	0,93%	4.000.000	4.000.000	4.000.000
Totaal				14.015.984	6.258.743	5.774.572

2.3.5. Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering heeft als doel het zo optimaal mogelijk ondersteunen en uitvoeren van de programma's. In de praktijk moet dit tot uiting komen in het goed bedienen van de klanten van onze gemeente, interne en externe processen efficiënt te laten verlopen en zorgvuldige besluitvorming te garanderen.

Concreet gaat het om een goede dienstverlening aan de burger, namelijk door:

- een efficiënt werkende organisatie;
- een zorgvuldig besluitvormingsproces;
- een gestructureerde planning en beheersing van de beleidsuitvoering;
- waar mogelijk op een verantwoorde manier benutten van ICT-mogelijkheden;
- de beschikbaarheid van gemotiveerd en gekwalificeerd personeel.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de onderwerpen:

- Organisatieontwikkeling
- HRM-beleid
- Samenwerking met Dienst Dommelvallei en de gemeenten Nuenen en Geldrop-Mierlo
- Informatievoorziening
- Planning en control
- Huisvesting
- Kengetallen

Organisatieontwikkeling

Het jaar 2016 zal in het kader staan van een verdere doorontwikkeling van de organisatie. De kracht van een organisatie van de toekomst zit in het vermogen tot meebewegen, het constante proces van aanpassen aan en inspelen op die veranderende omgeving. Thema's zoals Het Nieuwe Werken, digitaal werken maar ook organisatiecultuur vormen hiervoor de aanleiding.

Organisatie ontwikkeling vraagt om een integrale aanpak vanuit verschillende beleidsterreinen. Ontwikkelingen op het vlak van medewerkers en leiderschap (de factor Mens), de werkprocessen (de factor Proces) en de werkomgeving (de factor middelen) zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

HRM-beleid – Modern stimulerend werkgeverschap

HR21

In 2016 wordt bekeken of aansluiting bij het door de VNG ontwikkelde Functiebeschrijvings- en waarderingssysteem HR 21 door de Dommelvallei organisaties wenselijk en haalbaar is.

Nieuw beloningsbeleid.

In tegenstelling tot eerdere afspraken is nu overeengekomen dat eerst op 1 januari 2017 het Individueel Keuze Budget wordt ingevoerd.

Wel zal het nieuwe hoofdstuk 3 van de CAR-UWO per 1 januari 2016 in werking treden. Hiermee

wordt beoogd het huidige beloningsbeleid te harmoniseren, te moderniseren en het bestaande begrippenkader te vereenvoudigen. Vanwege het dwingende karakter van de nieuwe structuur zal er overgangsrecht worden gecreëerd om mogelijke nadelige inkomenseffecten voor de individuele medewerker op te vangen.

Generatiepact

De VNG en de bonden hebben in de laatste cao gezamenlijk afgesproken om 1.500 jongeren aan het werk te helpen in de sector. Er ligt een advies aan de gemeenten om de mogelijkheden van een "generatiepact" te onderzoeken. De gedachte hierachter is dat ouderen gestimuleerd worden om plaats te maken voor jongeren. Hoewel geen wettelijke verplichting, is de handschoen opgepakt om in gezamenlijkheid de wenselijkheid, haalbaarheid en de mogelijkheden te onderzoeken. Uitgangspunt daarbij is te komen tot een uniforme regeling voor vier organisaties.

Leer-/werkbedrijf

Ook op andere terreinen vinden, verbinden en versterken de Dommelvallei organisaties elkaar. In gezamenlijkheid worden, met respect voor de eigenheid en de eigen keuzes van de deelnemende organisaties, de positie op de arbeidsmarkt en het werkgeversimago verder vormgegeven.

De in gang gezette stappen met betrekking tot stages en werkervaringsplaatsen zullen leiden tot een verdere professionalisering van de organisaties als erkend leer- en werkbedrijf en dragen daarmee bij aan dat proces. In gezamenlijkheid kan er ook qua volume een andere positie in de regio worden ingenomen.

Digitalisering

De (salaris)administratie zal verder worden doorontwikkeld in een digitale omgeving. Ook medewerkers krijgen daarbij een eigen omgeving/portal om gegevens te raadplegen en –uiteraard onder voorbehoud van de nodige autorisatie- mutaties aan te leveren. Er wordt ook een digitale gesprekscyclus ingericht.

Ziekteverzuim

De ambitie is om op basis van het eigen regiemodel het ziekteverzuimpercentage, voor zover beïnvloedbaar, te consolideren of waar mogelijk te verlagen ten opzichte van het niveau van 2015. Voor zowel het management als de medewerker zelf is hier een actieve, (zelf)sturende rol weggelegd. Waar mogelijk wordt onnodige medicalisering voorkomen c.q. teruggedrongen.

Samenwerking met Dienst Dommelvallei en de gemeenten Geldrop-Mierlo en Nuenen

Begin 2012 hebben de voltallige colleges van Geldrop-Mierlo, Nuenen c.a., en Son en Breugel concrete afspraken gemaakt over de samenwerking tussen de drie gemeenten. Door samenwerking kunnen de gemeenten hun inwoners beter van dienst zijn en zich versterken. Er is gekozen voor samenwerking op twee sporen:

1. De gezamenlijke organisatie voor de bedrijfsvoering

Op 1 januari 2014 is Dienst Dommelvallei van start gaan. In deze dienst hebben de gemeenten Geldrop-Mierlo, Nuenen en Son en Breugel de bedrijfsvoeringstaken, financiën, personeel en organisatie, informatisering en automatisering, archief, en planning en control ondergebracht. Daarnaast hebben de gemeenten Son en Breugel en Nuenen de taken met betrekking tot Sociale Zaken en Dienstverlening bij Dienst Dommelvallei neergelegd. In 2015 is een start gemaakt met de evaluatie van de dienst. In 2016 worden de daaruit voortvloeiende aanbevelingen verder uitgewerkt.

2. Inhoudelijke samenwerking

Naast samenwerking op bedrijfsvoering, hebben de gemeenten Nuenen, Geldrop-Mierlo en Son en Breugel ook afspraken gemaakt om op beleidsmatige taken samen te werken. Deze samenwerking is vastgelegd en vastgesteld door de drie colleges in het "14 puntenplan". Het gaat hierbij niet om geïnstitutionaliseerde samenwerking, zoals in de dienst, maar door de drie afzonderlijke gemeentelijke organisaties. Hierbij kan gedacht worden aan openbare orde en veiligheid, inkoop op sociaal domein, openbare werken, juridische zaken. Met betrekking tot de omgevingswet, die naar verwachting in 2018

inwerking zal treden, vindt ambtelijke afstemming plaats om te bezien of de implementatie van de wet in gezamenlijkheid kan gebeuren.

Op dit moment levert die samenwerking nog te weinig op en zullen we steviger moeten doorpakken. Het 14 puntenplan kan een basis zijn voor het gesprek over mogelijke verbreding van het takenpakket binnen Dienst Dommelvallei, dat in 2016 gevoerd zal gaan worden.

Informatievoorziening

In 2014 is een gezamenlijk Informatiebeleidsplan Dommelvallei 2015 voor de drie gemeenten en de dienst ontwikkeld. Dit plan bevat samenwerkingsafspraken en principes, een architectuurvisie, een financiële paragraaf en een opsomming van projecten. Het plan dient als basis voor het in 2015 op te stellen Informatiebeleidsplan 2016-2020.

De projecten in het IBP 2015 zijn onderverdeeld in programma's. Deze onderverdeling in programma's wordt gehandhaafd in het IBP 2016-2020 en staat hieronder kort beschreven. Naast de onderdelen van het IBP van 2015 zal er in het IBP 2016-2020 aandacht zijn voor toekomstige ontwikkelingen, governance, beheerorganisatie en rolverdeling tussen IT-serviceorganisatie en IT-vraagorganisatie.

Indeling programma's

i-NUP, digitale dienstverlening, zaakgericht werken en Antwoord©

De projecten in dit programma zijn gericht op realisatie van de inhoudelijke ambities en wettelijke opdrachten op het terrein van de informatiearchitectuur en de dienstverlening aan burgers, instellingen en bedrijven.

Projecten als de invoering van zaakgericht werken, implementatie van i-NUP, harmonisatie van het applicatielandschap, consolidatie van de techniek en informatiebeveiliging lopen door.

- In 2016 is een start gemaakt met zaakgericht werken. Er zal veel aandacht nodig zijn voor de organisatie in de transitie naar digitaal werken. Verdere ontwikkeling zal nodig zijn, onder andere:
 - Finetuning en optimaliseren van processen (lean);
 - Ontwikkelingen van e-formulieren op de website waarmee zaaktypen rechtstreeks gestart worden;
 - Inrichten specifieke (op maat) zaaktypen;
 - Inzetten van apps ten behoeve van interne processen en met een publiek karakter.
- Doorontwikkeling digikoppeling - digilevering etc.:
 - Meer ketens zullen via het centrale "Dommelvallei postkantoor" gaan lopen waardoor we specifieke koppelvlakken kunnen uitfasen. Per koppelvlak is daarvoor een implementatie nodig. (Het centrale "Dommelvallei postkantoor" is een centrale koppeling om gegevens tussen gemeenten en ketenpartners uit te kunnen wisselen. Nu bestaat dit uit meerdere koppelingen. Met koppelvlakken wordt bedoeld het standaardiseren van gegevensuitwisseling tussen gemeenten en ketenpartners.)
- Voorbereiding en realisatie BRP (basisregistratie personen):
 - Binnengemeentelijke leveringen:
Door de komst van de BRP zullen persoonsgegevens van burgers uit de landelijke registratie gehaald dienen te worden. Dit heeft gevolgen voor de binnengemeentelijke levering van die gegevens. Hiervoor is onder andere een gegevensmagazijn nodig. Dit project start in 2015 en wordt met ingang van 2017 ingevoerd, ervan uitgaande dat er geen wetswijzigingen komen;
 - Aanbesteding burgerzaken modules.
- Digitalisering archieven:
 - Afronden project Digitalisering bouwvergunningen;
 - Digitalisering akten Burgerlijke stand;

De ontwikkeling van documentaire informatievoorziening van analoog informatiebeheer naar het digitaal zaakgericht informatiebeheer.

Informatievoorziening Sociaal Domein

De projecten in dit programma zijn gericht op realisatie van de inhoudelijke ambities en wettelijke opdrachten op het terrein van de informatiearchitectuur in het kader van de decentralisaties.

- Doorontwikkelen digitaal loket sociaal domein en uitbouwen koppelingen met backoffice systemen sociaal domein en zaaksystemen;
- Verdere ketenintegratie sociaal domein;
- Digitaliseren dossiers.

Informatiebeveiliging

De projecten in dit programma zijn gericht op implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG).

- De implementatie van de Big moet voor 2017 gerealiseerd worden. De implementatie van de "bouwstenen" start in 2015 en loopt door in 2016.

Harmonisatie applicatielandschap-lifecycle management

De projecten uit dit programma zijn gericht op het gebruik van uniforme, gestandaardiseerde systemen en applicaties voor alle deelnemers.

Het proces lifecycle management houdt zich bezig met de levenscyclus van applicaties. Het proces bepaalt wanneer een applicatie vervangen, aangepast dan wel gesaneerd moet worden.

Medio 2015 zal een "harmonisatiekoers" bepaald worden voor het tijdvak 2016-2020. De koers bepaalt in welke volgorde en in welke percelen ingekocht en geïmplementeerd wordt. Naast (informatie-) technische aspecten zijn organisatorische aspecten van belang.

De uitgangspunten voor harmonisatie in 2016 zijn:

- Die systemen die ingezet worden voor een proces waarin procesverantwoordelijk in één hand ligt. (o.a. belastingen);
- Systemen waarvan de procesverantwoordelijken vanuit de business een duidelijke harmonisatiewens hebben en daarin bereid zijn een duidelijke opdrachtgever rol te vervullen;
- Harmoniseren gegevensdistributie;
- Verdere consolidaties;
- Consolidatie systemen voor vergunningverlening en handhaving.

Automatiseringsplan (Consolidatie)

- Het professionaliseren van de ICT dienstverlening door een herinrichting van de processen en de ICT servicedesk;
- De samenvoeging van de verschillende beveiliging- en netwerkomgevingen;
- De vervanging van de dataopslag- en back-upfaciliteiten;
- De ingebruikname van de glasvezelverbinding en de realisatie van een gespiegelde ICT omgeving op twee locaties. Dit om de continuïteit van de ICT omgeving te waarborgen en uitwijkfaciliteiten te realiseren.

Planning en control

Nu de inrichting van de interne controle volledig is geharmoniseerd voor de vier organisaties zullen de IC's meer ingericht worden op risicovolle processen en aandachtsgebieden. Ook zal doorontwikkeling en verbetering van het Management Control Systeem plaatsvinden. De actualisatie van risico's is een dynamisch proces en voortschrijdend inzicht zal voor een steeds vollediger beeld zorgen.

In 2016 zal het aanbestedingstraject van de accountant worden afgerond. Inbedding en ontwikkeling van rapportage en IC's rondom de transitie worden voortgezet. Voor de navolging van inkoop en aanbestedingsbeleid is onverminderd aandacht.

Ook in 2016 wordt aandacht besteed aan het actualiseren en harmoniseren van processen op een zo efficiënt en effectief mogelijke manier.

Huisvesting

Gemeentelijke huisvesting Raadhuisplein

Medio 2015 zal duidelijk moeten worden welke kant we op willen gaan met de gemeentelijke huisvesting aan het Raadhuisplein (incl. Taylorstraat en Airbornestraat). Vanuit de keuzes die dan gemaakt worden zal gewerkt worden aan de realisatie van het gekozen scenario. Doel is om de huisvesting klaar te maken voor de toekomstige taken van de gemeente en de dienstverlening aan de burger. Daarnaast zal het een goede en inspirerende werkplek voor de medewerkers dienen te worden die ook aantrekkelijk en uitdagend is voor (nieuwe) jonge medewerkers.

CMD Europalaan

Naast een gemeentehuis kent Son en Breugel ook een Centrum voor Maatschappelijke Deelname (CMD). Bij de huidige bezetting en de overname van dossiers hoort een passende werkruimte in omvang en kwaliteit. Aangezien het CMD en de daaraan door de gemeente te leveren bijdrage nu gevestigd is in het ZuidZorg gebouw aan de Europalaan worden er door de gemeente enkele ruimtes gehuurd. Met de mogelijke toekomstige ontwikkelingen aangaande de gemeentelijke huisvesting is gekozen voor een 3 jarig huurcontract met tweemaal een verlengingsmogelijkheid van 1 jaar. De opgenomen kosten van de huisvesting zijn exclusief het meubilair en de ICT-middelen. Het huurbedrag* voor de huisvesting van het CMD zal € 27.851,90 excl. BTW, incl. servicekosten per jaar zijn (Service kosten zijn incl. BTW opgenomen in het contract).

Kengetallen ambtelijke organisatie

(peildatum 27-4-2015)

Verdeling man/vrouw en fulltime/parttime

	Fulltime	Parttime	Totaal
Mannen	37	4	41
Vrouwen	5	22	27
Totaal	42	26	68
Verhouding man / vrouw 2015: man 60,29%, vrouw 39,71%			
Verhouding man / vrouw in vergelijkbare gemeenteklasse voor 2014: 57% / 43%			

Formatie (28-7-2015)

(excl. Griffie en College B&W)

Afdeling	Factor	01-01-2016 Begroting 2016*	01-01-2015 Begroting 2015
Directie / gemeentesecretaris	fte	1,00	1,00
Staf	fte	5,50	5,38
Veiligheid & Wijkbeheer	fte	34,61	34,79
Ruimte & Samenleving	fte	23,39	19,89
Totale formatie	fte	64,5	61,06

Gemiddelde leeftijd (28-7-2015)

	2015*	2014	2013
Mannen	49,8	49,1	48,1
Vrouwen	46,9	47,2	46,9
Totaal	48,3	48,2	47,5

Gemiddelde leeftijd landelijk binnen gemeenten in 2014: 48,1 jaar

* peildatum 28-7-2015

Ziekteverzuim (excl. zwangerschapsverlof)

	2015*	2014	2013
Verzuimpercentage	4,68%	3,84%	4,07%
Gemiddelde duur (dagen) (geen vng norm)	10,91	10,9	10,02
Verzuimfrequentie	0,76	1,1	1,24

Ziekteverzuimpercentage in vergelijkbare gemeenteklasse voor 2014: 4,4 %

* periode 1-1-2015 t/m 28-7-2015

2.3.6. Verbonden partijen

Inleiding

De paragraaf verbonden partijen moet inzicht geven in de relaties van de gemeente in rechtspersonen waarin bestuurlijke invloed wordt uitgeoefend én financiële belangen gemoeid zijn. Verbonden partijen zijn een manier om een bepaald beleidsvoornemen uit te voeren; het aangaan van verbonden partijen komt altijd voort uit het publiek belang.

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Onder financieel belang wordt verstaan: een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichting niet nakomt.

Ter voldoening aan het bepaalde in de artikelen 1, 5, 9, 15 en 36 van het BBV komen hierna de volgende verbonden partijen aan de orde:

- Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Eindhoven (MRE) te Eindhoven (voorheen SRE);
- Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) te Eindhoven;
- Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) te Eindhoven;
- Stichting i.o. Veiligheidshuis Brabant Zuidoost te Eindhoven;
- Gemeenschappelijke Regeling Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Brabant Zuidoost te Helmond;
- Stichting Bureau Inkoop- en aanbestedingen Zuidoost Brabant (BIZOB) te Oirschot;
- Naamloze Vennootschap Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) te Den Haag;
- Gemeenschappelijke Regeling Dienst Dommelvallei te Mierlo;
- Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorziening de Dommel (WSD) te Boxtel;
- Naamloze Vennootschap Brabant Water te Den Bosch;
- Stichting Beveiliging Bedrijven Ekkersrijt (SBBE) te Son en Breugel;
- Stichting Begraafplaats en Uitvaartcentrum Wolfswinkel te Son en Breugel;
- Stichting Brabants Investeringsfonds Nieuwbouwwoningen (BIFN) te Den Bosch.

In deze paragraaf zal in tabelvorm elke verbonden partij uitgewerkt worden aan de hand van de volgende indelingen:

- Doel en openbaar belang van de verbonden partij;
- Visie op de verbonden partij in relatie tot doelstellingen opgenomen in de begroting en verwacht resultaat: wat zijn de beleidsmatige voornemens en politieke uitgangspunten m.b.t. de samenwerking;
- Veranderingen en ontwikkelingen van de verbonden partij;
- Risico's: welke risico's zijn er bij deelname;
- Afbreukrisico van geen deelname: wat zijn de risico's bij geen deelname;
- Alternatieven voor geen deelname: welke alternatieven zijn er;
- Relatie met programma: welke programma's hebben betrekking op de samenwerking;
- Bestuurlijke betrokkenheid: wie zijn er betrokken bij de samenwerking;
- Bestuurlijke vertegenwoordiging namens de gemeente;
- Frequentie van terugkoppeling naar de raad: frequentie van informatie terugkoppeling;
- Financieel belang: welke kosten horen bij de samenwerking;
- Vermogenspositie en resultaat boekjaar van de verbonden partij.

De volgende afkortingen zijn gebruikt in de uitwerking van de verbonden partijen:

BDU: Brede doel uitkering.

BOR: Bestuurlijk overleg randgemeenten.

DB: Dagelijks bestuur.

GR: Gemeenschappelijke regeling.

NV: Naamloze Vennootschap

WGR+: Verplichte samenwerking voor gemeenten in een stedelijke regio

GR Metropoolregio Eindhoven (MRE) te Eindhoven (voorheen SRE)	
Doel en openbaar belang	Per 1 januari 2015 is de Metropoolregio Eindhoven actief. Het doel van deze samenwerking is het behouden en het verstevigen van de internationale concurrentiepositie en spitst zich toe op de behartiging van de gezamenlijke belangen op de thema's economie, mobiliteit en ruimte.
Visie op de verbonden partij en verwacht resultaat	<p>De regio wordt bestuurd op verschillende overheidsniveaus (lokaal, subregionaal en regionaal) en er wordt steeds geschakeld tussen de verschillende niveaus. De samenwerking vindt niet alleen plaats op de schaal van de 21 gemeenten, maar ook op subregionaal niveau. Flexibele samenwerkingsverbanden, die gebaseerd zijn op gelijklopende belangen van de deelnemers, worden steeds belangrijker.</p> <p>Daarnaast kan de metropoolregio op tijdelijke thema's de gezamenlijke belangen zowel van alle gemeenten als van enkele gemeenten behartigen.</p> <p>Door deze samenwerking wordt niet alleen een kostenbesparing gerealiseerd, maar worden de (ontwikkelings)mogelijkheden van de (sub)regio('s) beter benut.</p> <p>Samen met andere overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties worden de thema's economie, ruimte en mobiliteit verkend en wordt de regionale strategie bepaald.</p>
Veranderingen en ontwikkelingen	De Metropoolregio is na een intensief omvormingstraject op 1 januari 2015 gestart. De WGR+ is op deze datum ook afgeschaft. Daarmee is de vervoersautoriteit overgegaan naar de provincie. Onduidelijk is nog of deze daar blijft of door de provincie naar de regio worden gedelegeerd. Eind 2016 vindt er een evaluatie plaats.

Risico's	Met de instelling van de Metropoolregio Eindhoven is ook het aantal taken dat in regionaalverband wordt uitgevoerd verminderd. De overgebleven taken zijn anders georganiseerd. Middels werkplaatsen en gesprekstafels wordt op inhoud samengewerkt. De terugkoppeling van deze werkplaatsen en gesprekstafels gebeurt in het Regionaal Overleg. De terugkoppeling naar de gemeenteraden is nog niet optimaal. Om hierin te voorzien wordt de Raadstafel21 ingericht, met daarin vertegenwoordigers uit alle gemeenteraden. Alle gemeenteraden leveren 2 raadsleden die hierin participeren. Of deze maatregel zorgt voor betere terugkoppeling kan niet van te voren worden ingeschat.			
Afbreukrisico van geen deelname	Het risico is dat de gemeente Son en Breugel zich buiten sluit als zij niet deelneemt aan de Metropoolregio. De Metropoolregio is een belangenbehartiger van de regio en weet ook middelen bij anderen (veelal via cofinanciering) los te krijgen.			
Alternatieven voor geen deelname	Naast de Metropoolregio zijn er allerlei andere vormen van (gemeentelijke) samenwerking mogelijk. Zo is op subregionaal vlak een convenant gesloten met de gemeente in het stedelijk gebied van Eindhoven			
Relatie met programma	Programma 1: Bestuurlijke en economische zaken;			
Bestuurlijke betrokkenheid	Er is een algemeen bestuur, bestaande uit één bestuurder uit elk van de 21 gemeenten. Uit dit algemeen bestuur vormt zich een dagelijks bestuur van 3 personen, voor een periode van telkens 4 jaar.			
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: lid: J.P. Frenken (wethouder), plv. lid: R. Visser (wethouder).			
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Jaarlijks wordt de begroting van de Metropoolregio aan de raad ter instemming voorgelegd. Daarnaast vindt er incidenteel terugkoppeling plaats als onze vertegenwoordigers bij de Metropoolregio dit wenselijk achten.			
Financieel belang	Opsplitsing bijdrage:		2015	2016
	MRE			
	•	Algemene bijdrage	69.811	
	•	Regionale opgaven		59.481
	•	SRE Stimuleringsfonds	57.699	58.076
	•	Brainport Development	32.671	32.715
	•	Oud SRE	2.271	
	Streekarchief (RHCE)			
	•	Opslag en beheer	27.833	26.157
	•	Toezicht	13.942	12.783
•	Openbaarheid	16.991	13.955	
	Totaal	221.218	203.167	
Vermogenspositie en resultaat boekjaar		2014	2015	2016
			Prognose excl. jaarresultaat 2014	Prognose excl. jaarresultaat 2014
	Eigen vermogen	6.900.000	6.358.180	5.514.580
	Vreemd vermogen	188.000.000	Niet bekend	Niet bekend
	Resultaat boekjaar	541.000	Niet bekend	Niet bekend

GR Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) te Eindhoven			
Doel en openbaar belang	<p>De ODZOB is opgericht om een verdere verbetering tot stand te brengen in:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de dienstverlening bij de uitvoering van de vergunningverlening, toezicht- en handhavingstaken; • de kwaliteit en veiligheid van de werk- en leefomgeving, zodat het aantal calamiteiten en milieudelicten afneemt. 		
Visie op de verbonden partij en verwacht resultaat	De ODZOB heeft een relatie met de partners in de GR en andere opdrachtgevers die wordt gekenmerkt door bereikbaarheid, beschikbaarheid, snelheid en betrouwbaarheid waar het gaat om de levering van diensten en producten, de beantwoording van vragen en het voldoen aan verzoeken betreffende de fysieke leefomgeving.		
Veranderingen en ontwikkelingen	ODZOB streeft er naar om in de toekomst voor alle deelnemers de brede WABO taken te gaan uitvoeren. De vereiste kwaliteitseisen in de toekomst zouden daartoe de noodzaak zijn. Een deel van de deelnemers ziet mogelijkheden in andere vormen van samenwerking om dit te bereiken.		
Risico's	Indien de omzet achterblijft bij de verwachtingen zijn alle deelnemers aan de GR daarvoor (financieel) verantwoordelijk. Omdat het gemeentelijk werkprogramma slechts een klein onderdeel vormt van het totale uitvoeringsprogramma van de ODZOB is de individuele invloed van de gemeente(n) daardoor vrij beperkt.		
Afbreukrisico van geen deelname	Deelname voor wat betreft het basistakenpakket is wettelijk verplicht. Dit geldt niet voor de (incidentele) verzoektaken. ODZOB is er echter op ingericht om ook de uitvoering van verzoektaken voor haar rekening te nemen. Indien dit niet gebeurt is het financieel risico als gevolg daarvan voor de deelnemers van de GR.		
Alternatieven voor geen deelname	Zoals gezegd is de deelname voor wat betreft het basistakenpakket wettelijk verplicht. Voor de uitvoering van de verzoektaken zou ook de samenwerking in Dienst Dommelvallei mogelijkheden kunnen bieden voor zover dit nodig mocht zijn. Deels gebeurt dit overigens ook al, o.a. m.b.t. de voorbereiding		
Relatie met programma	Programma 9: Milieu en duurzaamheid; Programma 10: Ruimtelijke inrichting.		
Bestuurlijke betrokkenheid	De gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De-Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre en de provincie Noord-Brabant zijn de deelnemers. Te zijner tijd kunnen ook waterschappen en het Rijk toetreden tot de regeling.		
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: lid: drs. J.F.M. Gaillard (burgemeester), plv. lid: R. Visser (wethouder).		
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Jaarlijks voor wat betreft de begroting en rekening. Incidenteel voor wat betreft mogelijke aanpassingen van de Gemeenschappelijke Regeling.		
Financieel belang		2015	2016
	Landelijke basistaken	60.844	73.716
	Verzoektaken	113.817	90.565
	Collectieve taken	14.169	13.937
	Intensiveringsbudget		7.722
	Totaal	188.830	185.940

	Gestart 2013	2014	2015	2016
Vermogenspositie en resultaat boekjaar			prognose	prognose
	Eigen vermogen	1.033.316	1.112.000	1.290.000
	Vreemd vermogen	6.754.377	5.255.000	3.755.000
	Resultaat boekjaar	631.194	79.000	178.000

GR Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) te Eindhoven

Doel en openbaar belang	<p>De Veiligheidsregio (VRBZO) behartigt de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van: brandweezorg, ambulancezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing en de gemeenschappelijke meldkamer, door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adequaaf te reageren op spoedeisende hulpvragen van burgers, instellingen en bedrijven; • Het organiseren en coördineren van geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen; • Het voorkomen en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar en/of ongevallen bij brand en alles wat hiermee verband houdt. Ook de coördinatie van de werkzaamheden op dit gebied behoort tot de taak van het VRBZO; • Het organiseren, coördineren en uitvoeren van ambulancezorg, de bijbehorende procesregistratie en het bevorderen van adequate opname van zieken en ongeval slachtoffers in ziekenhuizen of andere instellingen voor intramurale zorg; • Het ondersteunen van de hulpverlening door gemeenten.
Visie op de verbonden partij en verwacht resultaat	Op regionale schaal werken aan een veilige leefomgeving voor mensen die er wonen en verblijven. Professionele hulp verlenen als het nodig is. Waarborgen creëren voor fysieke veiligheid en voorbereidingen treffen voor rampenbestrijding en crisisbeheersing.
Veranderingen en ontwikkelingen	<p>De gemeentelijke brandweer is per 1 januari 2014 overgegaan naar de Veiligheidsregio conform de Wet veiligheidsregio's. De gemeenschappelijke regeling is hierop aangepast. Met behulp van een toekomstvisie brandweezorg is een grote inspanning verricht om bestuurlijke overeenstemming te krijgen over het niveau van basisbrandweezorg voor de regio. In het in 2015 vastgestelde beleidsplan 2015-2019 is onder meer bepaald dat VRBZO de uitgangspunten voor repressief brandweeroptreden vastlegt in één regionale werkmethode (personeels- en materieelplan). Daarnaast zit Wijkbeheer samen met de Brandweerkazerne in een combigebouw.</p> <p>Met de overgang naar de veiligheidsregio is de kazerne verkocht en is voor de gemeenschappelijke ruimten binnen het gebouw een VVE opgericht.</p>
Risico's	De Veiligheidsregio maakt naar aanleiding van de bestuurlijk vastgestelde Toekomstvisie brandweezorg een implementatieplan. De afgesproken bezuinigingen worden hierin uitgewerkt.
Afbreukrisico van geen deelname	Deelname is een wettelijke plicht (Wgr, Wvr).
Alternatieven voor geen deelname	Geen alternatieven.
Relatie met programma	Programma 3: Veiligheid en handhaving.

Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname door 21 gemeenten uit de regio Zuidoost Brabant.		
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: lid: drs. J.F.M. Gaillard (burgemeester).		
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Terugkoppeling vindt plaats wanneer zich belangrijke ontwikkelingen voordoen. Daarnaast passeren al die stukken de gemeenteraad die gaan over beleid, begroting en toekomstige ontwikkelingen in de Veiligheidsregio.		
Financieel belang	De deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling waarborgen de betaling van rente en aflossing van de door de Veiligheidsregio onder goedkeuring van gedeputeerde staten gesloten geldleningen volgens door het algemeen bestuur vast te stellen regels en naar evenredigheid van het aantal inwoners van iedere gemeente van het desbetreffende kalenderjaar en indien de geldschieters dit wensen onder het doen van afstand van de voorrechten, welke de wet aan borgen toelaat.		
		2015	2016
	Gemeentelijke bijdrage	789.072	783.247
	Bijdr. piketregeling oranje	6.265	6.363
	Bijdr. gemeentelijke rampenbestrijding		1.346
	Bijdr. gemeentelijke bevolkingszorg	1.325	696
	Totaal	796.262	791.652
Vermogenspositie en resultaat boekjaar		2014	2015
			Niet bekend
	Eigen vermogen	7.300.000	
	Vreemd vermogen	28.800.000	
	Resultaat boekjaar	3.400.000	

Stichting i.o. Veiligheidshuis Brabant Zuidoost te Helmond	
Doel en openbaar belang	<p>Het is van belang om onderscheid te maken tussen het Veiligheidshuis als professionele netwerkorganisatie en het Veiligheidshuis als facilitator voor ketenpartners.</p> <p>Het landelijk kader richt zich specifiek op het veiligheidshuis als netwerkorganisatie van verschillende partners in de zorg-, de strafrechtketen en gemeenten, gericht op een ketenoverstijgende persoons-, systeem- en gebiedsgerichte aanpak van, of advisering rondom, complexe problematiek.</p> <p>In de rol van facilitator biedt de netwerkorganisatie aan ketenpartners de mogelijkheid om werkplekken te huren in een kantoor.</p> <p>Het Veiligheidshuis Brabant-Zuidoost is in de kern een smalle organisatie. Haar professionaliteit ligt op het gebied van procesregie, advisering en informatievoorziening.</p>
Visie op de verbonden partij en verwacht resultaat	<p>Het Veiligheidshuis richt zich op het bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit door recidive en maatschappelijke uitval te voorkomen. Hierbij ligt de focus niet alleen op bestaande overtreeders van de wet, maar ook op individuen of groepen met groot risico op afglijden richting crimineel en ernstig overlastgevend gedrag.</p> <p>Het Veiligheidshuis vormt als netwerk een belangrijke schakel, niet alleen in de verbinding tussen straf en zorg, maar ook met de bestuurlijke component door de regierol en participatie van gemeenten.</p>

	De meerwaarde van de samenwerking zit in de ketenoverstijgende aanpak die de afzonderlijke aanpakken versterkt. Daarbij behouden alle partners hun eigen (wettelijke) verantwoordelijkheden.		
Veranderingen en ontwikkelingen	<p>In 2014 heeft het Veiligheidshuis definitief de weg ingeslagen van het voeren van procesregie op complexe casuïstiek de methode van Casus op Maat (COM-zaken). Daarvoor vormen de uitgangspunten van het Landelijk kader Veiligheidshuizen de basis. De ontwikkeling om te komen tot schaalvergroting op Oost-Brabantniveau (met vier locaties) is vooralsnog on-hold gezet.</p> <p>In de strategische agenda van het Veiligheidshuis (vastgesteld in oktober 2014) is er aandacht voor de verbinding tussen de lokale zorg/sociale keten en de meer centrale georganiseerde strafketen. De komende maanden/jaar komen de transities in een transformatiefase, waarin het van groot belang is om de contacten met het Veiligheidshuis verder aan te halen en te verankeren.</p> <p>In 2015 is voorgesteld om een samenwerkingsovereenkomst aan te gaan en een stichting op te richten. De 21 gemeenteraden zijn in de gelegenheid gesteld om hierop zienswijze in te dienen. Eind 2015 zal een hierover een besluit worden genomen door het bestuur.</p> <p>Voor 2015 heeft het bestuur een werkbegroting opgesteld. Na de samenvoeging van de twee veiligheidshuizen in de regio is besloten om naar een verdeelsystematiek te gaan. Dit heeft geleid tot een lagere bijdrage per gemeente in 2015 en 2016. Voorgesteld is om in 2017 de verdeelsleutel opnieuw te bezien omdat er dan een aantal jaren ervaring is opgedaan met de aanpak van complexe casuïstiek.</p>		
Risico's	Onduidelijk is wat de gevolgen zijn wanneer één (of meerdere) van de 21 gemeenten (Veiligheidshuis Brabant-Zuidoost) niet gaat deelnemen aan het Veiligheidshuis.		
Afbreukrisico van geen deelname	Er kan dan geen gebruik worden gemaakt van de voordelen die het Veiligheidshuis kan bieden, zoals informatie, expertise en menskracht. Het risico bestaat ook dat de bijdrage per gemeente wordt verhoogd. Bepaalde organisaties hebben ook aangegeven geen capaciteit te hebben om deel te nemen aan overlegstructuren in alle afzonderlijke gemeenten.		
Alternatieven voor geen deelname	De gemeente moet dan zelf meer regelen en kan geen beroep meer doen op inbreng van bepaalde maatschappelijke instanties. Hierdoor wordt de informatiedeling beperkt.		
Relatie met programma	Programma 3: Veiligheid en handhaving;		
Bestuurlijke betrokkenheid	Op strategisch niveau is een vertegenwoordiging van bestuurders uit gemeenten verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van de netwerkorganisatie. Hierbij worden de portefeuillehouders veiligheid, zorg en jeugd betrokken.		
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Dagelijks bestuur: lid: Mr. M.M.D.Vermue-Vermue (burgemeester gemeente Cranendonck) en wethouder P. Weijmans (wethouder gemeente Nuenen c.a.) namens de gemeenten die behoren tot het basisteam Dommelstroom.		
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Er vindt incidenteel terugkoppeling plaats, bijvoorbeeld wanneer er meer duidelijkheid is over de ontwikkelingen om te komen tot één veiligheidshuis Oost-Brabant.		
Financieel belang	De gemeente heeft voor de komende jaren een bedrag van € 5.177,- begroot.		
	Gemeentelijke bijdrage	2015	2016
		3.810	5.177

Vermogenspositie en resultaat boekjaar	Voor het jaar 2015 zijn de beide centrumgemeenten (Eindhoven en Helmond) verantwoordelijk voor de financiële jaarrekening, ieder voor hun subregio (regio Eindhoven en Peelregio). Son en Breugel valt onder de subregio Eindhoven. Het verwachte resultaat voor 2015 en 2016 van het Veiligheidshuis bedraagt € 167.594,-. Conform het beoogde principe van de nieuwe Samenwerkingsovereenkomst (artikel 16, lid 3) zal € 41.939,- worden toegevoegd aan de reserves van het Veiligheidshuis. Onder voorbehoud wordt het overige deel van het batig saldo (€ 125.655,-) geretourneerd aan de deelnemende gemeenten conform de doorbelastingsmethodiek voor de gemeentelijke bijdrage.
--	--

GR Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) Brabant Zuidoost te Helmond	
Doel en openbaar belang	Het in stand houden van de GGD om daarmee de gezondheid van de bevolking en preventie van ziekten te bevorderen, alsmede snelle interventies op het gebied van gezondheid te verzorgen. Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten en uitvoering van de wettelijke gemeentelijke taken op het gebied van de (openbare) gezondheid(szorg). Financiering o.b.v. bijdrage deelnemende gemeenten, bijdragen zorgverzekeraars, (waaronder ambulancehulpverlening) en bijdragen particulieren.
Visie op de verbonden partij en verwacht resultaat	De gemeente kan profiteren van de professionele kennis en voorzieningen welke de GGD bezit en door de gemeente niet zelfstandig in stand gehouden kunnen worden. Tevens wordt door de samenwerking met de regiogemeenten een schaalgrootte bereikt die een efficiënte en effectieve aanpak mogelijk maakt tegen zo laag mogelijke kosten. Een positieve bijdrage aan de gezondheid van de inwoners van onze gemeente en uitvoering van tal van wettelijke taken.
Veranderingen en ontwikkelingen	Met de GGD zijn nieuwe afspraken gemaakt over de wijze van indexering van het beschikbaar te stellen budget. Vanaf 2012 wordt gebruik gemaakt van het door het CPB berekende indexcijfer voor de consumptieve overheidsbestedingen dat jaarlijks in maart bekend wordt gemaakt. Deze index wordt toegepast voor zowel de personele als overige exploitatielasten waarbij geen nacalculatie meer zal plaatsvinden. Daarnaast is er op aangedrongen om in het kader van de noodzakelijke bezuinigingen een vervolg in te zetten op het traject waarbij de taken van de GGD opnieuw onder de loep genomen zullen worden om tot nieuwe afspraken te komen over de invulling van zowel de wettelijke taken als de door de individuele gemeenten afgenomen contracttaken.
Risico's	De door de gemeenten in 2010 opgelegde bezuiniging voor het jaar 2012 van 10% werd deels ingevuld door efficiënter werken en toepassen van het "nieuwe werken". Deze bezuinigingen hebben geleid tot frictiekosten die in enkele jaren moeten worden teruggebracht. Binnen de regio loopt een onderzoek naar het onderbrengen van de totale jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar. Momenteel voeren Zuidzorg en De Zorgboog de jeugdgezondheidszorg voor de 0-4 jarigen uit en de GGD voor 4-19 jarigen. Wanneer de jeugdgezondheidszorg bij een andere partij dan de GGD wordt ondergebracht, heeft dat ingrijpende gevolgen voor de bedrijfsvoering van de GGD. De jeugdgezondheidszorg is namelijk een van de belangrijkste pijlers van de GGD. Het ambulancevervoer dat momenteel door de GGD wordt uitgevoerd in opdracht van de zorgverzekeraars wordt opnieuw aanbesteed. Wanneer de GGD deze dienst niet behoudt heeft dat gevolgen voor de exploitatie en met name voor de overheadkosten.
Afbreukrisico van geen deelname	Geen behartiging van onze belangen op dit gebied en niet kunnen voldoen aan wettelijke verplichtingen waaronder het in stand houden van

	<p>een GGD. Het uitvoeren van de Wet Publieke Gezondheid is een wettelijke taak. Als individuele gemeente in de omvang van Son en Breugel kan deze taak onmogelijk tegen dezelfde kosten uitgevoerd worden.</p>		
Alternatieven voor geen deelname	<p>Het zoeken naar andere instanties (andere GGD) die uitvoering kunnen geven aan onze wettelijke taken op het gebied van openbare gezondheidszorg.</p>		
Relatie met programma	<p>Programma 8: Gezondheidszorg en Wmo.</p>		
Bestuurlijke betrokkenheid	<p>De volgende gemeenten behoren tot het werkgebied van de GGD Brabant Zuidoost: Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen, Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. In dit gebied wonen ca. 750.000 mensen.</p>		
Bestuurlijke vertegenwoordiging	<p>Algemeen bestuur: lid: J.P. Frenken (wethouder); plv.lid: R. Visser (wethouder).</p>		
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	<p>Er vindt in ieder geval terugkoppeling plaats bij de vaststelling van de begroting en wijzigingen daarvan en verder incidenteel als onze vertegenwoordiger bij de GGD dit wenselijk acht.</p>		
Financieel belang	Gemeentelijke bijdrage per inwoner inclusief bijdrage sociaal plan reorganisatie.	2015	2016
		244.824	260.871
Vermogenspositie en resultaat boekjaar		2014	2015
			prognose
	Eigen vermogen	2.300.000	2.122.000
	Vreemd vermogen	12.600.000	12.715.000
	Resultaat boekjaar	138.000	nihil

Stichting Bureau Inkoop- en aanbestedingen Zuidoost Brabant (BIZOB) te Oirschot

Doel en openbaar belang	<p>Inkoopuitgaven maken een zeer groot deel uit van de jaarlijkse begroting. Door samenwerking kunnen gemeenten hun inkoop professionaliseren. Daarnaast vertaalt de kwaliteit van inkoop zich direct in de kwaliteit van producten, diensten en werken. Integer en efficiënt inkopen heeft een positieve uitstraling naar burgers, het bedrijfsleven en de eigen medewerkers. Goed ingerichte inkoopprocessen vergroten het vertrouwen van de samenleving in de manier waarop gemeenschapsgeld wordt besteed.</p>
Visie op de verbonden partij en verwacht resultaat	<p>De Aanbestedingswet 2012 (Aw 2012) laat voldoende ruimte over om eigen beleid te voeren op het gebied van inkopen en aanbesteden. Het inkoop- en aanbestedingsbeleid waarborgt de naleving van wet- en regelgeving, een doelmatige inkoop en bestuurlijke integriteit. Het inkoopbeleid gaat uit van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur: openheid, objectiviteit en zorgvuldigheid. Door gebruik te maken van objectieve voorwaarden, kunnen gemeenten de keuze voor een leverancier verantwoorden. Deze helderheid biedt ook voordelen voor ondernemers, die weten waar ze aan toe zijn.</p>

Veranderingen en ontwikkelingen	De Aw 2012, die in werking is getreden op 1 april 2013, vormt samen met het Aanbestedingsbesluit en de Gids Proportionaliteit het wettelijk kader voor alle inkoop en aanbestedingen, ook onder de Europese aanbestedingsdrempels. Daarnaast bestaan er nog een aantal aanvullende regelingen, zoals het ARW 2012 (Aanbestedingsreglement Werken), de Richtsnoeren voor Leveringen en Diensten en de Klachtenregeling. Bij of krachtens de Aw 2012 worden een aantal zaken geregeld die nieuw zijn ten opzichte van eerdere regelgeving. De belangrijkste wijzigingen zijn wellicht de tot dwingend rechtelijke bepalingen verheven eisen over proportionaliteit, aan inschrijvingen en aan contractvoorwaarden, de bepalingen over niet-samenvoegen en verplicht splitsen van opdrachten en de bepalingen die betrekking hebben op het beperken van de kosten van het deelnemen aan een aanbesteding.		
Risico's	Door deel te nemen aan BIZOB wordt het risico op juridische procedures door onjuiste inkoop- en aanbestedingstrajecten verkleind.		
Afbreukrisico van geen deelname	De aansluiting bij BIZOB is een keuze voor continuïteit in organisatorische en personele zin voor de invulling van de inkoopfunctie. Naast het mislopen van de mogelijk gunstigere prijzen en/of hogere kwaliteit, ligt er een afbreukrisico op gebied van efficiencyverbetering, rechtmatigheid en een versterking van de expertise.		
Alternatieven voor geen deelname	In plaats van aansluiting bij BIZOB kan ook gekozen worden voor het volledig intern invullen van de inkoopfunctie. Daarnaast kan een commercieel inkoopbureau worden ingehuurd om gelijksoortige ondersteuning te bieden.		
Relatie met programma	Afhankelijk van op welk gebied er inkoop- en aanbestedingstrajecten lopen heeft BIZOB betrekking op alle programma's.		
Bestuurlijke betrokkenheid	Naast de gemeente Son en Breugel zijn nog 21 andere gemeenten en 3 samenwerkingsverbanden in de regio verbonden aan de stichting.		
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Algemeen Bestuur: lid: M.A.J.M. Schalkx (gemeentesecretaris/algemeen directeur) en R. Visser (wethouder).		
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Terugkoppeling vindt plaats richting college.		
	Gebaseerd op het aantal afgenomen dagen.	2015	2016
	2015 en 2016: 168 dagen x voorlopig bedrag van € 540,- per dag.	90.720	90.720
		2014	2015
			2016
		Niet bekend	Niet bekend
Vermogenspositie en resultaat boekjaar	Eigen vermogen	1.314.742	
	Vreemd vermogen	323.831	
	Resultaat boekjaar	591.595	

NV Bank Nederlandse Gemeenten te Den Haag					
Doel en openbaar belang	De BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.				
Visie op de verbonden partij en verwacht resultaat	De BNG Bank biedt een compleet pakket van financiële diensten met faciliteiten voor elektronisch betalingsverkeer, rekening-courant, financieren en beleggen, treasury en aanvullende adviesdiensten. De organisatie is gebaseerd op korte lijnen en centrale bundeling van kennis, zodat er altijd snel en adequaat oplossingen kunnen worden aangedragen voor alle bankzaken.				
Veranderingen en ontwikkelingen	De strategie van de BNG Bank is met de klant mee te bewegen. Dit wordt gedaan door met diensten op maat in te spelen op de veranderende behoeften van de klanten. De financiële diensten omvatten kredietverlening, advies, betalingsverkeer, elektronisch bankieren en vermogensbeheer en gebiedsontwikkeling. De BNG Bank participeert ook in publiek-private samenwerking.				
Risico's	De BNG Bank is na de Staat een van de grootste emittenten van Nederland. Het door de bank uitgegeven schuld papier heeft een credit rating AAA van Moody's, en AA+ van Standard & Poor's en AA+ van Fitch.				
Afbreukrisico van geen deelname	n.v.t.				
Alternatieven voor geen deelname	n.v.t.				
Relatie met programma	Programma 11: Algemene dekkingsmiddelen; Financieringsparagraaf.				
Bestuurlijke betrokkenheid	De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen, die zij bezitten (een stem per aandeel)				
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Als aandeelhouder: Drs. J.F.M. Gaillard (burgemeester).				
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Bijzondere ontwikkelingen worden via rapportages teruggekoppeld.				
Financieel belang	De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. De gemeente Son en Breugel bezit 29.991 aandelen à € 2,50 zijnde in totaal € 74.978,-.				
	De dividenduitkering is afhankelijk van de resultaten. Hierbij streeft de BNG Bank niet naar een maximaal, maar naar een redelijk rendement op het eigen vermogen.				
	Gezien de aanhoudende onzekerheden acht de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2015.				
	Het dividend wordt jaarlijks uitgekeerd en heeft betrekking op het voorafgaande boekjaar.		2015	2016	
			17.095	17.095	
Vermogenspositie en resultaat boekjaar			2014	2015	
				2016	
				Niet bekend	Niet bekend
	Eigen vermogen	3.582.000.000			
	Vreemd vermogen	149.891.000.000			
Resultaat boekjaar	126.000.000				

GR Dienst Dommelvallei te Mierlo				
Doel en openbaar belang	Dienst Dommelvallei is het samenwerkingsverband van de gemeenten Geldrop-Mierlo, Nuenen en Son en Breugel. In deze dienst zijn de bedrijfsvoeringstaken financiën, belastingen, personeel & organisatie, informatievoorziening en planning en control voor de drie gemeenten ondergebracht. Daarnaast hebben de gemeenten Son en Breugel en Nuenen de taken met betrekking tot werk en inkomen en dienstverlening in Dienst Dommelvallei ondergebracht.			
Visie op de verbonden partij en verwacht resultaat	Bij de vorming van Dienst Dommelvallei is aangegeven dat de dienst moet leiden tot: meer kwaliteit, minder kwetsbaarheid, minder kosten en goed werkgeverschap.			
Veranderingen en ontwikkelingen	Dienst Dommelvallei stimuleert de samenwerking met en tussen de deelnemende gemeenten. Uitgangspunt is dat met de huidige collegiale houding van de partners er op diverse terreinen harmonisatie afspraken gemaakt worden. Bij harmonisatiewensen en nieuwe ontwikkelingen wordt in een zo vroeg mogelijk stadium gezamenlijk afgestemd binnen de structurele overlegvormen tussen portefeuillehouders, gemeentesecretarissen en managementteams. Het jaar 2016 staat onder andere in het teken van de uitkomsten en uitwerking van de Evaluatie Dienst Dommelvallei 2014-2016. Eind 2015 wordt gestart met de evaluatie van de eerste twee operationele jaren. Aan de hand van de evaluatie wordt bestuurlijk besloten of en op welke terreinen de dienst zal verbreden of verdiepen.			
Risico's	Te hoge verwachtingen en te snel resultaat willen zien. Dienst Dommelvallei zal de tijd moeten krijgen om zichzelf te bewijzen. Daarbij zal een balans gezocht moeten worden tussen enerzijds dienstverlening aan de individuele deelnemers en efficiency en kwaliteit aan het totaal anderzijds			
Afbreukrisico van geen deelname	Bij geen deelname kunnen geen resultaten van de samenwerking behaald worden.			
Alternatieven voor geen deelname	De werkzaamheden weer zelf als gemeente oppakken of in andere verbanden samenwerkingsmogelijkheden gaan zoeken.			
Relatie met programma	Programma 1: Bestuurlijke en economische zaken.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Dienst Dommelvallei is een samenwerkingsverband van Geldrop-Mierlo, Nuenen en Son en Breugel.			
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Het Algemeen Bestuur (AB) bestaat uit drie leden per college van de deelnemers. J.F.M. Gaillard (burgemeester), J.P. Frenken (wethouder) en R. Visser (wethouder) namens Son en Breugel. Het AB wijst uit zijn midden een voorzitter, die tevens voorzitter is van het Dagelijks Bestuur (DB). Het DB bestaat uit de voorzitter, een collegelid uit het AB per deelnemer en de gemeentesecretarissen van de deelnemers. J.F.M. Gaillard is voorzitter van het DB.			
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Jaarlijks wordt de begroting van Dienst Dommelvallei ter zienswijze aan de gemeenteraden voorgelegd. De jaarrekening wordt jaarlijks ter kennisname naar de deelnemers gezonden.			
Financieel belang		2014	2015	2016
	Gemeentelijke bijdrage	3.263.808	3.479.211	3.525.597
Vermogenspositie en resultaat boekjaar	Het behaalde resultaat wordt via de afgesproken verdeelsleutel verrekend met de drie gemeenten. Mede dankzij het kostenbewust en efficiënt werken is in 2014 het aanzienlijk positief rekeningresultaat van € 778.635,- tot stand gekomen. Voor Son en Breugel is de restitutie € 189.146,- waarvan € 37.774,- gereserveerd wordt bij Dienst Dommelvallei voor Personeel en Organisatie en € 46.855,- bij de gemeente Son en Breugel voor I&A.			

GR Werkvoorziening de Dommel (WSD) te Boxtel

Doel en openbaar belang	De WSD heeft tot doel de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (WSW). Ter realisering van deze doelstelling draagt zij ook zorg voor de re-integratie van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt voor gemeentelijke opdrachtgevers. Naast de uitvoering van de WSW voert WSD ook voor gemeenten re-integratietrajecten uit voor de Participatiewet. WSD draait structureel met een positief financieel resultaat. Dit betekent dat de deelnemende gemeenten slechts een kleine gemeentelijke bijdrage (bestuurskosten) hoeven te betalen om de exploitatie sluitend te krijgen.			
Visie op de verbonden partij en verwacht resultaat	De WSD is een uitvoeringsorganisatie van de WSW en kan voor alle inwoners met een grote achterstand op de arbeidsmarkt een rol vervullen.			
Veranderingen en ontwikkelingen	De WSW is per 1-1-2015 opgehouden te bestaan (er vindt geen nieuwe instroom plaats). De zittende doelgroep blijft gebruik maken van de WSW. Er vindt gemiddeld jaarlijks 6% uitstroom plaats van de doelgroep.			
Risico's	De WSD zal een meerjarenbegroting moeten gaan opstellen die uit blijft gaan van een positief financieel resultaat. Mocht dit niet lukken dan liggen de financiële gevolgen hiervan bij de deelnemende gemeenten.			
Afbreukrisico van geen deelname	Hoog (bestuurlijk maar ook financieel als je in deze fase zou besluiten om niet meer te deel te nemen aan de gemeenschappelijke regeling).			
Alternatieven voor geen deelname	Aansluiten bij andere gemeenschappelijke regeling of inkoop van diensten.			
Relatie met programma	Programma 7: Sociale zaken (participatiewet).			
Bestuurlijke betrokkenheid	Naast de gemeente Son en Breugel nemen nog 10 andere gemeenten in de regio deel in de gemeenschappelijke regeling.			
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Algemeen bestuur: lid: J.C. Bijlsma (raadslid) en J.P. Frenken (wethouder); plv.lid: dhr. T.A.M. Groenemans (vervanger J.P. Frenken) en M.J.A. van Beek (vervanger J.C. Bijlsma) Dagelijks bestuur: lid: J.P. Frenken (wethouder).			
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Bestuurlijke vertegenwoordiging koppelt terug aan de raad en in de financiële cyclus van de gemeente (Begroting, Jaarrekening en bestuurlijke rapportages) wordt hierover een terugkoppeling gegeven.			
Financieel belang	Naast de bestuurskosten zijn er nog kosten voor 49,30 geplaatste werknemers afkomstig uit Son en Breugel omgerekend naar plaatsingen van 36 uur per week. Voor een groot deel wordt hiervoor ook een bijdrage van het Rijk ontvangen. Voor 2016 gaat het om een bedrag van € 1.143.442,-.			
			2015	2016
	Bestuurskosten		5.693	5.746
Vermogenspositie en resultaat boekjaar		2014	2015	2016
			prognose	prognose
	Eigen vermogen	22.772.000	23.872.000	24.972.000
	Vreemd vermogen	4.634.000	4.634.000	4.634.000
	Resultaat boekjaar	3.966.000	1.100.000	1.100.000

NV Brabant Water te Den Bosch

Doel en openbaar belang	<p>Brabant Water is het drinkwaterbedrijf dat aan 2,5 miljoen inwoners en bedrijven in Noord-Brabant drinkwater levert en ervoor zorgt dat de klanten altijd en overal in Brabant kunnen rekenen op zuiver en veilig drinkwater. Een verantwoordelijke taak, waarnaar gehandeld wordt. Brabant Water streeft niet naar winst, maar wel naar de beste kwaliteit en dienstverlening.</p> <p>Brabant Water biedt naast drinkwater ook water op maat en gespecialiseerde diensten en advies aan.</p>			
Visie op de verbonden partij en verwacht resultaat	<p>Brabant Water is als drinkwaterbedrijf primair verantwoordelijk voor het waarborgen van de continuïteit van de waterlevering in haar voorzieningsgebied en de kwaliteit en druk van het geleverde drinkwater.</p>			
Veranderingen en ontwikkelingen	<p>Brabant Water levert water uit de beste bronnen en doet er daarbij alles aan om dat ook voor de toekomst veilig te stellen door goed te zorgen voor de waterwingebieden. Er wordt gewerkt met moderne techniek en actieve zorg voor de omgeving. Belangrijke thema's daarbij zijn duurzaamheid, gezondheid en veiligheid.</p>			
Risico's	n.v.t.			
Afbreukrisico van geen deelname	n.v.t.			
Alternatieven voor geen deelname	n.v.t.			
Relatie met programma	n.v.t.			
Bestuurlijke betrokkenheid	n.v.t.			
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Als aandeelhouder: drs. J.F.M. Gaillard (burgemeester).			
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Geen terugkoppeling.			
Financieel belang	De gemeente heeft een belang in Brabant Water NV. van 14.982 aandelen à € 0,10 (totaal € 1.498).			
Vermogenspositie en resultaat boekjaar		2014	2015	2016
			Niet bekend	Niet bekend
	Eigen vermogen	483.813.000		
	Vreemd vermogen	415.793.000		
	Resultaat boekjaar	30.071.000		

Stichting Beveiliging Bedrijven Ekkersrijt (SBBE) te Son en Breugel

Doel en openbaar belang	<p>De doelstellingen van de SBBE zijn als volgt geformuleerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het bevorderen van de veiligheid in het algemeen en meer speciaal het bevorderen van ongestoord gebruik van hun goederen door de gerechtigden, alles op het bedrijvenpark Ekkersrijt en omgeving • Het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn. • De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door het aanbieden van een pakket van beveiligingsmiddelen en – maatregelen. Dit pakket is gezamenlijk en in samenwerking met de beveiligingsbranche samengesteld door de gemeente Son en Breugel, de Nationale Politie, bastisteam Dommelstroom en de gebruikers van bedrijventerreinen.
-------------------------	---

Visie op de verbonden partij en verwacht resultaat	De gemeente Son en Breugel verwacht van de SBBE dat zij de veiligheid op het industriepark Ekkersrijt zo optimaal mogelijk waarborgt door het treffen van maatregelen, in eerste instantie gericht op de aangesloten ondernemingen. De stichting SBBE moet zichzelf kunnen bedruipen met bijdragen van ondernemers, die nu nog op vrijwillige basis zijn aangesloten. Het resultaat moet zijn het terugdringen van het aantal inbraken, het opsporen van eventuele daders en een toename van het algehele gevoel van veiligheid op Ekkersrijt.			
Veranderingen en ontwikkelingen	Deelname aan de SBBE is nu nog op vrijwillige basis. Daardoor is sprake van een behoorlijk aantal zgn. freeriders. Wellicht biedt de wet BIZ (na aanpassing) in 2015 mogelijkheden om alle ondernemers (verplicht) deel te laten nemen aan de SBBE, waardoor elke ondernemer ook financieel bijdraagt. Dit wordt het komend jaar onderzocht.			
Risico's	Voor de gemeente vormt deze verbonden partij geen risico, omdat de gemeente geen vermogen aan de stichting beschikbaar heeft gesteld, anders dan de vordering genoemd onder financieel belang.			
Afbreukrisico van geen deelname	Via de bestuurlijke vertegenwoordiger kan invloed worden uitgeoefend op de activiteiten van de SBBE. Zonder deze invloed kan het bestuur van de SBBE een richting kiezen die de gemeente Son en Breugel niet passend zou vinden.			
Alternatieven voor geen deelname	De gemeente kan de beveiliging op het industriepark Ekkersrijt voor eigen rekening en risico uitvoeren. Dit is echter geen realistisch scenario, feitelijk is er geen alternatief aanwezig.			
Relatie met programma	Programma 3: Veiligheid en handhaving.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Gemeente Son en Breugel, Politie.			
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Stichtingsbestuur: lid: R. Visser (wethouder).			
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	n.v.t. gezien het een stichting en geen gemeenschappelijke regeling betreft. De jaarrekening van de SBBE wordt ambtelijk beoordeeld en ter informatie voorgelegd aan het college van burgemeester en wethouders.			
Financieel belang	Geen gemeentelijk bijdrage en omtrent de openstaande vorderingen bij de gemeente zijn afspraken gemaakt.			
Vermogenspositie en resultaat boekjaar		2014	2015	2016
			Niet bekend	Niet bekend
	Eigen vermogen	35.863		
	Vreemd vermogen	225.241		
	Resultaat boekjaar	5.211		

Stichting Begraafplaats en Uitvaartcentrum Wolfswinkel te Son en Breugel	
Doel en openbaar belang	Het exploiteren en beheren van de begraafplaats Wolfswinkel te Son en Breugel.
Visie op de verbonden partij en verwacht resultaat	Uitgangspunt van de Stichting is een rendabele exploitatie van de begraafplaats. Op dit moment is het exploiteren van een begraafplaats niet rendabel, om dit te bereiken is door een externe partij een rapport opgesteld met conclusies en aanbevelingen. In het derde kwartaal van 2015 wordt een projectplan opgesteld die moet leiden tot een toekomstvisie met daarin een structurele oplossing voor het jaarlijkse exploitatietekort.
Veranderingen en ontwikkelingen	Het aantal begrafenissen neemt af. De ontwikkeling in de uitvaartzorg is dat er meer vraag is naar crematies en alternatieve wijzen van begraven.

Risico's	De gemeente heeft 1 lening met recht van hypotheek en 1 achtergestelde lening aan de Stichting verstrekt. Op dit moment is de Stichting onvoldoende in staat om af te lossen op deze geldleningen. Dit risico is tevens opgenomen in de risicoparagraaf en voor de achtergestelde lening is een voorziening getroffen.			
Afbreukrisico van geen deelname	Het in stand houden van een gemeentelijke begraafplaats is een wettelijke taak.			
Alternatieven voor geen deelname	In de nieuwe toekomstvisie zullen een aantal scenario's uitgewerkt waarbij aan het college c.q. de gemeenteraad een advies voorgelegd wordt voor de te volgen strategie.			
Relatie met programma	Doordat de Stichting zelfstandig opereert is er geen directe relatie met een programma.			
Bestuurlijke betrokkenheid	Gemeente Son en Breugel (50%), VOF P. Kuis & Zn., St. Oedenrode, (50%).			
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Stichtingsbestuur: lid: J.P. Frenken (wethouder).			
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	n.v.t. gezien het een stichting en geen gemeenschappelijke regeling betreft. De jaarrekening van Wolfswinkel wordt ambtelijk beoordeeld en ter informatie voorgelegd aan het college van burgemeester en wethouders.			
Financieel belang	Lening met recht van hypotheek uitstaand saldo 31-12-2014 € 396.872,- Achtergestelde lening 31-12-2014 uitstaand saldo € 204.201,- (Voorzien).			
Vermogenspositie en resultaat boekjaar		2014	2015	2016
			Niet bekend	Niet bekend
	Eigen vermogen	-150.343		
	Vreemd vermogen	623.294		
	Resultaat boekjaar	-50.305		

Stichting Brabants Investeringsfonds Nieuwbouwwoningen (BIFN) te Den Bosch

Doel en openbaar belang	<p>De stichting heeft ten doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het optreden als bewaarder van het beleggingsfonds Brabant Investeringsfonds Nieuwbouwwoningen Project Hoven Noord, waaronder mede begrepen wordt het voor rekening en risico van participanten in het beleggingsfonds ten titel van beheer verkrijgen, houden en doen houden van goederen, in overeenstemming met de voorwaarden van beheer en bewaring van het Beleggingsfonds zoals deze van tijd tot tijd gelden; • Het optreden als beheerder van het Beleggingsfonds, waaronder mede begrepen wordt het beleggen, bezwaren en vervreemden van onder a. gemelde goederen in overeenstemming met de voorwaarden van beheer en bewaring van het Beleggingsfonds zoals deze van tijd tot tijd gelden; • Het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, waaronder begrepen het bezwaren van de onder a. gemelde goederen en het aangaan van verplichtingen waaronder mede begrepen het aangaan en verstrekken van geldleningen en stellen van garanties.
Visie op de verbonden partij en verwacht resultaat	<p>De in deze Stichting opgenomen participanten zijn financieel gezond. Het betreft de Provincie Noord-Brabant (50%), de gemeente Son en Breugel (25%) en woningbouwcorporatie 'Thuis (=voormalige Domein) (ook voor 25%).</p> <p>In de grondexploitatie Sonniuspark wordt voor het BIFN voor het deel van Son en Breugel gerekend met een negatief resultaat van € 345.333,-</p>

	<p>Jaarlijks wordt door het bestuur van de Stichting gemonitord in hoeverre de voorziening (gebaseerd op de actuele marktwaarde van de in het Fonds opgenomen woningen) die een mogelijk niet terug te ontvangen deel van de lening afdekt, toereikend is. De voorziening in de jaarrekening van de Stichting is totaal per 31.12.2014 € 706.445,- waarvan 25% voor Son en Breugel. Daarom is de verwachting dat het in de Grex geprognosticeerde resultaat toereikend is.</p>
Veranderingen en ontwikkelingen	<p>Sinds het oprichten van de Stichting heeft de huizenmarkt zich in neerwaartse richting ontwikkeld. Er zijn tussentijds tot 30 juni 2015 totaal 12 woningen verkocht (van de 53) tegen een lagere prijs dan waarvoor deze oorspronkelijk – ten tijde van de oprichting van de stichting - waren getaxeerd.</p>
Risico's	<p>In 2014 is in opdracht van het stichtingsbestuur een bulktaxatie uitgevoerd. Naar aanleiding daarvan is de voorziening in 2014 met € 98.633,- opgehoogd. Momenteel vertoont de markt in dit segment een opwaartse beweging qua prijszetting dus de verwachting is dat de totale voorziening bij verkoop aan particulieren voldoende is. Het risico momenteel is meer gelegen in de stagnerende doorstroming waardoor het risico bestaat dat – conform de overeenkomst – de woningbouwcorporatie de onverkochte woningen na 5 jaar tegen 85% van de marktwaarde koopt. Dat punt wordt gefaseerd vanaf medio 2017 bereikt. Uitgaande van de recente bulktaxatie is de verwachting dat het resultaat indien de totale resterende portefeuille door de corporatie wordt gekocht, niet substantieel zal afwijken van het resultaat zoals dat in de grex is opgenomen.</p>
Afbreukrisico van geen deelname	n.v.t.
Alternatieven voor geen deelname	n.v.t.
Relatie met programma	Programma 10: Ruimtelijke Ordening.
Bestuurlijke betrokkenheid	Gemeente Son en Breugel; Provincie Noord Brabant, Stichting 't Huis (voormalige Stichting Woonmaatschappij Domein)
Bestuurlijke vertegenwoordiging	De participanten hebben gezamenlijk 2 bestuurders aangewezen. Bij de jaarvergadering van participanten heeft tot op heden R. Visser (wethouder) de gemeente vertegenwoordigd o.b.v. collegebesluit.
Frequentie van terugkoppeling naar de raad	Maakt onderdeel uit van de Grex Sonniuspark en de voortgang van Sonniuspark wordt minimaal 2x per jaar naar de raad gerapporteerd.
Financieel belang	<p>Het Brabants Investeringsfonds Nieuwbouwwoningen was destijds een initiatief van de provincie waarmee deze samen met gemeenten, projectontwikkelaars en woningcorporaties woningbouwprojecten die uitvoeringsgereed waren, maar door de gevolgen van de kredietcrisis niet konden starten, alsnog tot uitvoering kon brengen. Met behulp van een lening uit dit Investeringsfonds heeft de woningcorporatie een garantie kunnen afgeven aan de projectontwikkelaar voor de afname van de bij oplevering onverkochte woningen zodat de projectontwikkelaar kon starten met de bouw. Als gevolg hiervan zijn de 132 woningen in Hoven Noord gebouwd waarvan uiteindelijk 53 woningen in het BIFN zijn opgenomen.</p> <p>Het Investeringsfonds wordt gevoed via stortingen (naar rato van deelname) door de participanten. De lening die vanuit het BIFN aan de corporatie is verstrekt, bedraagt 18% van de ten tijde van oplevering geldende VON prijs van de woningen. De gemeente participeert voor 25% in dit fonds.</p>

	<p>Omdat uiteindelijk méér woningen zijn verkocht dan bij de oprichting van het fonds was voorzien is een deel van het door de participanten gestorte geld terug ontvangen. Per saldo heeft de gemeente Son en Breugel nu 542,5 participaties (à € 1000,-) van de in totaal 2.170 uitgegeven participaties. Van het in 2011 en 2012 gestorte geld (€ 605.000,-) is in 2013 € 62.500,- terug ontvangen.</p> <p>In totaal zijn inmiddels (1-8-2015) 12 van de in totaal 53 tijdelijk verhuurde woningen verkocht aan particulieren. Aan deze verkopen liggen taxaties ten grondslag. Vanwege de waardedaling kon uit de opbrengst niet de gehele lening voor deze woningen worden afgelost en is deze verliespost ten laste van het BIFN gebracht. Op dit moment is één leeggekomen woning in verkoop. Met het bestuur is afgesproken om jaarlijks een bulktaxatie te doen uitvoeren, dit zal in 2015 weer gebeuren. In 2016 zal naar verwachting concreter worden ingezoomd en indien nodig ook financieel geanticipeerd, op de afronding in 2017.</p>
<p>Vermogenspositie en resultaat boekjaar</p>	<p>Het resultaat voor 2014 is - € 281.588,- bestaande uit: de per 31 december 2014 toevoeging aan de verliesvoorziening ten bedrage van € 98.633,- en een verlies op de in 2014 verkochte woningen ten bedrage van € 162.769,- lopende kosten administratie, bestuur, accountant minus ontvangen rente voor totaal € 20.186,- De verliesvoorziening is per 31 december 2014 - als gevolg van de bulktaxatie – verhoogd tot € 706.445,- (aandeel Son en Breugel is 25% hiervan). Met name als gevolg van de bijgestelde voorziening en tussentijdse verkopen is het vermogen van de Stichting (grotendeels bestaande uit de vordering/participaties) bijgesteld van € 1.523.311,- per 31 december 2013 naar € 1.236.017,- per 31 december 2014.</p>

2.3.7. Grondbeleid

Binnen de voorliggende “paragraaf grondbedrijf” wordt ingegaan op het verloop van de complexen binnen het grondbedrijf.

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt onderscheid gemaakt tussen:

1. in exploitatie genomen gronden;
2. niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG). Deze moeten volgens de BBV worden gewaardeerd zodra een raadsbesluit is genomen om deze gronden in ontwikkeling te brengen;
3. Gronden in eigendom die nog niet in exploitatie zijn genomen en waarvoor nog geen raadsbesluit tot ontwikkeling is genomen. Deze gronden worden beschouwd als grond- en hulpstoffen (overwegend binnen het grondbedrijf) en zijn opgenomen in de staat C. Rente en kosten voor bijvoorbeeld onderhoud worden niet bijgeschreven op de waarde doch worden ten laste gebracht van de algemene dienst. Op dit moment is geen budget in de begroting opgenomen ter dekking van nieuwe strategische aankopen.

Binnen het grondbedrijf spelen op dit moment meerdere complexen (in exploitatie genomen):

1. Complex Sonniuspark (inclusief Ruimte voor Ruimte)

In april 2013 is door de Gemeenteraad besloten een aantal uitgangspunten uit de Grondexploitatie Sonniuspark te wijzigen. Met name betreft dit de vaste grondprijs per m², de verkaveling / woningbouwprogramma en de fasering.

Wat betreft de grondprijs heeft de raad besloten dat voor de totaal van de nog in verkoop zijnde bouwgronden in Sonniuspark, een gemiddelde grondopbrengst gegenereerd moet worden van ca. € 327,- per m² excl. BTW (prijspeil 2015). Deze prijs is gebaseerd op de gedifferentieerde grondprijs die van toepassing is verklaard en waarbij bepaalde gebiedsdelen zoals Bosrand hoger gewaardeerd worden.

Tevens is het akkoord gegeven om de verkaveling aan te passen en is een indicatief bedrag voor herverkavelingskosten opgenomen in de grondexploitatie. Daarnaast is de verkoopperiode verlengd van 2016 tot 2020. Deze nieuwe grondexploitatie is in het voorjaar van 2013 door de gemeenteraad vastgesteld

Naar aanleiding van de aangepaste rekenrente die in de kadernota 2015-2019 is opgenomen, zal deze aangepaste grondexploitatie in 2022 worden afgesloten met als positief begroot resultaat een contante waarde van € 4,7 miljoen (peildatum 1-1-2015). Het college wordt op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen en door middel van een halfjaarlijkse voortgangsrapportage wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de algemene ontwikkelingen.

Na vaststelling van de vernieuwde strategie is veel energie gestoken in de uitwerking ervan en de resultaten hiervan beginnen zich te laten zien, zowel in gesprekken met particulieren als in gesprekken met ontwikkelaars. Zo is er een toegenomen belangstelling van particulieren voor een bouwkaavel in Sonniuspark. Naar aanleiding hiervan zijn in 2014 drie kavels geleverd en zijn eind september 5 kavels verkocht en nog eens 8 opties vastgelegd.

Het project in Visade (Son à la Carte) is in oktober 2013 gestart met de bouw van de eerste woningen in Sonniuspark. Inmiddels zijn 24 woningen opgeleverd en is begonnen met de verkoopactiviteiten voor de 3^{de} en 4^{de} fase.

De Sonse Hout zal dit najaar beginnen met de bouw van de 30 woningen aan de Bijenlaan en ook Heijmans - die naar aanleiding van het raadsbesluit de aanbestedingsprocedure heeft gewonnen - zal naar verwachting dit najaar starten met de eerste fase van 15 woningen aan Rooijseweg Noord. Met Wooninc. is een samenwerkingsovereenkomst gesloten voor de bouw van 16 starterswoningen aan Honingbij (locatie waar de tweede school was gepland), waarvoor het bestemmingsplan inmiddels is vastgesteld.

Totaal gezien is de verwachting dat de grondverkoppen voor 2015 zeker aan de prognoses zullen voldoen en indien deze trend wordt voortgezet, zal deze ook 2016 in positieve zin voortzetten.

Naast de grondverkoop maken de Ruimte voor Ruimte titels onderdeel uit van de grondexploitatie (ongeveer 2% van de totaal geraamde inkomsten). Drie titels zijn inmiddels verkocht en voor een vierde titel is de overeenkomst in de maak. Voor enkele andere titels zijn onderhandelingen gaande. De kosten van deze 10 bouwtitels, de reeds gerealiseerde verkoop van 3 bouwtitels en de toekomstige opbrengsten zijn opgenomen in de financiële boekhouding van Sonniuspark. Er bestaat geen apart complex Ruimte voor Ruimte meer.

Risico's en reservepositie

Sonnuspark is door de Provincie Noord-Brabant gekozen als project dat in aanmerking komt voor een investeringsbijdrage. Hiertoe is op 26 mei 2011 door de provincie, de woningbouwcorporatie en de gemeente een contract getekend waardoor een financiële achtervang (BIFN) wordt gecreëerd voor de niet verkochte woningen in Hoven Noord. De gemeente neemt, conform raadsbesluit, voor 25% deel in deze constructie. In 2012 zijn alle niet verkochte woningen in dit BIFN opgenomen. Of dit initiatief dat tot ongeveer medio 2017 loopt uiteindelijk geld kost of oplevert, valt niet te voorspellen.

Inmiddels zijn 12 woningen welke binnen deze constructie vallen, na een periode van verhuur, verkocht aan particulieren (peildatum 1-8-2015). De gerealiseerde verkoopprijzen liggen iets lager dan de prijzen waarmee initieel is gerekend, maar zijn zeker marktconform te noemen. Deze lagere opbrengst kan door toekomstige verkopen worden gecompenseerd. Op verzoek van de toezichthouders die gezamenlijk door de participanten zijn aangesteld, wordt jaarlijks een zogenaamde bulktaxatie verricht. Naar aanleiding van deze taxatie wordt vervolgens een voorziening in de jaarrekening van het BIFN bijgesteld. Het aandeel van Son en Breugel in deze voorziening is nog steeds lager dan de uiteindelijke kosten voor het BIFN waarmee in de grondexploitatie Sonniuspark wordt gerekend.

Naast het BIFN zijn de overige risico's binnen Sonniuspark in kaart gebracht en voor zover mogelijk gekwantificeerd. Het betreft hier bijvoorbeeld de eventuele gevolgen van door andere partijen niet nagekomen contractuele verplichtingen; aanpassingen in verkaveling, infrastructuur, grondprijs en vertraging in de grondafzet. Ook is een actuele begroting gemaakt voor de herinrichting van de Rooijseweg welke een substantiële kostenpost is binnen de grondexploitatie. De conclusie is dat de grondexploitatie deze eventuele risico's nog kan opvangen binnen de in november 2014 door de raad goedgekeurde grondexploitatie, t.w. € 3,8 miljoen. Daarnaast is voor het grondbedrijf binnen het weerstandsvermogen een post opgenomen van € 900.000,-.

De boekwaarde van de grondexploitatie Sonniuspark per eind 2014 bedraagt € 19.111.956,- en het geprognosticeerde resultaat met peildatum 1.1.2015 bedraagt € 4.700.000,- positief (winstneming).

2. Complex Ekkersrijt

Met de liquidatie van de Gemeenschappelijke Regeling Industrieschap Ekkersrijt per 1-1-2013 en de daaruit voortvloeiende overname van gronden op het industrieterrein door de gemeente Son en Breugel, is een nieuw complex aangemaakt in de financiële administratie: het complex Ekkersrijt.

Deze is in 2014 door de Raad vastgesteld. Het geprognosticeerde resultaat met peildatum 1 januari 2014 was € 109.000,- (positief).

Niet alle van het industrieschap overgenomen gronden zijn in exploitatie genomen. Conform regionale afspraken zullen de gronden op Ekkersrijt Oost (ca. 8,1 ha in gedeelde eigendom met de gemeente Eindhoven) pas na 2020 in ontwikkeling worden genomen. Deze gronden hebben daarom geen gevolgen voor de begroting maar vormen een soort “stille reserve”.

In 2014 zijn een aantal percelen aan Prodrive verkocht waardoor opbrengsten eerder dan verwacht zijn gerealiseerd. Naar verwachting zal deze exploitatie in 2018 worden afgerond.

De boekwaarde van de grondexploitatie Ekkersrijt per eind 2014 bedraagt € 902.285,-. In 2015 zijn € 8.100,- aan kosten geboekt op dit complex.

3. Complex Akkerpad

Na overleg met de buurtbewoners en de ontwikkelaar heeft het college in 2013 onder een aantal randvoorwaarden in principe medewerking verleend aan de doorstart van het woningbouwproject. Daarop is het eerder bedachte bouwplan aangepast aan enkele pijnpunten (weghalen milieubelemmering, parkeervoorziening, toegankelijkheid en stedenbouwkundige invulling van het gebied). Op grond van de Nota Grondbeleid 2012 zal worden gewerkt met de residuele grondwaardeberekening. Nu het plan zijn definitieve vorm krijgt is de verwachting dat begin 2016 duidelijkheid ontstaat over het financiële aspect van dit project. De toe nu toe gemaakte kosten voor dit complex bedragen € 25.500,-.

4. Centrum Breugel

Voor het uitvoeringsprogramma Breugel is een globale – budget neutrale - kostencalculatie opgesteld waarin de kosten en opbrengsten van de diverse deelprojecten zijn opgenomen. Deze calculatie zal meer gedetailleerd aan uw raad worden voorgelegd zodra de invulling op het gebied van voorzieningenniveau en woningen een meer concrete vorm heeft gekregen. Een aantal principiële keuzes hierin zijn in oktober 2015 aan uw raad voorgelegd.

De tot nu toe gemaakte kosten voor het complex Centrum Breugel bedragen ca. € 47.600,-.

Nota Grondbeleid

In februari 2012 is door de gemeenteraad de nieuwe Nota Grondbeleid vastgesteld. Aan het college van burgemeester en wethouders is gevraagd om, binnen de aangegeven kaders, het groenstrokenbeleid verder uit te werken. Dit is gedaan middels het Groenbeleidsplan dat in december 2013 in de commissie is behandeld en in februari 2014 door de gemeenteraad is goedgekeurd. In 2014 is verdere uitwerking van dit Groenbeleidsplan en de uitvoering opgestart. Het onderdeel “reststroken” uit het groenbeleidsplan is medio 2015 door een extern bureau opgepakt, dat voor de verkoop van deze stroken een pilot is opgestart.

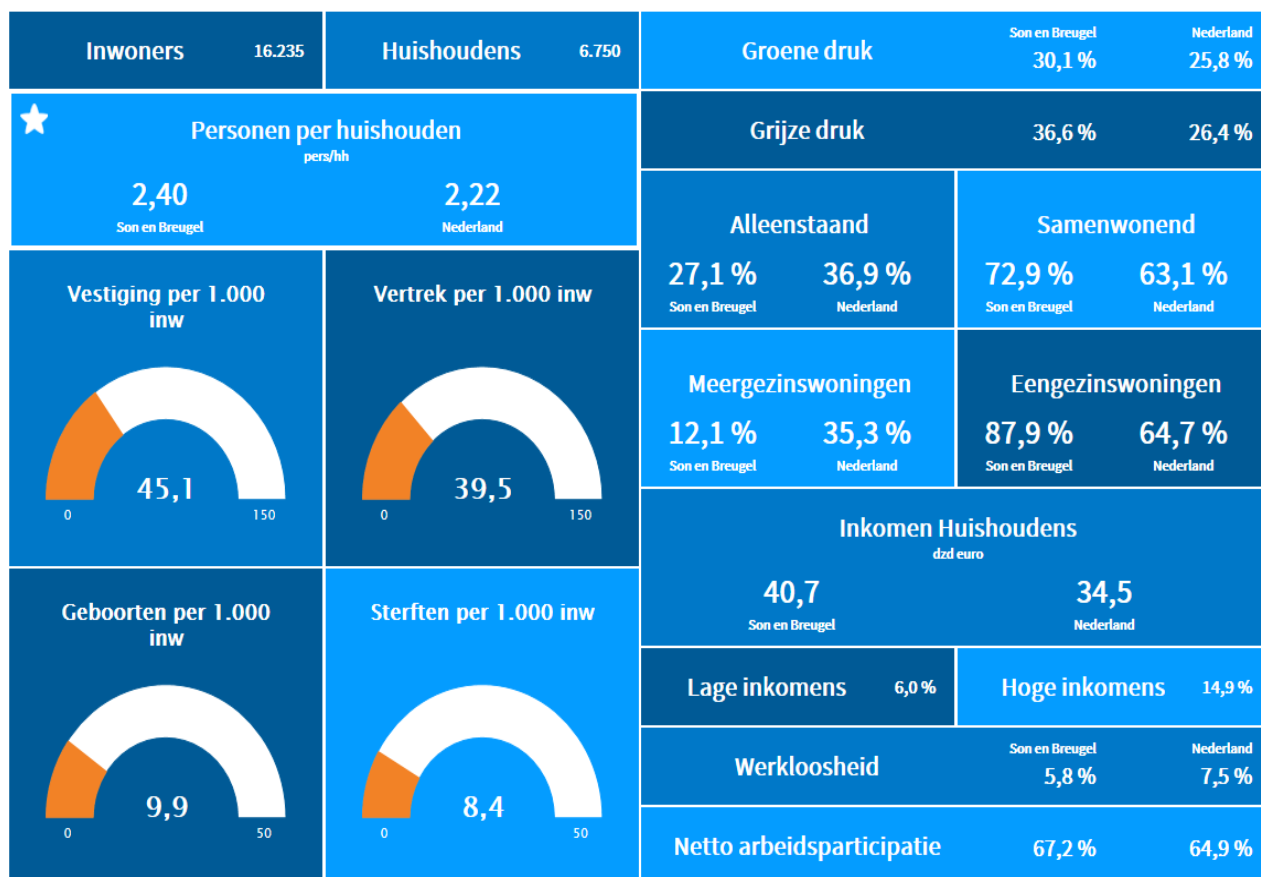
Eind 2015 zal begonnen worden aan een actualisatie van de Nota Grondbeleid en deze zal naar verwachting in het eerste kwartaal 2016 aan de raad worden voorgelegd.

Winstneming

De eerstkomende jaren worden geen winstnemingen voorzien. De nota grondbeleid bepaalt dat (gedeeltelijke) winstneming is toegestaan nadat 75% van de geprognosticeerde winst is gerealiseerd. Het complex Sonniuspark loopt, volgens de huidige planning, tot en met 2022 en heeft nog steeds een negatieve boekwaarde. Op basis van de huidige uitgangspunten is winstneming mogelijk in 2019/2020. Voor de complexen Ekkersrijt, Akkerpad en Breugel wordt een eerdere afsluiting verwacht, waarbij voor Ekkersrijt een kleine winst wordt verwacht die in 2017 genomen kan worden.

2.3.8. Kerngegevens

Jaarlijks treft u in deze paragraaf een overzicht aan van kengetallen. Tot nu toe hebben wij deze steeds zelf samengesteld en opgesteld. Wij merken dat veel gegevens ook voor ons worden verzameld. In deze begroting maken wij daarvan voor de eerste keer gebruik. Op de website www.waarstaatjegemeente.nl, ontwikkeld voor gemeentelijke bestuurders en professionals, vindt u een dashboard dat is onderverdeeld in de 15 thema's over gemeentelijke onderwerpen. De gegevens komen uit verschillende bronnen en onderzoeken, zoals burger- en ondernemerspeilingen, CBS en andere centrale databronnen. U kunt de gegevens uit het dashboard gebruiken om te zien waar Son en Breugel staat. U kunt de gegevens ook vergelijken met andere gemeenten. Ter illustratie hebben wij het thema "gemeenteprofiel" hieronder toegevoegd. Voor meer informatie en overige kengetallen verwijzen wij u naar www.waarstaatjegemeente.nl.



3. Financiële begroting

De financiële begroting bestaat uit het overzicht van baten en lasten met toelichting, de uiteenzetting van de financiële positie met toelichting en het overzicht van de reserves en voorzieningen met toelichting.

3.1. Overzicht van baten en lasten

Omschrijving	Begroting 2016			Begroting 2017			Begroting 2018			Begroting 2019		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma's:												
1. Bestuurlijke en economische zaken	19	2.191	-2.172	19	1.990	-1.971	19	1.990	-1.971	19	1.990	-1.971
2. Publieke Dienstverlening	236	762	-526	236	768	-532	236	782	-546	236	812	-576
3. Veiligheid en Handhaving	12	1.390	-1.378	12	1.369	-1.357	12	1.317	-1.305	12	1.317	-1.305
4. Verkeer en vervoer	48	1.810	-1.761	48	1.471	-1.422	48	1.398	-1.350	48	1.358	-1.310
5. Onderwijs, sport en cultuur	515	3.492	-2.977	504	3.115	-2.611	502	3.100	-2.599	502	3.083	-2.581
6. Openbaar groen en openluchtrecreatie	38	2.112	-2.073	38	2.000	-1.961	38	2.019	-1.981	38	1.985	-1.947
7. Sociale Zaken	2.713	5.060	-2.347	2.713	4.940	-2.227	2.713	4.880	-2.167	2.713	4.826	-2.113
8. Zorg en welzijn	506	7.391	-6.884	496	7.179	-6.683	496	7.102	-6.606	496	7.072	-6.575
9. Milieu en duurzaamheid	2.731	2.808	-77	2.609	2.655	-46	2.622	2.670	-48	2.635	2.684	-49
10. Ruimtelijke inrichting	4.652	5.544	-892	9.447	10.374	-926	9.615	10.543	-928	9.615	10.543	-928
11. Algemene dekkingsmiddelen	224	236	-12	187	198	-11	187	199	-11	187	182	5
Totaal programma's	11.695	32.795	-21.100	16.310	36.058	-19.748	16.489	36.000	-19.512	16.502	35.851	-19.349
Algemene dekkingsmiddelen:												
Algemene uitkering	16.317	0	16.317	16.057	0	16.057	16.076	0	16.076	16.182	0	16.182
Dividenden	17	12	5	17	10	7	17	8	9	17	6	11
Lokale heffingen	3.584	342	3.242	3.682	342	3.341	3.745	343	3.402	3.829	343	3.486
Overige algemene dekkingsmiddelen	308	855	-547	440	1.150	-710	556	1.444	-888	376	1.442	-1.067
Saldo financieringsfunctie	810	0	810	770	0	770	764	0	764	757	0	757
Totaal algemene dekkingsmiddelen	21.036	1.209	19.828	20.966	1.501	19.465	21.158	1.795	19.363	21.161	1.791	19.370
Geraamd totaal saldo van baten en lasten	32.732	34.004	-1.272	37.277	37.559	-282	37.646	37.795	-149	37.663	37.642	21
Beoogde toevoegingen en onttrekkingen:												
Mutaties reserves programma 11	1.631	225	1.406	498	201	296	516	203	314	432	203	228
Totaal beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	1.631	225	1.406	498	201	296	516	203	314	432	203	228
Geraamd resultaat	34.363	34.229	134	37.774	37.760	14	38.163	37.997	165	38.095	37.845	249

3.2. Toelichting overzicht van baten en lasten

3.2.1. Overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten

Als per jaarschijf van de (meerjaren)begroting de structurele lasten gedekt zijn door de structurele baten is er sprake van structureel evenwicht. Hiervoor is het van belang dat uit de begroting duidelijk blijkt welke geraamde baten en lasten structureel van aard zijn en welke incidenteel. Het structureel begrotingssaldo kan alleen bepaald worden door het begrotingssaldo te zuiveren van incidentele baten en lasten. Het overzicht van incidentele baten en lasten is hierbij een belangrijk overzicht.

Omschrijving	2016		2017		2018		2019	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
Programma 1 Bestuurlijke en economische zaken								
Werkbudget uitvoeringsprogramma Masterplan Ekkersrijt		200.000						
Programma 2 publieke dienstverlening								
Verkiezingen				35.925		50.000		80.000
Digitalisering aktes burgerlijke stand		30.000						
Programma 3 Veiligheid en handhaving								
Veiligheidsmonitor				15.000				
Personeelsverzekeringen brandweer		3.000						
Programma 4 Verkeer en vervoer								
Wacker trilplaat		3.750						
Wacker stamper		2.500						
Toegankelijke bushaltes		125.000		60.000				
Aanpassing grijs in oude woonwijken a.g.v. groenbeleidsplan		70.000		40.000		40.000		
Visuele inspectie wegen				12.600				
Uitvoering masterplan recreatie bosgebied west		210.449						
Programma 5 Welzijn en sport								
Nieuwe scholen: afwaardering boekwaarden		307.207						
Nieuwe scholen: sloopkosten, groen en wegen		86.652						
Correctie i.v.m. spoedsloop leegstaande school		-86.652						
Ondersteuning vluchtelingenwerk		25.000		25.000				
Eenmalige subsidie Heemkundekring								

Programma 6 Onderwijs, sport en cultuur								
Speelvoorziening diverse projecten								
Grondinfiltratie Hertenkamp		50.000						
Vroonhovenpark: doolhof		35.000						
Bijdrage project Park Vroonhoven								
Renovatie fontein Europalaan		15.000						
Verkoop groenstroken								
Uitvoering groenbeleidsplan		70.000		43.000		62.500		28.000
Programma 8 Zorg en Welzijn								
Toekenning huishoudelijke hulp toelage		74.715						
Subsidie Lumens		15.000						
Son en Breugel verbindt		50.000						
Ondersteuning vluchtelingenwerk		25.000		25.000				
Programma 9 Milieu/ Duurzaamheid								
Uitbreiding begraafcapaciteit begraafplaats Wolfswinkel		52.000						
Programma 10 Ruimtelijke inrichting								
Inkomsten en uitgaven bouwrijpe gronden Sonniuspark	3.931.500	3.931.500	8.796.401	8.796.401	8.979.031	8.979.031	8.979.031	8.979.031
Inkomsten en uitgaven grondexploitatie Ekkersrijt	46.017	46.017	10.969	10.969				
Opbrengst verkopen agrarische gronden	80.000		80.000		80.000		80.000	
Kosten verkoop agrarische gronden		15.000		15.000		15.000		15.000
Ontwikkelingslocaties Hiva 2e planfase (rentelasten en rentevergoeding)	36.608	36.608						
Programma 11 Algemene dekkingsmiddelen								
Post onvoorzien incidenteel		80.000		80.000		80.000		80.000
Uitvoeringsprogramma visie sport en beweeg		15.000						
Storting rente in reserves		169.189		145.380		146.537		147.303
Onderuitputting kapitaallasten	56.135							
Toekenning huishoudelijke hulp toelage (gemeentefonds)	74.715							
Incidentele rente	307.986		276.351		277.851		279.139	
Stelpost baten subsidies	25.000		25.000		25.000		25.000	

Bijdrage uit bestemmingsreserves								
Uitvoering groenbeleidsplan	70.000		43.000		62.500		28.000	
Uitvoering masterplan recreatie bosgebied west	210.449							
Bijdrage uit reserve vrije bestedingsruimte								
Verkiezingen			35.925		50.000			
Veiligheidsmonitor			15.000					
Vorbereidingskrediet gemeentehuis	75.000							
Onttrekking saldo t.b.v. kadernota	958.617							
Aanpassing i.v.m. spoedsloop leegstaande school	-86.652							
Kostenplaatsen								
Aanhangwagen elektrisch		5.000						
Bladblazer elektrisch						4.000		
Vorbereidingskrediet gemeentehuis		175.000		175.000				
Jubilea		5.524		21.859		11.789		14.429
Totaal	5.785.375	5.842.459	9.282.646	9.501.134	9.474.382	9.388.857	9.391.170	9.343.763
Totaal incidenteel saldo na beleidskeuzes		57.085		218.488		-85.525		-47.407
Begrotingssaldo na beleidskeuzes		133.592		13.943		165.176		249.157
Begrotingssaldo structureel		190.677		232.431		79.651		201.750

3.2.2. Overzicht beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Omschrijving	2016		2017		2018		2019	
	Toevoegingen	Onttrekkingen	Toevoegingen	Onttrekkingen	Toevoegingen	Onttrekkingen	Toevoegingen	Onttrekkingen
Reserve onderhoud gebouwen								
Storting t.b.v. onderhoud gebouwen	56.000		56.000		56.000		56.000	
Onttrekkingen t.b.v. bestedingen onderhoud gebouwen		56.000		56.000		56.000		56.000
Dekkingsreserves								
Dekkingsreserve Nieuwbouw Sporthal (dekking afschrijving)		98.520		98.520		98.520		98.520
Dekkingsreserve Renovatie de Bongerd (dekking afschrijving)		13.134		13.134		13.134		13.134
Dekkingsreserve Nieuwbouw gemeentewerf (dekking afschrijving)		46.269		46.269		46.269		46.269
Dekkingsreserve Nieuwbouw brandweerkazerne (dekking huur)		29.344		29.344		29.344		29.344
Dekkingsreserve Dak Emiliusschool (dekking afschrijving)		16.751		16.751		16.751		16.751

Dekkingsreserve Vijverbergschool (dekking afschrijving)		10.038		10.038		10.038		10.038
Dekkingsreserve Optimalisatie sportpark SBC (dekking afschrijving)		37.738		37.738		37.738		37.738
Dekkingsreserve Onderwijshuisvesting 2010 (dekking afschrijving)		3.380		3.380		3.380		3.380
Dekkingsreserve Aanpassing Bongerd t.b.v. Boksschool (dekking afschrijving)		1.480		1.480		1.480		1.480
Reserve aandelen verkoop HNG		91.124		91.124		91.124		91.124
Totaal		56.000	403.778	56.000	403.778	56.000	403.778	56.000

3.3. Uiteenzetting van de financiële positie

3.3.1. Jaarlijks terugkerende arbeidskosten

Conform het BBV moet een overzicht van jaarlijks terugkerende arbeidskosten worden opgenomen. Onder “beloningen tijdens het dienstverband” zijn de huidige ramingen voor personeel in dienst opgenomen. Vanwege het ontbreken van een dienstverband zijn hierbij de raadsleden niet meegenomen. Onder “uitkeringen bij ontslag” zijn de WW-verplichtingen en het uit te keren wachtgeld meegenomen. Tenslotte zijn onder “pensioentoezeggingen” de uit te keren pensioenen voor (gepensioneerde) wethouders meegenomen.

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Beloningen tijdens het dienstverband	4.548	4.632	4.690	4.761
Uitkeringen bij ontslag	49	50	51	51
Pensioentoezeggingen	58	58	59	60
Afvloeiingsregelingen	0	0	0	0
Totaal	4.655	4.740	4.800	4.872

3.3.2. Overzicht van investeringen

In het overzicht van investeringen staan alle nieuwe (vervangings)investeringen 2016-2019 opgenomen. De berekende kapitaallasten zijn gebaseerd op de gewijzigde rekenrente van 2,25%. Conform de toelichting op de financiële positie is de rente gebaseerd op de boekwaarde op 1-1 van elk jaar. Met de vaststelling van deze begroting stelt uw raad formeel de kredieten 2016 beschikbaar voor de activiteiten.

De berekende kapitaallasten zijn cijfermatig verwerkt in deze begroting.

Uit te voeren investering per programma	EN / MN	Afs. Termijn: Jaar	Reeds gevoteerd	Investering				Totaal investering	Kapitaallasten			
				2016	2017	2018	2019		2016	2017	2018	2019
5. Onderwijs, sport en cultuur												
Renovatie Carillon	EN	10	-	25.000	-	-	-	25.000	-	3.063	3.006	2.950
Sloopkosten Sonnewijzer	EN	40	-	75.000	-	-	-	75.000	-	3.563	3.520	3.478
Kinderopvang Sonnewijzer (wordt bekostigd uit huurvergoedingen)	EN	40	-	612.849	-	-	-	612.849	-	29.110	28.765	28.421
9. Milieu en duurzaamheid												
Relinen vrijverval riolen 2016	EN	60	-		95.000			95.000	-	-	2.901	2.901
Relinen vrijverval riolen 2017	EN	60	-			95.000		95.000	-	-	-	2.901
Relinen vrijverval riolen 2018	EN	60	-				95.000	95.000	-	-	-	-
Vervanging vrijverval riolen 2016	EN	60	-	150.000				150.000	-	-	4.580	4.580
Vervanging vrijverval riolen 2017	EN	60	-			150.000		150.000	-	-	-	4.580
Vervanging vrijverval riolen 2018	EN	60	-				175.000	175.000	-	-	-	-
Vervanging electromechanische gemalen 2015	EN	15	-	25.000				25.000	-	1.982	1.982	1.982
Vervanging electromechanische gemalen 2016	EN	15	-		100.000	60.000		160.000	-	-	2.250	12.683
Vervanging electromechanische gemalen 2018	EN	15	-				21.000	21.000	-	-	-	-
Kostenplaatsen												
Tuintrekker Ferrari	EN		-		13.000			13.000	-	-	2.150	2.108
Houtversnipperaar Schiesling	EN		-	37.000				37.000	-	6.118	5.999	5.880
Totaal			-	774.849	358.000	305.000	291.000	1.728.849	-	43.836	55.153	72.464

3.4. Reserves en voorzieningen

3.4.1. Overzicht van reserves en voorzieningen

	Naam reserve/ voorziening	Balans 31-12-2015	Balans 31-12-2016	Balans 31-12-2017	Balans 31-12-2018	Balans 31-12-2019
	Algemene reserves:					
1.	Algemene reserve vast	1.622.000	1.622.000	1.622.000	1.622.000	1.622.000
2.	Reserve vrije bestedingsruimte	6.751.351	5.965.606	6.051.912	6.140.117	6.278.901
	Algemene reserve risico's					
3.	Algemene risicovoorziening	3.308.000	3.308.000	3.308.000	3.308.000	3.308.000
	Resultaat dienstjaar					
	Totaal algemene reserves	11.681.351	10.895.606	10.981.912	11.070.117	11.208.901
	Bestemmingsreserves:					
4.	Aanleg west-structuur	31.594	31.594	31.594	31.594	31.594
5.	Recreatie en natuurgebied West	256.450	46.001	46.001	46.001	46.001
6.	Centrumontwikkeling Son en Breugel	2.025.761	2.025.761	2.025.761	2.025.761	2.025.761
7.	Egalisatiereserve wegen	228.427	228.427	228.427	228.427	228.427
8.	Breugel leeft	0	0	0	0	0
9.	Traverse / centrumgebied	281.298	281.298	281.298	281.298	281.298
10.	Projectmatig werken	254.006	254.006	254.006	254.006	254.006
11.	Jeugd en Jongeren centrum	211.000	211.000	211.000	211.000	211.000
12.	Onderhoud gemeentelijke gebouwen	556.644	556.644	556.644	556.644	556.644
13.	Natuurcompensatie	0	0	0	0	0
14.	Infrastructurele werken Ekkersrijt	616.000	616.000	616.000	616.000	616.000
15.	Reserve uitvoering groenbeleid	345.000	275.000	232.000	169.500	141.500
	Totaal bestemmingsreserves	4.806.180	4.525.731	4.482.731	4.420.231	4.392.231

Dekkingsreserves:					
16. Nieuwbouw sporthal	3.645.251	3.546.731	3.448.211	3.349.691	3.251.171
17. Renovatie de Bongerd	170.736	157.602	144.468	131.334	118.200
18. Nieuwbouw brandweerkazerne + werf	2.873.299	2.797.686	2.722.073	2.646.460	2.570.847
19. Reserve dak Emiliusschool	368.516	351.765	335.014	318.263	301.512
20. Vijverbergschool	140.529	130.491	120.453	110.415	100.377
21. Optimalisatie sportpark SBC	679.276	641.538	603.800	566.062	528.324
22. onderwijshuisvesting 2010	13.519	10.139	6.759	3.379	0
23. Bongerd t.b.v. Boksschool	34.040	32.560	31.080	29.600	28.120
Totaal dekkingsreserves	7.925.167	7.668.513	7.411.859	7.155.205	6.898.552
Overige reserves:					
24. Verkoop Obragas	7.898.808	7.898.808	7.898.808	7.898.808	7.898.808
25. Reserve aandelen verkoop HNG	455.620	364.496	273.372	182.248	91.124
26. Samenwerking I&A aandeel reserve Son	354.190	362.159	370.308	378.640	387.159
Totaal overige reserves	8.708.618	8.625.464	8.542.488	8.459.696	8.377.091
Totaal reserves	33.121.317	31.715.314	31.418.991	31.105.250	30.876.776
Voorzieningen algemene dienst:					
27. Bijdr financieringsschap Bosgebied West	255.555	0	0	0	0
28. Voorziening Riolering	1.586.363	1.587.237	1.560.866	1.542.484	1.564.166
29. Voorziening afval	484.225	349.242	349.242	349.242	349.242
30. Voorziening pensioenoverdracht wethouders	534.638	576.430	618.099	659.643	701.060
31. Voorz. Achtergestelde lening Wolfswinkel	204.201	204.201	204.201	204.201	204.201
32. Onderhoud wegen Ekkersrijt	0	0	0	0	0
Totaal voorzieningen	3.064.984	2.717.111	2.732.409	2.755.571	2.818.670
Totaal reserves en voorzieningen	36.186.301	34.432.425	34.151.400	33.860.821	33.695.446

3.4.2. Toelichting op de reserves

1. Algemeen

In deze toelichting richten wij ons hoofdzakelijk op de vermogensmutaties die betrekking hebben op 2016. Daarnaast werpen we een blik op het rentebeleid van onze gemeenten en geven we inzicht in de hoogte van de bespaarde rente die, conform de uitgangspunten van ons gemeentelijk beleid, grotendeels wordt ingezet als algemeen dekkingsmiddel t.b.v. onze exploitatie.

2. Reserves

De reserves vallen uiteen in algemene reserves, bestemmingsreserves, dekkingsreserves en overige reserves. Algemene reserves fungeren als buffer, voor het opvangen van verliezen van algemene aard. Bestemmingsreserves daarentegen zijn gevormd voor een specifiek doel. Tevens dienen bestemmingsreserves om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht.

Dekkingsreserves staan ter dekking van de afschrijvingslasten van enkele grote projecten/ investeringen.

2.1 Algemene reserves

Algemene reserve vast

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
1.622.000	0	0	1.622.000

De algemene reserve heeft vooral een bufferfunctie om ongewenste en onvoorziene toekomstige tegenvallers op te kunnen vangen. Daarnaast is er de functie van afdekking van bestaande en toekomstige risico's. Het gaat dan om risico's waarvoor geen voorziening kan worden gevormd, omdat geen inschatting gemaakt kan worden van het bedrag van de schade of verlies dat ermee gemoeid kan zijn. Denk bijvoorbeeld aan ondernemersrisico's en "open eind regelingen". Het BBV schrijft voor dat dit soort risico's moeten worden opgenomen in de verplicht voorgeschreven paragraaf over het weerstandsvermogen. De algemene reserve kan in dat geval dienen als dekking voor dergelijke risico's. In de nota reserves en voorzieningen 2011 is de omvang van de algemene reserve vastgesteld op € 1.330.000,-. Bij de begroting 2015 is besloten om deze reserve met € 292.000,- op te hogen.

Reserve vrije bestedingsruimte

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
6.751.351	161.220	946.965	5.965.606

De reserve vrije bestedingsruimte is bedoeld om eenmalige projecten te financieren die gedurende een jaar plaatsvinden en die niet uit de exploitatie bekostigd kunnen worden.

Het verloop van de reserve vrije bestedingsruimte ziet er als volgt uit:

	2016	2017	2018	2019
Saldo 01-01	6.751.351,39	5.965.606,39	6.051.912,39	6.140.117,39
Resultaat 2014				
Totaal resultaatbestemming	0,00	0,00	0,00	0,00
Toevoegingen:				
Geen verwachte toevoegingen				
Totaal toevoeging	0,00	0,00	0,00	0,00
Onttrekkingen:				
Veiligheidsmonitor (openbare orde en veiligheid)		15.000,00		
Verkiezingen		35.925,00		
39. Verkiezingen gemeenteraad (zie H.6)			50.000,00	
storting Groeipad centrum ontwikkeling S&B	75.000,00			
resultaat 1e bestuursrapportage 2015	958.617,00			
Aanpassing resultaat 1e bestuursrapportage 2015 i.v.m. spoedsloop leegstaande school	-86.652,00			
totaal onttrekking	946.965,00	50.925,00	50.000,00	0,00
Rente:	151.905,00	134.226,00	136.168,00	138.153,00
Incidentele rente bestemmingsreserves	9.315,00	3.005,00	2.037,00	631,00
totaal rente	161.220,00	137.231,00	138.205,00	138.784,00
Saldo per 31-12	5.965.606,39	6.051.912,39	6.140.117,39	6.278.901,39

Algemene risicovoorziening

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
3.308.000	0	0	3.308.000

In maart 2013 is de nota risicomanagement en weerstandsvermogen vastgesteld. In deze nota is berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Besloten is dat de risicoanalyse regelmatig wordt geactualiseerd en dat deze actualisatie wordt gekoppeld met de P&C-cyclus. Dit gebeurt in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Bij de begroting 2015 is besloten om € 292.000,- over te hevelen naar de algemene reserve vast.

Voor verder toelichting over deze reserve verwijzen wij u naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

2.2 Bestemmingsreserves

Aanleg west structuur

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
31.594	0	0	31.594

De reserve is destijds gevormd om ten laste van de gemeente Son en Breugel investeringen in verband met de A50 te dekken. Met deze reserve worden de procedurele lasten gedekt van de af te wikkelen planschades.

Recreatie-en natuurgebied West

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
256.450	0	210.449	46.001

Deze reserve heeft tot doel om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling en invulling van dit gebied. Naast deze reserve, die is opgebouwd uit eigen middelen, bevat de voorziening Bijdrage financieringsschap Bosgebied West een bedrag van € 255.555,-, dat eveneens ingezet kan worden voor de ontwikkeling van dit gebied. De geraamde onttrekking 2016 heeft betrekking op een aantal voorgenomen projecten in het kader van recreatie Bosgebied (75% van de bedragen genoemd in het raadsvoorstel, de andere 25% wordt naar verwachting in 2015 besteed). Deze reserve kan nog tot 31-12-2016 aangewend worden voor projecten die in het kader van de ontwikkeling van dit gebied worden uitgevoerd.

Centrum ontwikkeling Son en Breugel

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
2.025.761	0	0	2.025.761

Eind 2007 en eind 2008 is door de raad een krediet beschikbaar gesteld voor nieuwbouw van de bibliotheek. Voor de dekking van de kapitaallasten is een specifieke reserve gecreëerd. Het project Nieuwbouw bibliotheek is nu in relatie gebracht met Centrumvisie Son. In dit kader komt een nadere invulling. De reserve zal bij dat project betrokken worden. Naast onderzoekskosten zal deze reserve benut worden voor de feitelijke ontwikkelingen van de kerkplein visie waaronder verplaatsing / nieuwbouw bibliotheek en andere sociaal culturele activiteiten.

Egalisatiereserve wegen

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
228.427	0	0	228.427

Deze reserve is gevormd om de in de exploitatie resterende middelen voor wegen beschikbaar te kunnen houden voor de wegen. De lasten in de exploitatie zijn daardoor in de jaren gelijkmatig.

Breugel Leeft

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
0	0	0	0

Om verdere concrete invulling te kunnen geven aan het uitvoeringsprogramma Breugel Leeft heeft de gemeenteraad in 2008 € 300.000,- beschikbaar gesteld bij de herverdeling van het restant van de reserves van het Kloppend Hart. Uw raad heeft op 29 juni 2011 besloten om het beschikbaar gestelde krediet van € 50.000,- voor het opstellen van de visie Breugel te dekken uit reserve Breugel leeft. Op 29 augustus 2013 is door uw raad een besluit genomen over het uitvoeringsprogramma Breugel. Naar verwachting loopt de reserve eind 2015 op € 0,-. Mocht dat inderdaad zo zijn dan zal bij de jaarrekening een voorstel gedaan worden om de reserve op te heffen.

Traverse / Centrum gebied

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
281.298	0	0	281.298

Binnen de kadernota 2012 is besloten om n.a.v. de behandeling van het raadsvoorstel inzake Bestuur en Klantencentrum, het financieel voordeel van de renovatie t.o.v. eerdere plannen ten gunste te laten komen aan de centrumontwikkeling. Er is hier invulling aan gegeven door dit bedrag te kapitaliseren (€ 330.000,-) en in één keer toe te voegen aan de reserve Traverse / Centrumgebied. De reserve zal bij het project Centrumvisie Son betrokken worden. Naast onderzoekskosten zal deze reserve benut worden voor de feitelijke ontwikkelingen van de kerkplein visie waaronder verplaatsing / nieuwbouw bibliotheek en andere sociaal culturele activiteiten.

Riolering

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
0	0	0	0

Deze reserve is gevormd om het saldo van lasten en baten op riolering beschikbaar te houden voor riolering. Door een uitspraak van de commissie BBV is bij de jaarrekening 2014 de volledige reserve riolering omgezet in een voorziening riolering via een directe balansmutatie. Het exploitatiesaldo zal jaarlijks gesplitst worden in voordelen uit efficiency en voordelen door verschuiving in de tijd. De efficiency voordelen zullen in deze reserve gestort worden, de overige voordelen in de voorziening.

Afvalstoffenheffing

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
0	0	0	0

Deze reserve is gevormd om het saldo van lasten en baten op afval beschikbaar te houden voor afval. Door een uitspraak van de commissie BBV is bij de jaarrekening 2014 de volledige reserve afval omgezet in een voorziening afval via een directe balansmutatie. Het exploitatiesaldo zal jaarlijks gesplitst worden in voordelen uit efficiency en voordelen door verschuiving in de tijd. De efficiency voordelen zullen in deze reserve gestort worden, de overige voordelen in de voorziening.

Projectmatig werken

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
254.006	0	0	254.006

Om verdere concrete invulling te kunnen geven aan het concept "projectmatig werken" heeft de gemeenteraad op 24 mei 2011 € 300.000,- beschikbaar gesteld bij de kadernota 2011-2015.

Jeugd en Jongeren centrum

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
211.000	0	0	211.000

Deze reserve is ter dekking voor eventuele investeringen ten behoeve van een Jeugd en Jongeren accommodatie. Het project Jeugd en jongeren centrum is nu in relatie gebracht met Centrumvisie Son. In dit kader komt een nadere invulling. De reserve zal bij dat project betrokken worden. Naast onderzoekskosten zal deze reserve benut worden voor de feitelijke ontwikkelingen van de kerkplein visie waaronder verplaatsing / nieuwbouw bibliotheek en andere sociaal culturele activiteiten.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
556.644	56.000	56.000	556.644

In 2011 is de reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen gevormd. In een nieuw op te stellen onderhoudsplan zal worden aangegeven welk bedrag van de reserve nodig is voor het onderhoud van de gebouwen en wordt aangegeven of het jaarlijks geraamde bedrag voldoende is. De toevoeging betreft de jaarlijkse storting van € 56.000,-. De onttrekking betreft gebouwenonderhoud.

Natuurcompensatie

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
0	0	0	0

De Gemeente Son en Breugel heeft in 2012 een financiële bijdrage ontvangen ten behoeve van natuurontwikkeling binnen de gemeentegrenzen dan wel in de omgeving van de gemeente. Het project natuurcompensatieplan Bosgebied West wordt o.a. uit deze reserve bekostigd. Naar verwachting loopt de reserve eind 2015 op € 0,-. Mocht dat inderdaad zo zijn dan zal bij de jaarrekening een voorstel gedaan worden om de reserve op te heffen.

Infrastructuurle werken Ekkersrijt

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
616.000	0	0	616.000

Bij de liquidatie van de gemeenschappelijke regeling Industrieschap Ekkersrijt is er besloten een aparte bestemmingsreserve te vormen voor toekomstige infrastructuurle ontwikkelingen.

Uitvoering groenbeleidsplan

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
345.000	0	70.000	275.000

Onze gemeente heeft een bijzonder groene uitstraling. Deze groene identiteit vinden we belangrijk en de grote waarde van de omringende natuur willen we bewaken en waar mogelijk versterken. Om dit te kunnen doen is een groenbeleidsplan gemaakt met daaraan gekoppeld een uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma van het groenbeleidsplan heeft een doorlooptijd van 10 jaar. Voor uitvoering van dit programma is een reserve uitvoering groenbeleidsplan gevormd. De onttrekking bedraagt het de verwachte kosten voor uitvoering van het groenbeleidsplan in 2016.

2.3 Dekkingsreserves

Nieuwbouw sporthal

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
3.645.251	0	98.520	3.546.731

Deze reserve houdt verband met het dossier "nieuwbouw sporthal" en dient voor de (gedeeltelijke) afdekking van de investeringsuitgaven van de sporthal De landing. De duurzaamheidsmaatregelen, bouw van de 2^e verdieping en de bouw van de sport en fitness ruimte worden gedekt uit de exploitatie. De onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving van de investering.

Renovatie Bongerd

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
170.736	0	13.134	157.602

De reserve is gevormd om de kosten van de renovatie van de sporthal de Bongerd te dekken (dekkingsreserve: t.b.v. de jaarlijkse kapitaallasten). De onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving van de investering.

Nieuwbouw brandweerkazerne + werf

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
2.873.299	0	75.613	2.797.686

Deze reserve is in 2007 gevormd om de kapitaallasten die voortvloeien uit de nieuwbouw van de brandweerkazerne en de werf te dekken.

Op 1-1-2014 zijn alle aan brandzorg gerelateerde taken naar de veiligheidsregio Brabant- Zuidoost over gegaan. Om BTW technische reden is ervoor gekozen om het brandweerdeel van het combigebouw te verkopen aan het VRBZO tegen de boekwaarde per 31-12-2013 zijnde € 1.173.768,-. Na de herzieningsperiode wordt de kazerne terug geleverd aan de gemeente tegen de dan geldende boekwaarde (€ 939.014,-)

De middelen in deze reserve worden benut voor de volgende twee zaken:

1. Een bedrag van € 939.014,- voor de terugkoop op 1-1-2020 van het brandweerdeel van het combigebouw. Door het geld hiervoor te reserveren is het mogelijk om de terugkoop weer budgettair neutraal in de begroting te verwerken.
2. Een bedrag van € 234.754,- om de huurpenningen die betaald moeten worden aan het VRBZO te bekostigen. Afgesproken is dat een huur betaald zal worden aan het VRBZO die gelijk is aan de kapitaallasten die de gemeente zou hebben. Omdat deze kapitaallasten gedekt werden uit deze reserve worden de huurpenningen op dezelfde wijze gedekt.

De onttrekking betreft de dekking van de afschrijvingslasten en een deel voor de huur van het verkochte deel van het combigebouw.

Dak Emiliusschool

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
368.516	0	16.751	351.765

Binnen het huisvestingsprogramma 2009 voor het onderwijs wordt voorzien in een investering ten behoeve van het dak van de Emiliusschool. Om de bruto-methode correct toe te passen is hiervoor een aparte reserve gevormd. De onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving van de investering.

Reserve Vijverbergschool

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
140.529	0	10.038	130.491

Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringskosten voor het opknappen van de Vijverberg.

De onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving van de investering.

Optimalisatie sportpark SBC

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
679.276	0	37.738	641.538

Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringen in de verdere optimalisatie van het sportpark SBC. De onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving van de investering.

Onderwijshuisvesting

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
13.519	0	3.380	10.139

Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringen in het kader van de aanvragen onderwijshuisvesting 2010.

De onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving van de investering.

Aanpassing Bongerd t.b.v. Boksschool

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
34.040	0	1.480	32.560

Deze reserve is gevormd ter dekking van de afschrijvingslasten die voortvloeien uit de investering voor de bouwkundige aanpassingen aan de sporthal de Bongerd voor de huisvesting van de boksschool.

De onttrekking is gelijk aan de jaarlijkse afschrijving van de investering.

2.4 Overige reserves

Verkoop Obragas

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
7.898.808	0	0	7.898.808

Deze reserve is in 2003 gevormd uit de opbrengst van de verkoop van aandelen Obragas.

De rente wordt jaarlijks als dekkingsmiddel ingezet ten behoeve van de exploitatie van de algemene dienst ter compensatie van de weggeven dividenduitkering.

Aandelen verkoop HNG

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
455.620	0	91.124	364.496

Begin jaren 90 heeft de gemeente haar aandelen in het HNG (Hypotheekfonds Noord-Brabantse Gemeenten) verkocht aan de BNG. Uitbetaling van de verkoopsom vindt plaats in 25 gelijke jaarlijkse termijnen van € 91.124,-. Tegenover deze reserve (totaal van de nog te ontvangen bijdragen) staat op de balans bij Financiële Vaste Activa het actief opgenomen (waarop jaarlijks wordt afgeschreven), dit is conform Besluit Begroten en Verantwoording (BBV) opgenomen. Het "actief" en de reserve zijn communicerende vaten. Zodra de laatste termijn is ontvangen is zowel het restantbedrag van de investering als het restantbedrag van de reserve € 0.

Egalisatiereserve Samenwerking I&A aandeel reserve Son en Breugel

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
354.190	7.969	0	362.159

Deze reserve is in 2008 gevormd bij in het kader van de samenwerking tussen de gemeente Nuenen ca. en de gemeente Son en Breugel op het gebied van I&A. Vanaf 1-1-2014 is I&A overgegaan naar Dienst Dommelvallei. In het nog op te stellen Informatie Beleidsplan (IBP) 2016-2020 wordt inzichtelijk gemaakt welke kosten voor die jaren noodzakelijk zijn. Op dat moment zal bepaald worden wat de noodzakelijke hoogte is van de reserve.

3.4.3. Toelichting op de voorzieningen

3. Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen. Voorzieningen zijn passiefposten op de balans, die een inzicht geven in de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen, waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden per de balansdatum min of meer onzeker zijn, en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan die datum.

Voorzieningen dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen of risico's waarvoor ze zijn ingesteld. Toevoegingen moeten derhalve gebaseerd zijn op de tijdige opbouw van de voorziening.

Op grond van het BBV is het niet toegestaan om rente bij te schrijven op de stand van een voorziening (uitzondering: indien binnen de berekening van de hoogte van de voorziening is uitgegaan van de contante waarde mag rente worden toegevoegd).

Bijdrage financieringsschap Bosgebied-West

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
255.555	0	255.555	0

Samen met de reserve recreatie- en natuurgebied West (zie toelichting op de reserves) dient deze bijdrage ingezet te worden voor de ontwikkeling en inrichting van het gebied ten westen van de A50. Naast deze voorziening, waarin de ontvangen subsidie is gestort, bevat de reserve recreatie- en natuurgebied west een bedrag van € 256.450,-, dat als cofinanciering ingezet kan worden voor de ontwikkeling van dit gebied. De geraamde onttrekking 2016 heeft betrekking op een aantal voorgenomen projecten in het kader van recreatie Bosgebied (75% van de bedragen genoemd in het raadsvoorstel, de andere 25% wordt naar verwachting in 2015 besteed).

Deze reserve kan nog tot 31-12-2016 aangewend worden voor projecten die in het kader van de ontwikkeling van dit gebied worden uitgevoerd.

Voorziening riolering

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
1.586.363	874	0	1.587.237

Door een uitspraak van de commissie BBV is de volledige reserve riolering omgezet in een voorziening riolering via een directe balansmutatie.

In 2015 wordt een nieuw vGRP opgesteld waarin het college haar visie neerlegt voor de komende vier jaar. Hierin wordt ook een overzicht van benodigde investeringen voor verbeter- en vervangingsmaatregelen alsmede aan de gemeentelijke riolering en gemalen opgenomen. Aan de hand hiervan zal bezien worden welke gevolgen dit heeft voor het saldo van baten en lasten en of deze aanpassing behoort.

Voorziening afval

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
484.225	0	134.983	349.242

Door een uitspraak van de commissie BBV is de volledige reserve afval omgezet in een voorziening afval via een directe balansmutatie.

Voorgesteld wordt om het tarief 2016 van de afvalstoffenheffing gelijk te houden aan het tarief van 2015. Dit omdat de totale lasten van het product afval vanaf 2017 naar verwachting fors zullen dalen door een fors lager tarief voor de verwerkingskosten van afval. Omdat het tarief gelijk gehouden wordt is in 2016 een onttrekking uit de voorziening noodzakelijk.

Voorziening pensioen wethouders

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
534.638	50.000	8.208	576.430

Voor zittende wethouders dient op grond van de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA) pensioen te worden opgebouwd. Dit pensioen- afhankelijk van de diensttijd als wethouder- komt tot uitkering na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Jaarlijks wordt er € 50.000,- gestort in deze voorziening. Eén persoon waarvoor deze voorziening wordt opgebouwd heeft op dit moment een pensioenuitkering. De onttrekking is gebaseerd op de te verwachte betaling van de pensioenuitkering.

Voorziening onderhoud wegen Ekkersrijt

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
0	0	0	0

Vanuit de Stichting Parkmanagement Ekkersrijt is de voorziening onderhoud overgedragen. Naar verwachting zal de voorziening eind 2015 op € 0,-. Indien dat ook werkelijk zo zal zijn wordt bij de jaarrekening 2015 voorgesteld om de voorziening op te heffen.

Voorziening achtergestelde lening Wolfswinkel

Stand 1-jan-2016	Toevoegingen 2016	Onttrekkingen 2016	Stand 31-dec-2016
204.201	0	0	204.201

In 2000 is aan de Stichting Begraafplaats en Uitvaartcentrum Wolfswinkel een renteloze achtergestelde lening van € 204.201,- beschikbaar gesteld voor het rendabel exploiteren van de begraafplaats incl. mortuarium. Met deze voorziening wordt voorzien in een negatieve exploitatie.

3.4.4. Beleid t.a.v. bespaarde rente

Reserves en voorzieningen dienen ter (interne) financiering van gemeentelijke investeringen. De (bespaarde) rente over dit vermogen hoeft uiteraard niet uitgekeerd te worden aan externen (i.c. de bank) doch blijft beschikbaar binnen de gemeentelijke huishouding. De bespaarde rente kan worden toegevoegd aan het vermogen dan wel ingezet worden ten behoeve van de exploitatie. Met de vaststelling van de Nota reserves en voorzieningen 2011 zijn de kaders hiervan door uw raad vastgelegd. Hieronder volgen de voornaamste uitgangspunten.

Bepaling % bespaarde rente

Bij de kadernota is bepaald welke rekenrente gehanteerd wordt voor 2016 en verder. Voor de begroting 2016 is gerekend met een percentage van 2,25%.

Methode rentetoerekening

- De bespaarde rente wordt via de systematiek van de omslagrente toegerekend aan de gemeentelijke kostendragers (diverse eindproducten).
- 100% van de bespaarde rente van het vaste deel van de algemene reserve wordt structureel toegevoegd aan de exploitatie.
- 100% van de bespaarde rente van de reserve vrije bestedingsruimte wordt toegevoegd aan deze reserve. Hiermee wordt voorkomen dat aanwending van deze reserve gepaard gaat met verlies aan structurele rentebaten.
- 100% van de bespaarde rente van het structurele niveau bestemmingsreserves wordt structureel toegevoegd aan de exploitatie.

- Het structurele niveau van de bestemmingsreserves is vastgesteld op het laagste niveau in de komende 5 jaar. (Afgerond € 6.069.651,-) voor de periode 2014-2018.
- De jaarlijkse bespaarde rente boven het structurele niveau wordt beschouwd als incidentele dekking. De rente wordt in eerste instantie toegevoegd aan de reserve vrije bestedingsruimte alvorens deze wordt ingezet ter incidentele dekking ten behoeve van de exploitatie.
- Er wordt geen bespaarde rente aan bestemmingsreserves toegevoegd, met uitzondering van de reserve I&A Son en Breugel .
- 100% van de bespaarde rente over de voorzieningen wordt toegevoegd aan de exploitatie als incidentele dekking.
- 100% van de bespaarde rente over de risicovoorziening wordt toegevoegd aan de exploitatie als incidentele dekking.
- 100% van de bespaarde rente over de dekkingsreserves wordt structureel toegevoegd aan de exploitatie ter dekking van de rente over de investeringen, waarvoor de reserves zijn ingesteld.
- 100% van de bespaarde rente over de reserve verkoop Obragas en aandelen verkoop HNG wordt structureel toegevoegd aan de exploitatie ter dekking van resp. het weggefallen dividend van Obragas en de rente over het opgenomen actief van de aandelen verkoop HNG.

Op basis van de staat reserves en voorzieningen is de bespaarde rente berekend. De totale bespaarde rente bedraagt € 809.597,-. Daarvan komt € 640.408,- ten gunste van de exploitatie (inclusief bijdrage uit reserve Obragas). Aan de reserve vrije bestedingsruimte wordt € 161.220,- toegevoegd. Tenslotte wordt aan de reserve I&A Son en Breugel € 7.969,- toegevoegd.

Hieronder worden de kengetallen met betrekking tot bespaarde rente weergegeven voor de jaren 2016– 2019

	2016	2017	2018	2019
Rente structureel toe te voegen aan de exploitatie	501.611	493.786	485.962	478.135
Rente incidenteel toe te voegen aan de exploitatie	138.797	130.971	131.314	131.836
Rente toe te voegen aan reserve vrije bestedingsruimte	161.220	137.231	138.205	138.784
Rente toe te voegen aan reserve I&A Son en Breugel	7.969	8.149	8.332	8.519
Totaal	809.597	770.137	763.813	757.274

3.5. Toelichting op de financiële positie

Inleiding

In deze paragraaf wordt kort toegelicht welke uitgangspunten zijn gebruikt voor de berekeningen in deze meerjarenbegroting. Tevens worden afwijkingen ten opzichte van voorgaande jaren toegelicht.

Indexen

Voor de begroting 2016 en verder zijn de volgende indexen gebruikt. Deze zijn vastgesteld bij de kadernota 2015-2019 in uw vergadering op 8 juli 2015:

Indexcijfers MJB 2016-2019	2016	2017	2018	2019
Loonkostenindex	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
Materiële kostenindex	0,75%	0,75%	0,75%	0,75%

Tariefopbrengsten / inkomsten	2016	2017	2018	2019
Gewogen kostenontwikkeling	1,1%	1,1%	1,1%	1,1%

Rekenrente

Om rente over de investeringen toe te rekenen aan de juiste beleidsproducten in de begroting wordt gewerkt met een rekenrente. Ook de bespaarde rente wordt berekend met deze rekenrente. De gebruikte rekenrente is conform de kadernota 2015-2019 2,25%.

Toerekening rente

Bij de kadernota 2015-2019 is een voorstel gemaakt over de berekeningswijze van de rekenrente. Deze is door uw raad aangenomen. Voorgesteld wordt nu om vanaf 1-1-2015 de toerekening van de rente aan de verschillende beleidsproducten hierbij aan te laten sluiten. De rekenrente is in 2015 4% en vanaf 2016 2,25%.

Tot en met het jaar 2014 wordt de rente over de investeringen geraamd door 100% rente toe te rekenen over de boekwaarde op 1-1 van elk jaar en 50% over de vermeerderingen en verminderingen. Voorgesteld wordt om vanaf 1-1-2015 de rente alleen toe te rekenen voor 100% van de boekwaarde op 1-1 van elk jaar. Er wordt dus geen rente meer toegerekend over de vermeerderingen en verminderingen.

Bijkomend voordeel is dat de oude werkwijze niet in te richten is in het financieel pakket en de nieuwe (voorgestelde) werkwijze wel.

3.6. Eigen begroting raad

Volgens afspraak met uw raad hebben wij een aparte paragraaf in de begroting opgenomen waarin de verwachte kosten in verband met de raadswerkzaamheden zijn vermeld. Voor de hierbij horende beleidstoelichting verwijzen wij naar Programma 1: Bestuurlijke en economische zaken.

Financieel overzicht:

	Realisatie 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Notulering raads- en commissievergaderingen	25.042	26.738	26.939
Lidmaatschap vereniging van griffiers	300	374	377
Lidmaatschap Raadslid.nu (Vereniging voor raadsleden)	0	0	900
Informeel activiteit raad	1.663	1.645	1.657
Jaarlijkse bijdrage aan fracties	3.309	5.000	5.000
Loonkosten 17 raadsleden, griffier (0,5 fte)	237.289	216.380	217.078
Rekenkamercommissie	4.914	22.518	22.687
Presentiegelden burgerleden	1.627	1.267	1.600
Conferenties en studiedagen	25	1.056	1.064
Attentie einde jaar	588	528	532
Personeelslasten uren TIM	134.171	124.960	144.440
Totaal budget raad	408.928	400.466	422.274

Meerjarenraming:

Voor wat betreft de meerjarenramingen wordt volstaan met de opmerking dat de gepresenteerde begrote kosten voor 2016 met prijs- en loonindex zijn verhoogd om de budgetten voor 2017 – 2019 te ramen. Vooral snog worden geen nieuwe activiteiten verwacht.

Personeelslasten uren Tim:

Wij tekenen hierbij aan dat in de praktijk niet alle aan het product "Gemeenteraad en raadscommissies" bestede uren ook daadwerkelijk consequent op dit product worden geschreven.

Omschrijving	Realisatie 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Werkelijke / begrote uren	1.542	1.420	1.570

Vaststellingsbesluit

De raad van de gemeente Son en Breugel;

gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

gelet op de wettelijke bepalingen

B E S L U I T :

Vast te stellen de programmabegroting 2016-2019.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 5 november 2015

DE RAAD VOORNOEMD,
De griffier, De voorzitter,

Frans den Hengst. Hans Gaillard.